

Grimstad
kommune

Handlingsprogram 2012-2015

Budsjett 2012

Rådmannens forslag – 11. november 2011

1. Innholdsfortegnelse

1.	Innholdsfortegnelse.....	2
2.	Innledning	4
3.	Kommuneplan 2011-2023.....	5
3.1.	Oppfølging av kommuneplanen.....	6
3.2.	Befolkning.....	6
3.3.	Kommunal planstrategi.....	8
4.	Budsjettforutsetninger.....	9
4.1.	Tidligere handlingsprogram.....	9
4.2.	Regjeringens forslag til statsbudsjett 2012	9
5.	Økonomisk hovedoversikt	10
6.	Sektorene – økonomisk oversikt.....	11
7.	Det økonomiske opplegget.....	13
7.1.	ROBEK-status i 2012	14
7.2.	Eiendomsskatt i Grimstad	14
7.3.	Utbytte fra Agder Energi AS	15
7.4.	Frie inntekter (skatt og rammetilskudd).....	15
7.5.	Pris for kjøp av kommunale varer og tjenester i 2012	16
8.	Økonomisk perspektiv	19
8.1.	Netto driftsresultat	19
8.2.	Langsiktig gjeld	20
9.	Organisasjon og medarbeidere.....	22
10.	Kultur- og oppvekstsektoren.....	25
10.1.	Grunnskolen.....	26
10.2.	Barnehagene.....	30
10.3.	Kultur og bibliotek.....	32
10.4.	Voksenopplæring og integrering.....	36
10.5.	Hovedtrekk i budsjettforslaget.....	37
11.	Helse- og sosialsektoren.....	41
11.1.	Pleie- og omsorg	41
11.2.	Helsetjenester	43
11.3.	Boveiledertjenester.....	45
11.4.	NAV, sosial og barnevern	46

12.	Sektor for Samfunn og miljø inkl. teknisk	50
13.	Fellesområdet og støttefunksjonene	57
14.	Kirkesektoren	58
15.	Kommentarer til investeringer	59
16.	Budsjettabeller	82

2. Innledning

Budsjett 2012 og Handlingsprogram 2012-2015 er preget av fortsatt stor grad av nøkternhet, men samtidig en tydelig satsing innenfor flere tjeneste områder.

Selv om Grimstad kommune ”skriver seg ut” av ROBEK-listen, står en likevel overfor store utfordringer i årene som kommer. På driftssiden jobbes det med tilpasninger både på inntekts- og kostnadssiden. På inntektssiden er det særlig utfordrende med MVA-refusjoner for investeringer og utbytte fra Agder Energi AS. På driftssiden er utfordringene innen Sosial og barnevern, NAV og Boveiledertjenesten.

Handlingsprogrammet tar hensyn til disse utfordringene både på utgiftssiden og inntektssiden.

Med bakgrunn i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2012, driftssituasjonen og politiske vedtak, prioriterer Rådmannen blant annet følgende:

- Utbygging av Fevik skole i henhold til vedtatt omfang og framdrift med de driftskonsekvenser dette innebærer.
- Videreføre opptrappingen av satsningen i grunnskolen
- Samhandlingsreformen
- Drift og bemanning av boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne på Landvik, som blir tatt i bruk sommeren 2012
- Styrking av kommunens rusomsorg og økonomisk sosialhjelp
- Opprettholde nivået i overføringer til kirke og trossamfunn, samt tilskudd til private barnehager med lønns- og prisstigninger (benyttet statsbudsjettets deflator)
- Investeringstilskudd til GTIF i henhold til tidligere kommunestyrevedtak (må dekkes over drift).
- Styrking av tilskudd til idrett og kultur i tråd med politiske vedtak.
- Avsette midler til reguleringsarbeid og til å ferdigstille boligområder for salg.
- Brannforebygging og redning

Ut fra den økonomiske situasjonen er nytt bibliotek forskjøvet ut over fireårsperioden. Rådmannen legger også opp til å utsette kjøp av Dømmesmoen på grunn av uklarheter i forhold til bruk av eiendommen på grunn av fredning.

For å øke kommunens inntekter, foreslås det å øke eiendomsskatten med 10%. For den enkelte boligeier i kommunen vil belastningen bli redusert, da gebyrregulativet for VARF-området reduseres med mer enn økningen i eiendomsskatt.

Grimstad kommune hadde i 2008 et merforbruk i forhold til budsjett på 39,7 mill kroner. Dette har ført til at kommunen i dag har tilnærmet null i frie driftsfond og en svært lav arbeidskapital. Handlingsprogrammet legger opp til en oppbygging av frie driftsfond og økt arbeidskapital. Det er meget viktig å ha en buffer som utgjør en tilstrekkelig reserve, slik at kommunen får en mer robust økonomi og kan møte framtidige variasjoner og svingninger i driften.

Det er igangsatt store investeringer i kommunen. Handlingsprogrammet legger opp til å slutføre alle påbegynte investeringsprosjekter. Disse beløper seg i sum til flere hundre mill kroner. I 2015 legges det opp til et vesentlig lavere investeringsnivå enn årene tidligere. Dette er nødvendig for å redusere gjeldsgraden. Det legges videre opp til å selge eiendommer for å redusere gjeld og gjennomføre økningen i investeringsnivået i 2012-2014. Lånegjeldsgraden og gjeld per innbygger blir på et nivå som er høyere enn politiske mål vedtatt i kommuneplanen.

Det legges med dette opp til et stramt budsjett for 2012, noe som videreføres i hele handlingsplanperioden.

Halvard Aglen
rådmann

3. Kommuneplan 2011-2023

Grimstad kommunestyre vedtok i møte 29.august 2011 i sak 65/11 ny kommuneplan for Grimstad kommune 2011-2023. Kommuneplanen har følgende hovedelementer:

Visjon:	Grimstad – med viten og vilje		
Verdier:	Åpenhet, redelighet, respekt og mot		
Fire satsingsområder: med klimautfordringene som et gjennomgående tema for satsingsområdene og arealdelen			
Næringsutvikling: I Grimstad næringsliv utvikles både ny teknologi og tradisjonelle næringer	Universitetsbyen: Grimstad er en anerkjent universitetsby	Levekår og folkehelse: Grimstad har en aktiv befolkning og gode oppvekstvilkår for alle	Kommunen som organisasjon: Grimstad er en åpen kommune med innbyggernes tillit
Delmål:			
Grimstad har et attraktivt sentrum med særpreg. Grimstad kommune arbeider aktivt for regionalt samarbeid og utvikling. Grimstad utnytter særegne kvaliteter og muligheter.	Grimstad er en attraktiv universitets- og studentby. Området Campus Grimstad er et nasjonalt senter for anvendt teknologi. Grimstad er kjent for godt samspill mellom universitet, forskning, næringsliv og offentlige myndigheter.	Grimstad har gode oppvekstvilkår for alle. Grimstad legger til rette for at hele befolkningen kan være fysisk aktive. Grimstad er et inkluderende samfunn på tvers av generasjoner, kulturell bakgrunn og sosiale lag.	Grimstad kommune er en kompetent organisasjon med høy etisk standard og tilstrekkelig kapasitet. Grimstad kommune er en aktiv samfunnsutvikler og lagspiller. Grimstad kommune har en sunn kommuneøkonomi. Grimstad kommune har en klar rollefordeling mellom folkevalgte og administrasjonen. Grimstad kommune har en klimavennlig drift og forvaltning. Grimstad kommune har god kvalitet på sine tjenester.
Slik vil vi lykkes: under hvert delmål er det 118 strategier/tiltak. Se kommuneplanen.			
Kommuneplanens arealdel:			
Kommuneplanens arealdel er vesentlig revidert i forhold til tidligere kommuneplan (2006-2018). Arealdelens juridiske bestemmelser er blant annet mer omfattende enn i tidligere kommuneplaner.			

Kommuneplanen med tilhørende dokumenter er tilgjengelig på kommunens hjemmeside;
<http://www.grimstad.kommune.no/Planer-og-rapporter/Kunngjoring-av-vedtatte-planer1/Kommuneplan-2011-2023/>

3.1. Oppfølging av kommuneplanen

Kommuneplanen gjelder for perioden 2011 – 2023. Det er et stort puslespill å sortere rekkefølgen i de ulike aktiviteter som kan settes i gang for å realisere planen. Rådmannen har startet dette arbeidet i forbindelse med administrasjonens arbeid med budsjett 2012 og handlingsprogrammet. Alle ledere i kommuneorganisasjonen skal ha god kunnskap om kommuneplanens innhold og et eierforhold til realisering av kommuneplanens mål. Budsjettdokumentet inneholder mål for den enkelte virksomhet; mål for 2012 og mål for handlingsplanperioden. Rådmannen har bedt alle ledere/virksomheter ha med noen kommuneplanrelaterte mål. Fra og med 2012 ønsker rådmannen at virksomhetene i kvartalsrapportene i tillegg til økonomi, skal rapportere om virksomhetens måloppnåelse.

Det er de folkevalgte som prioriterer og fastsetter mål, jf kommuneplanens delmål M, (s. 23): *Grimstad kommune har en klar rollefordeling mellom folkevalgte og administrasjonen.* Ifølge kommuneplanens delmål O, pkt. e (s. 24), skal folkevalgte minimum hvert fjerde år fastsette mål for kommunens tjenester. Rådmannen vil legge til rette for at kommunestyret som oppstart på budsjettarbeidet våren 2012, kan fastsette mål for alle de større tjenester i kommunen. Det nye kommunestyret står selvsagt fritt til, blant annet i forbindelse med budsjettvedtaket i desember 2011, å fastsette mål for virksomhetene. Se også informasjon under om Kommunal planstrategi.

3.2. Befolkning

Befolkningsutviklingen er en grunnleggende forutsetning for langsiktig planlegging. Endringer i kommunens folketall handler om forholdet mellom fødsler, dødsfall og flyttinger. Kommunen kan påvirke befolkningsutviklingen ved sin bolig-, nærings-, kultur- og oppvekstpolitikk.

I over 40 år har Grimstad hatt en stabil befolkningsvekst uten noen år med tilbakegang. I 1971, ved kommunesammenslåingen, bodde det 11 600 innbyggere i Grimstad. Grimstad har per juli-2011 20 975 innbyggere.

De viktigste kjennetegn ved befolknings sammensetningen og befolkningsutviklingen i Grimstad er:

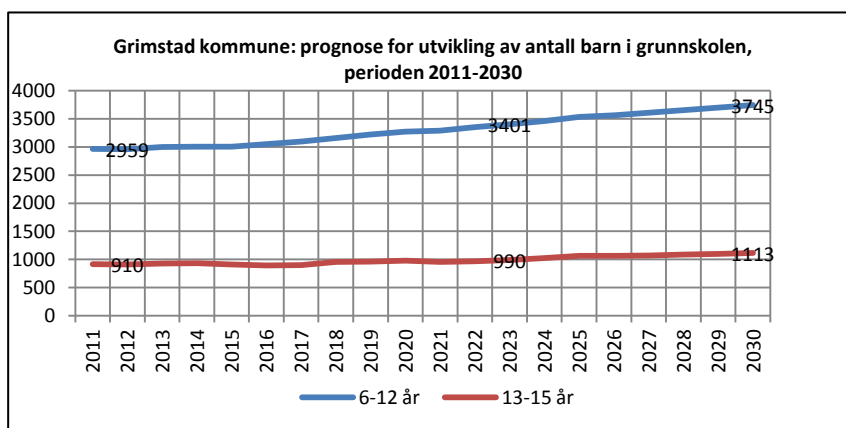
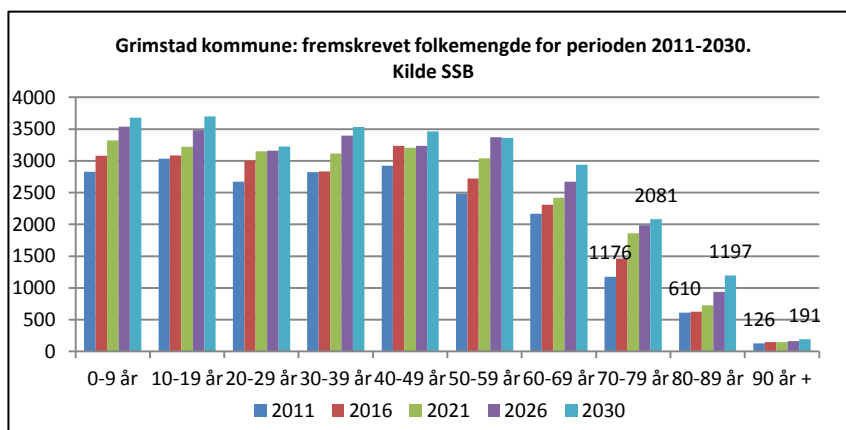
- En relativt ung befolkning
- Relativt sett noe færre eldre enn i mange kommuner.
- Høy mobilitet; mye inn og utflytting
- Nettotilflytting er den viktigste faktoren som forklarer befolkningsveksten
- Konstant vekst i folketallet i nær 50 år.

Tabellen under viser at nettotilflyttingen er driveren i befolkningsveksten i Grimstad. Grimstad har i en rekke år hatt en stabil befolkningsvekst på 200 – 250. Det har vært en noe sterkere vekst de siste årene.

År	Folkemengde per 01.01	Fødte	Døde	Fødsels oversk.	Inn- flyttinger	Ut- flyttinger	Netto- innflytting	Tilvekst
2000	17 821	266	168	98	987	854	133	231
2001	18 052	216	145	71	1 103	916	187	255
2002	18 307	243	135	108	1 003	867	136	242
2003	18 549	238	168	70	936	809	127	191
2004	18 740	272	136	136	871	863	8	145
2005	18 885	242	156	86	1063	813	250	339
2006	19 224	256	156	100	1048	836	212	312
2007	19 536	243	148	95	1119	940	179	273
2008	19 809	240	137	103	1113	933	200	302
2009	20 111	286	148	135	1158	914	244	386
2010	20 497	248	161	87	1 322	1 080	242	326
2011	20 823							
sum 00-10		2750	1658	1089	11723	9825	1918	3002
Gjennomsnitt		250	151	99	1066	893	174	273

Vekst mot år 2035
Kommuneplanen (2011-2023) legger til grunn at befolkningsveksten i Grimstad vil fortsette. Grimstad kommune vil mest sannsynlig ha om lag 30 000 innbyggere i 2035.

Diagrammet til høyre viser SSB's prognose for befolkningsutviklingen i Grimstad fram mot 2030. Vi ser av diagrammene at ulike aldersgrupper utvikler seg forskjellig over tid. I forhold til kommuneplanperioden (2011-2023), er det særlig verd å legge merke til økning i andelen barn, og andelen "yngre" eldre 60 – 80 år. Disse gruppene berører direkte kommunens tjenester; barnehage og grunnskole og omsorgstjenestene. Det kan handle både om investeringer og drift.

Befolknings sammensetningen i Grimstad

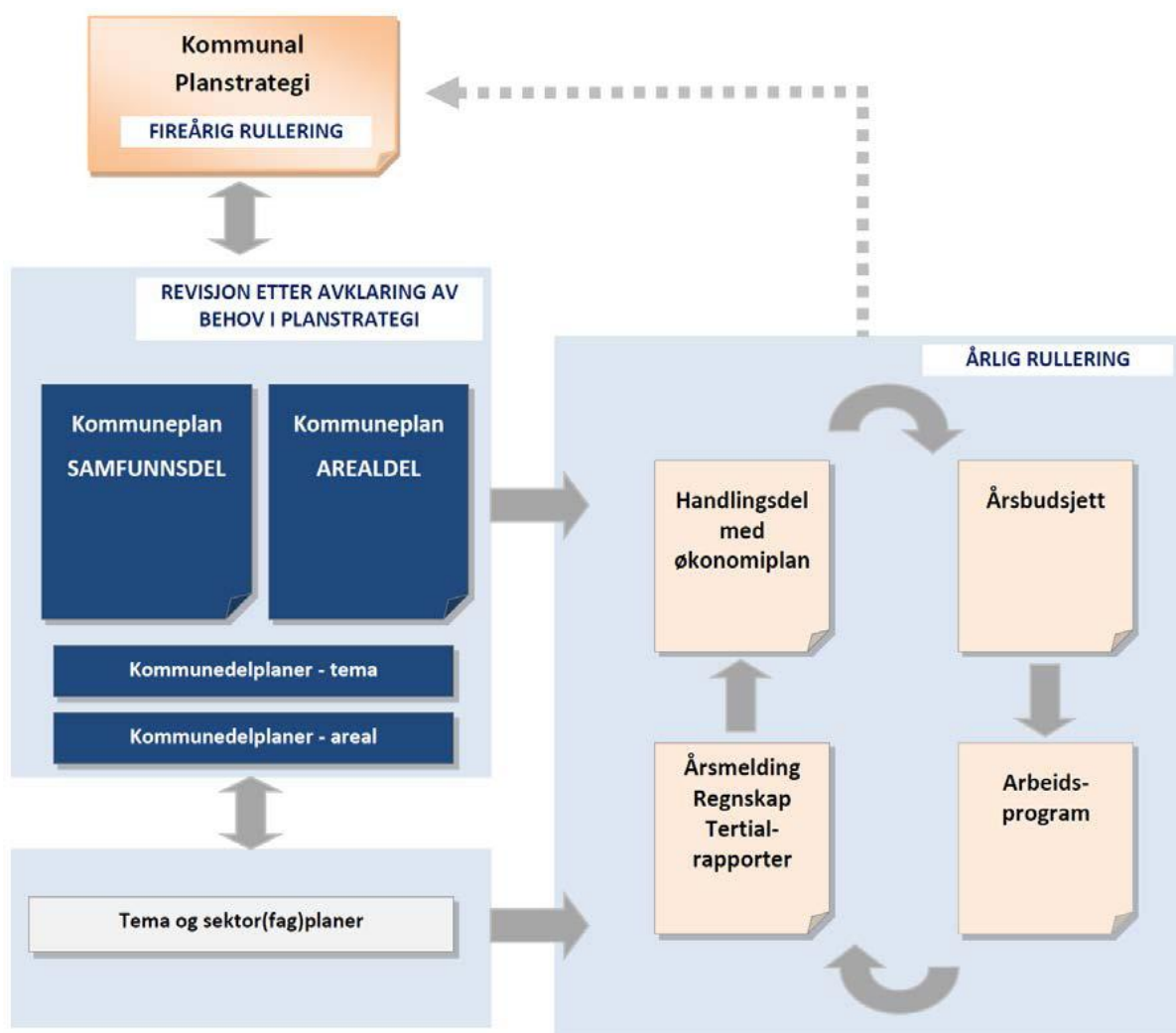
Tabellen til høyre viser at Grimstad har en noe større andel unge innbyggere, og en noe mindre andel eldre innbyggere enn landet og gjennomsnittet for andre store kommuner (kommunegruppe 13: kommuner over 20 000 minus de fire største kommunene). "Eldrebølgen" kommer noe senere og i et noe saktere tempo i Grimstad enn i mange andre kommuner.

Andelen innbyggere i % for ulike aldersgrupper

	Grimstad	Kommune- gruppe 13	Landet
0 år	1,2	1,2	1,3
1-5 år	6,6	6,3	6,2
6-15 år	14,2	13	12,5
16-18 år	4,4	4,1	3,9
19-24 år	8,5	7,7	7,8
25-66 år	53,5	54,9	55,3
67-79 år	8,1	8,5	8,5
80 år +	3,5	4,3	4,5

3.3. Kommunal planstrategi

Den kommunale planstrategien er et hjelpemiddel for det nye kommunestyret til å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden for å møte kommunens behov. Et viktig siktemål er å styrke den politiske styringen av hvilke planoppgaver som skal prioriteres. Kommunal planstrategi skal utarbeides og vedtas senest ett år etter at kommunestyret er konstituert. Fylkestingene skal i løpet av den samme perioden vedta en regional planstrategi som skal avklare de regionale planbehovene.

Kommunestyret skal gjennom vedtaket av kommunal planstrategi ta stilling til om gjeldende kommuneplan helt eller delvis skal revideres. I tillegg kan kommunestyret ta stilling til om det i valgperioden er behov for andre planer enten dette gjelder arealplaner eller tema- og sektor(fag)planer, eventuelt også vurdere behov for revidering eller oppheving av slike planer. Den kommunale planstrategien er ikke en plan. Kommunal planstrategi er følgelig ikke en arena for å vedta mål og strategier, men å drøfte utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon som grunnlag for å vurdere planbehovet i kommunestyreperioden. Planstrategien er retningsgivende for kommunens planlegging og har ingen direkte rettsvirkning for kommunens innbyggere. Det kan ikke fremmes innsigelse mot kommunal planstrategi.

Rådmannens plan er å legge fram sak om kommunal planstrategi for kommunestyret i mars/april-2012.

4. Budsjettforutsetninger

4.1. Tidligere handlingsprogram

Handlingsprogrammet 2012-2015 bygger på vedtatt handlingsprogram for 2011-2014. Dette bygger igjen på kunnskapen om underskuddet fra 2008 på 39,7 mill kroner og inndekningen av dette.

Handlingsprogrammet forutsetter at kommunen skriver seg ut av ROBEK (Register om betinget godkjenning og kontroll) i regnskapsåret 2011. Dette forutsetter at kommunen leverer økonomiske resultater i henhold til budsjett for 2011. I realiteten vil Fylkesmannen skrive kommunen ut av ROBEK etter at årsregnskapet for 2011 er revidert og godkjent, trolig sommeren 2012.

Som følge av det negative resultatet i 2008, er kommunens disposisjonsfond svært lavt. Kommunens disposisjonsfond er på 4,6 mill kroner. I realiteten har ikke kommunen noe disposisjonsfond per inngangen til handlingsprogramperioden 2012-2015.

Tall i 1000-kroner	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Budsjett 2011
Disposisjonsfond	24 561	28 065	4 240	4 645	4 645

Handlingsprogrammet er stramt og forutsetter organisatorisk disiplin i gjennomføringen. Det betyr at Rådmannen strammer inn driftsoppfølgingen i 2012. Dette gjøres for å skape resultater gjennom året 2012. Det er derfor viktig allerede nå å signalisere at eventuelle positive resultater ved årsslutt bør benyttes til å styrke et framtidig pensjonsfond, slik at likviditeten og arbeidskapitalen blir forbedret gjennom driften.

4.2. Regjeringens forslag til statsbudsjett 2012

Regjeringen la fram forslag til statsbudsjett den 6. oktober 2011. Statsbudsjettet legger opp til en videreføring av aktivitetsnivået i kommunen.

I følge statsbudsjettet vil Grimstad kommune få en vekst i de frie inntektene på 4,7% (inkludert deflator på 3,25%). Forskjellen mellom vekstratene er den forventede innbyggerveksten.

Målet med samhandlingsreformen er å bedre samhandlingen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene. Hensikten er å bedre tilbudet til pasientene og bedre folkehelsen. Dette gjøres med:

- Ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester
- Ny folkehelselov
- Nasjonal helse- og omsorgsplan 2011-2015

Det bevilges 5 567 mill kroner fra staten til samhandlingsreformen i 2012 gjennom inntektssystemet til kommunene. Grimstads andel av dette er 22,2 mill kroner. Dette er ment benyttet til finansiering av spesialisthelsetjenesten innenfor:

- Kommunal medfinansiering for somatisk behandling. Kirurgi, fødsler, nyfødte barn og pasientbehandling med kostbare biologiske legemidler er unntatt finansieringsordningen.
- Økonomisk ansvar for pasienter som er klar for utskriving fra sykehusene fra dag én.

Det er ikke lagt inn økonomiske virkemidler til folkehelsearbeid i 2012. Det legges opp til en kommunal plikt til å etablere et døgnoppholdstilbud til øyeblikkelig hjelp i kommunene fra 2016. Det legges opp til 1,5 skoletimer valgfag i uken per årstrinn i ungdomsskolen. Endringen innføres gradvis. Det tas sikte på en innføring av i 8. trinn i 2012, 9. trinn i 2013 og 10. trinn i 2014. Det er bevilget 64,6 mill kroner til dette og Grimstads andel er 260 000 kroner.

Kommunens driftseffekt av investeringsmomsen reduseres som tidligere meldt med tilsvarende 20%, noe som gjør at kommunen nå maksimalt kan overføre 60% av moms på investeringer til drift i 2012.

Regjeringen legger opp til en videreføring og økning av satsingen på barnevern med å øke den statlige bevilgningen med 50 mill kroner til 290 mill kroner i 2012. Midlene er ment til ca 70 nye stillinger i barnevernet og midler til stillingene blir fordelt av Fylkesmannen etter søknad.

5. Økonomisk hovedoversikt

Tall i 1000-kr.	Regnskap 2010	Opprinnelig		Handlingsprogram		
		Budsjett 2011	Budsjett 2012	2013	2014	2015
Rammetilskudd	197 043	368 804	426 400	426 400	426 400	426 400
Skatt	457 602	451 896	475 300	475 300	475 300	475 300
Eiendomskatt	31 743	39 400	46 200	49 900	53 600	57 300
Andre driftsinnt.	480 369	373 392	346 511	347 511	339 211	334 611
Sum inntekter	1 166 756	1 233 492	1 294 411	1 298 811	1 294 511	1 293 611
Netto lønnskost.	661 308	714 400	729 338	729 336	731 336	731 633
Andre driftskost.	449 217	464 204	500 830	495 705	489 805	491 665
Sum Kostnader	1 110 526	1 178 604	1 230 168	1 225 041	1 221 141	1 223 001
Finanskostnader	148 067	102 082	151 043	160 043	158 843	154 943
Finansinntekter	-91 837	-47 194	-86 799	-86 272	-85 472	-84 332
Netto Finans	56 231	54 888	64 243	73 770	73 370	70 610
Resultat	0	0	0	0	0	0

Kommunens samlede driftsinntekter er budsjettet til 1 294,4 mill kroner. Dette er en økning på 60,9 mill kroner i forhold til budsjett 2011.

Rammetilskudd og skatt utgjør kommunens frie inntekter. I 2010 utgjorde kommunens frie inntekter 654,6 mill kroner. Dette er økt til 820,7 mill kroner i budsjett 2011. Dette ble i første kvartalsrapport justert opp til 828,6 mill kroner, som følge av økninger i rammetilskuddet. Hovedforklaringen på økningen fra 2010 til 2011, er innlemming av øremerkede tilskudd til barnehager, på mer enn 130 mill kroner. I budsjett 2012 legges det opp til et rammetilskudd på 426,4 mill kroner og skatteinntekter på 475,3 mill kroner, altså frie inntekter på 901,7 mill kroner. Dette inntektsbudsjettet samsvarer med KS sin beregningsmodell. Skatteveksten er høy, men realistisk. Veksten i forhold til budsjett 2011 er på 5,2%. Dette forutsetter en innbyggervest på 1,8% og en inntektsvekst på 3,3% i befolkningen.

Grimstad kommune har eiendomsskatt, og hadde 31,7 mill kroner i inntekt av dette i 2010. Budsjett 2011 ble justert for økning i promillesatsen fra 6 til 7 og 10% justering av grunnlaget. Budsjett 2011 ble derfor satt til 39,4 mill kroner. Budsjett 2012 tar hensyn til 10% justering av grunnlaget (kontormessig oppjustering), dette utgjør 3,7 mill kroner. I tillegg tar budsjettet ut effekten av "Gebyrprosjektet" som har kartlagt alle eiendommer i kommunen. Dette sammen med godt arbeid på eiendomsskattekontoret, gir en effekt på 3,1 mill kroner i økt eiendomsskatteinntekt. Dette blir en engangseffekt i 2012. I handlingsprogrammet legges det opp til en årlig justering av grunnlaget på 10%, slik at inntekten øker med 3,7 mill kroner årlig i handlingsprogramperioden.

Andre driftsinntekter var på 480,4 mill kroner i 2010. I 2011 ble finansieringsordningen for barnehager lagt om slik at ca 130 mill kroner ble overført fra andre driftsinntekter til rammetilskudd. Dette er hovedforklaringen på inntektsnedgangen fra 2010 til budsjett 2011. Budsjett 2012 legger opp

til andre driftsinntekter på 346,5 mill kroner. Dette er en nedgang på ca 27 mill kroner i forhold til budsjett 2011. Hovedårsaken til denne nedgangen er bortfall av innsattsstyrt finansiering (ISF) i hjemmetjenesten. Dette var oppblåsing av inntekter og utgifter, slik at andre driftsutgifter er redusert tilsvarende i budsjett 2012. Ut over dette har Forvaltningstjenesten og Langemyr skole redusert sine inntekter med til sammen 3 mill kroner på grunn av lavere aktivitet. Øvrige inntekter justeres med konsumprisindeksen (KPI) som er budsjettert med 1,5%. Satsene innenfor barnehagene justeres ikke og prisene innenfor kommunale avgifter som er selvfinansierende (vann, avløp, renovasjon og feiing VARF) justeres ned. Det vises til eget kapittel om priser.

Netto lønnskostnader var på 661,3 mill kroner i 2010. I 2011 forventes nettolønnskostnad å bli i underkant av 700 mill kroner mot 714,4 budsjettert. Disse 14,4 mill kronene er nå omdisponert til andre driftsutgifter i budsjett 2012 slik at budsjettet blir mer reelt for enhetene. Netto lønnsvirkning av alle budsjetterte tiltak utgjør ca 2 mill kroner og en økning på 5 årsverk gjennom 2012. Dette betyr at brutto årsverk øker fra 1 315 årsverk i 2011 til 1 320 årsverk i 2012. I tillegg er det avsatt midler til lønnsoppgjøret i 2012 tilsvarende forutsetningene i regjeringens forslag til statsbudsjett på 4%. Netto lønnsbudsjett (inkludert lønnsrefusjoner på ca 35 mill kroner) er på 729,3 mill kroner i 2012.

Andre driftsutgifter var på 449,2 mill kroner i 2010. I budsjett 2011 ble andre driftsutgifter økt til 464,2 mill kroner. I 2012 er det en økning i utgiften knyttet til samhandlingsreformen på 22,2 mill kroner i tillegg til en omdisponering fra lønn på 14,4 mill kroner. I budsjett for 2012 er det ikke lagt til grunn prisstigning. Dette er et indirekte effektiviseringskrav på den enkelte enhet.

Netto finansutgifter var 56,2 mill kroner i 2010. I 2011 er det budsjettert med 54,9 mill kroner i netto finansutgifter. Kostnaden er økt til 64,2 i 2012 hovedsaklig på grunn av redusert utbytte fra Agder Energi og økte rentekostnader. Det er i 2012 budsjettert med avskrivninger, noe som forklarer og øker bruttobudsjettet i samsvar med regnskapsføringen.

6. Sektorene – økonomisk oversikt

Tall i 1000-kr.	Regnskap 2010	Opprinnelig		Handlingsprogram		
		Budsjett 2011	Budsjett 2012	2013	2014	2015
Støttefunksjoner	31 866	35 758	36 154	36 154	36 154	36 154
Fellesområdet	31 586	52 351	58 328	58 827	58 228	58 488
Helse og sosial	309 932	313 233	342 872	341 145	341 145	341 145
Kultur og oppvekst	229 225	363 438	396 580	393 180	388 780	388 880
Samfunn og miljø	69 242	73 382	79 147	77 947	78 047	79 147
Trossamfunn	14 318	15 008	15 290	15 290	15 290	15 290
Sum netto drift	686 169	853 170	928 371	922 544	917 644	919 104
Finans	-674 550	-853 170	-928 371	-922 544	-917 644	-919 104
Resultat eks selvf.	11 664	0	0	0	0	0
Selvfinansierende	-11 664	0	0	0	0	0
Resultat	0	0	0	0	0	0

Sum netto driftsutgifter til sektorene var budsjettert med 853,2 mill kroner i 2011 og er i budsjettet økt til 928,4 mill kroner. 50,3 mill kroner av økningen relateres direkte til konsekvensjusteringer og nye tiltak ved den enkelte sektor. Den øvrige veksten relateres til lønnsoppgjør i 2012.

Støttefunksjonene øker netto budsjetttramme med 0,4 mill kroner fra 35,8 mill kroner i budsjett 2011 til 36,2 mill kroner i 2012. Det vil bli overført to stillinger fra tidligere Rådmannens stab til Sektor for samfunn og miljø. Dette utgjør 1,3 mill kroner. Budsjettet legger opp til en ny stilling innen lønnsrefusjoner på lønnskontoen. Denne finansieres med tilbaketreking av stilling som

kvalitetsrådgiver med ½-årseffekt slik at netto økning utgjør 0,3 mill kroner. I tillegg er budsjettet justert for påløpt lønnsoppgjør i 2011 og lønnsoverheng til 2012 med 1,4 mill kroner.

Fellesfunksjonenes netto driftsutgifter er økt med 6,0 mill kroner fra 52,3 mill kroner i 2011 til 58,3 mill kroner i budsjett 2012. 4,5 mill kroner av dette er knyttet til økt avsetning for lønnsoppgjøret, mens 1,3 mill kroner er konsekvenser og tiltak hovedsaklig innenfor IKT området.

Helse og sosialsektoren hadde en netto budsjetttramme i 2011 på 313,2 mill kroner. Denne rammen foreslår rådmannen å øke med 29,6 mill kroner til 342,9 i budsjett 2012. Det er en økning til sektoren i forbindelse med Samhandlingsreformen på 22,2 mill kroner. I tillegg foreslår Rådmannen å styrke rusomsorgen, økonomisk sosialhjelp og bemanning til Boveiledertjenestens nye tilbud på Landsvik med til sammen 5,6 mill kroner. Det er lagt inn midler til en ny fastlegehjemmel. I tillegg er det lagt inn 8,2 mill kroner til lønnsoppgjøret i 2011 og overheng til 2012. Det er innarbeidet et effektiviseringskrav i Boveiledertjenesten i tråd med tidligere vedtatte handlingsprogram i tillegg til en effekt av reorganisering av hjemmetjenesten.

Kultur- og oppvekstsektoren har et netto utgiftsbudsjett på 363,4 mill kroner i 2011. I budsjettforslaget forslås dette økt med 33,1 mill kroner til 396,6 mill kroner i 2012. I forslaget ligger det en styrking av grunnskolen med 4 mill kroner. Denne styrkingen inkluderer bevilgningen kommunestyret gjorde i forbindelse med regnskapsavslutningen på 2 mill kroner, i tillegg til opptrappingsplanen for styrking av grunnskolen med 2 mill kroner årlig. Grunnskolens budsjett er justert med en aktivitetsnedgang på 10 elever, tilsvarende -0,4 mill kroner. Grunnskolene vil i tillegg få mer IKT-utstyr og infrastruktur i 2012. Midlertidig drift av Fevik skole i byggeperioden er budsjettet til 15,5 mill kroner fordelt på 2012 og 2013. Videre er det i 2012 budsjettet med 3 mill kroner i investeringstilskudd til GTIFs turnhall. Innenfor barnehagesektoren er det gitt en pris og lønnsstigning på 3,25% (deflator jfr.statsbudsjettet) sammen med forventet økt aktivitet i henholdt til føringer i statsbudsjettet. Budsjettet tar også inn en økt støtte til Lia, Ekspress og Kilden i tråd med kommunestyrets vedtak. I tillegg kommer en økt bevilgning til Barnebokfestivalen i Grimstad. Lønnsoppgjør for 2011 med overheng til 2012 er også innarbeidet i budsjett 2012 med 10 mill kroner.

Sektor for samfunn og miljø (tidligere teknisk sektor) øker netto driftsramme med 5,7 mill kroner. Fra 73,4 mill kroner i budsjett 2011 til 79,1 mill kroner i 2012. 0,9 mill kroner av veksten relateres til overføringer av renholdere fra enhen Frivolltun til Bygg- og eiendomstjenesten. Som nevnt ovenfor, er det i tillegg overført 2 årsverk innenfor planlegging fra støttefunksjonene til sektoren tilsvarende 1,3 mill kroner. Lønnsoppgjøret for 2011 og overhengen til 2012 utgjorde 2,7 mill kroner for sektoren. I tillegg er det konsekvenser og tiltak på 0,8 mill kroner som budsjettet er justert for. Det viser til sektorens budsjettkommentarer.

Budsjett til Kirke og trossamfunn er økt med 0,3 mill kroner fra 15,0 mill kroner i budsjett 2011 til 15,3 mill kroner i 2012. Økningen er knyttet til lønns- og prisstigning på 3,25% (deflator i statsbudsjettet). Pensjonskostnadsutviklingen er normalt en del av denne deflatoren, men situasjonen i 2012 er slik at det er en viss sannsynlighet for at denne utgiften vil øke på grunn av lav avkastning kombinert med høye lønnsoppgjør. For Kirkens del vil denne økningen maksimalt utgjøre 0,35 mill kroner for 2012. Når det gjelder kommunens bevilgning til kirken i 2010, utgjorde det 578 kroner per innbygger i Grimstad mot 471 kroner i landet for øvrig. Dette viser at Grimstad bevilget 23% mer til kirker enn landsgjennomsnitt i 2010, selv om Grimstad har et lavere inntektsgrunnlag enn landsgjennomsnittet. Samtidig har kirken i Grimstad en høyere aktivitet enn landsgjennomsnitt.

7. Det økonomiske opplegget

Grimstad kommune har et ”stramt” Handlingsprogram 2012-2015 og Budsjett 2012. Kommunen har gjort noen grep gjennom budsjettet for 2010 og 2011 som er et godt grunnlag for driften framover.

Dette videreføres og forsterkes i Handlingsprogram 2012-2015. Hovedårsaken til denne situasjonen er:

1. Økte investeringskostnader ved bygging av ny skole på Fevik (60,0 mill kroner)
2. Økte midlertidige driftskostnader i byggeperioden på Fevik skole (10,5 mill kroner)
3. Redusert utbytte fra Agder-Energi AS (13,0 mill kroner)

Handlingsprogrammet legger ikke opp til noen omfattende ”kutt”-prosesser i perioden. Det vil bli gjennomført flere driftsgjennomganger på områder som er kritiske og driftstilpasninger som følge av disse gjennomgangene.

I Handlingsprogrammet 2012-2015 legger Rådmannen opp til organisatorisk stabilitet. Dette for å skape ro i organisasjonen slik at en kan ha sterkere fokus på kjerneoppgavene. Det tas forbehold om politiske vedtak som vil føre til omorganiseringer eller mindre tilpasninger i forhold til driften. Hvis det skal gjennomføres organisatoriske omstillinger, skal dette organiseres som prosjekt i henhold til kommunens prosjektmetodikk.

Kommunen er fortsatt inne i en konsolideringsfase. Dette betyr at i perioden 2012-2015 må vi være restriktive med å iverksette nye tiltak og tilby nye tjenester.

Kommunen har i dag i realiteten ikke noe disposisjonsfond. For å møte framtidige utfordringer og sikre en robust økonomi, ser Rådmannen det som nødvendig å avsette midler til disposisjonsfond. Økte pensjonskostnader er et sentralt element i det framtidige utfordringsbildet som forsterker behovet for å ha et disposisjonsfond.

Kommunens disposisjonsfond er på 4,6 mill kroner. I realiteten har ikke kommunen noe disposisjonsfond (-0,5 mill kroner) per inngangen til handlingsprogramperioden 2012-2015 på grunn av havnekapitalen fordi 2 mill kroner ble overført til skole våren 2011.

Tall i 1000-kroner	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Budsjett 2011
Disposisjonsfond	24 561	28 065	4 240	4 645	4 645

For å øke kommunens framtidige økonomiske robusthet, ønsker Rådmannen å bygge opp et pensjonsfond som skal sikre svingningene i de framtidige pensjonskostnadene. Dette lokale fondet vil komme i tillegg til pensjonsmidlene i pensjonsleverandørene Statens pensjonskasse (STP) og Kommunenes landspensjonskasse (KLP). Den lave avkastningen i pensjonskassene kombinert med relativ stor lønnsvekst og god kjøpekraftsutvikling, fører til store pensjonskostnader i framtiden.

På bakgrunn av dette anbefaler Rådmannen at det etableres et pensjonsfond i kommunen. Handlingsprogrammet legger opp til følgende fondsavsetninger i perioden:

Tall i 1000-kroner	Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Balanse - størrelse					
Pensjonsfond	0	0	+5 500	+4 000	0
Disposisjonsfond	-548	0	0	0	0
Havnefond	+3 193	0	0	0	0

Investeringsnivået som kommunen har i dag, er ikke bærekraftig. Kommunens investeringsnivå må derfor reduseres til dagens avdragsnivå eller lavere. Avdragsnivået er ca 25 mill kroner i året (eksklusiv selvfinansierende områder).

I handlingsprogrammet legges det blant annet opp til å gjennomføre de vedtatte investeringene i Landvik området og ny skole på Fevik.

7.1. ROBEK-status i 2012

Som følge av Grimstad kommunes merforbruk i regnskapsåret 2008, ble kommunen oppført i KRDs ROBEK-register.

I Handlingsplanen for 2010 – 2013 har kommunestyret vedtatt en plan for inndekning av underskuddet på kr. 39,7 mill. Denne planen er fulgt opp i handlingsprogrammene. Handlingsprogram 2012 - 2015 legger opp til at kommunen ”skriver seg ut av” ROBEK-registeret i 2011.

Resultatutvikling Tall i mill kroner	Regnskap			Budsjett	
	2008	2009	2010	2011	2012
Selvfinansierende (VARF)	-12,3	+0,6	+11,7	0	0
Grimstad kommune drift	-27,4	+12,0	+4,4	+11,0	0
Sum resultat	-39,7	+12,6	+16,1	+11,0	0

7.2. Eiendomsskatt i Grimstad

Eiendomsskatteloven gir mulighet for omtaksering av et skatteobjekt hvert 10 år. Dersom objektet endrer seg i løpet av perioden ved for eksempel tilbygg, garasje, integrert maskinutrustning eller annet, foretas justeringer i løpet av perioden. Dette kan være både positivt og negativt i forhold til opprinnelig takstberegning. Alle korrigeringer eller nytakseringer av objekter i perioden skal foretas etter retningslinjer og det nivå som ble vedtatt ved siste ordinære takseringsår. For Grimstad kommune var det år 2000.

Alternativet til omtaksering etter 10 år kan være å foreta en grunnlagsjustering på ti prosent av alle skattegrunnlag. Dette kan skje årlig fremover. Denne økningen kan skje administrativt og iverksettes dersom kommunen har utnyttet grunnlaget fullt ut mht. skatteberegningen på syv promille. Forutsetningen er at ny verdi ikke overstiger markedsverdien. Grimstad kommune har i 2011 gjennomført en slik justering. Dvs. opp ti prosent av alle eiendomsskattegrunnlag.

I Grimstad ligger man for tiden lavt i grunnlaget sammenlignet med nabokommunene Lillesand og Arendal på hytter, boliger og næring.

En normal bolig (KOSTRA-bolig) hadde i 2001 en verdi på 510.000 kroner. Det er grunn til å tro at verdiene er 5-6 ganger høyere i dag. Dette fordi eiendomsprisene har steget vesentlig i perioden og at markedspris ikke ble benyttet som grunnlag ved forrige taksering for 11 år siden.

Kommunen har nå to muligheter for å øke inntekten:

- vedtak om ny alminnelig taksering, jf. Byskatteloven § 4 første ledd
- vedtak om kontormessig oppjustering av takstene, jf lov om mellombels tillegg til eiendomsskatteloven av 17. desember 1982 nr 82

Grimstad kommune har muligheten til full omtaksering av alle skatteobjekter jf. Byskatteloven §4 første ledd. En maksimal effekt av dette vil gi mer enn 70 mill kroner i merinntekt. Selve omtakseringen vil ta ca to til tre år å gjennomføre fra beslutning treffes, og vil Grimstad ha en total utgift til taksering på ca 25 mill kroner.

I stedet for å takserer på nytt kan kommunen, når tiårsperioden er utløpt, beslutte at takstene oppjusteres generelt med inntil ti prosent hvert år. Bakgrunnen for loven (mellombels tillegg til eiendomsskatteloven av 17. desember 1982 nr 82) er at kommunene kan justere takstene for prisstigning etter siste alminnelige taksering uten å gå veien om omtaksering. Ordningen sparer kommunene for takseringsutgifter. Kommunen har i dag maksimal skattepromillesats på 7 promille. Ordningen med 10% kontormessig justering ble lagt til grunn for budsjett 2011 og Handlingsprogramperioden som ble vedtatt i desember 2010.

Rådmannen vurderer det som riktig å øke eiendomsskatten med ytterligere ti prosent av det opprinnelige grunnlaget. I tillegg blir ordningen håndterbar å administrere. I praksis betyr dette at eiendomsskatten øker med 357 kroner pr kostrarapporterte bolig pr år fra 2011 til 2015.

Tekst – tall i mill kroner	Estimat	Budsjett	Handlingsprogram		
	2011	2012	2013	2014	2015
Boliger og fritidsboliger	32,9	35,8	35,8	35,8	35,8
Næring, verker og bruk	9,5	10,4	10,4	10,4	10,4
Sum eiendomsskatt	42,4	46,2	46,2	46,2	46,2
10% årlig justering			3,7	7,4	11,1
Sum etter justeringer	42,4	46,2	50,1	53,6	57,3
Skatt normal bolig-KOSTRA	3 927,-	4 284,-	4 641,-	4 998,-	5 355,-

7.3. Utbytte fra Agder Energi AS

Grimstad kommune har en eierandel på 2,963% i Agder Energi AS. I budsjett 2011 ble det lagt opp til et utbytte på 800 mill kroner i selskapet. Det ble budsjettet med 23,6 mill kroner som driftsinntekt til Grimstad i 2011.

Eierkommunene har gitt signaler til selskapet om et forventet utbytte på 900 mill kroner årlig. I forbindelse med framlegg av 3. kvartalsrapport for selskapet, gav styret i Agder Energi AS signaler om at utbyttet til eierne ville bli 440 mill kroner i 2012. På bakgrunn av denne informasjonen reduserer rådmannen utbytteanslaget fra Agder Energi med 300 mill kroner, til 500 mill kroner for 2012 og i handlingsprogramperioden. Grimstad andel av utbytte budsjetteres derfor til 14,8 mill kroner i 2012. Hvis det viser seg at utbytte blir endret vesentlig i forhold til dette utbyttebudsjettet, vil Rådmannen håndtere denne situasjonen, og legge fram en tiltaksplan sammen med budsjettreguleringer ved rapportering av 1. kvartal 2012.

7.4. Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)

I forslag til statsbudsjett for 2012 legger regjeringen opp til en økning av de frie inntektene for Grimstad kommune med 4,2% i forhold til 2010, justert for nye kommunale oppgaver. Dette er tilstrekkelig for å ivareta lønns- og prisstigning og oppgavene som følge av en økning av innbyggertallet på 1,8% til 21.100 innbyggere.

Statsbudsjettet estimerer de frie inntektene til å bli 833,9 mill kroner i 2011. Dette er 6,8 mill kroner mer enn regulert budsjett per 2. kvartal 2011, som var på 827,1 mill kroner. Ut fra dette samt omleggingene, legger statsbudsjettet opp til at i de frie inntektene vil utgjøre 894,8 mill kroner for 2012. I disse tallene er det grunnlag for å justere skatteveksten slik at den blir realistisk for Grimstad kommune for 2012.

KS sin beregningsmodell med 3 års gjennomsnitt beregner den frie inntekten til å bli 901,7 mill kroner. Rådmannen vurderer dette inntektsgrunnlaget som realistisk i handlingsprogramperioden.

Frie inntekter i mill kroner	Budsjett	Estimat	Handlingsprogram			
	2011	2011	2012	2013	2014	2015
Forslag til statsbudsjett 2012		833,9	894,8	894,8	894,8	894,8
Handlingsprogram 2012-2015	820,1	827,1	901,7	901,7	901,7	901,7

7.5. Pris for kjøp av kommunale varer og tjenester i 2012

Kommunale eiendomsgebyrer har siden 2009 vært gjennom en stor omstilling med å iverksette nye rutiner for å sikre korrekt utskrivning av kommunale eiendomsgebyrer.

Vann, avløp, renovasjon og feiing er noe alle som eier en bolig har et forhold til. Derfor har det vært viktig å få ryddet i, samt få kontroll over eiendomsgebyrene. Jobben med å vedlikeholde gebyrgrunnlag for en eiendom er noe som aldri vil bli avsluttet, ettersom vi her har å gjøre med et ”levende” arkiv, der det stadig er nye tiltak på eiendommer som krever endringer i gebyrgrunnlagene.

Rådmannen har i budsjettforslaget for 2012 lagt inn en prisstigning på 1,5 % for kjøp av de fleste kommunale varer og tjenester, i samsvar med kommunal deflator.

Nedenfor beskrives kort de varer og tjenester hvor rådmannen foreslår at prisen *ikke* økes fra 2011 til 2012, og de varer og tjenester hvor rådmannen foreslår at prisen øker med *mer enn* eller *mindre enn* 1,5 %.

Gebyr for vann

Gebyr for vann i 2012 reduseres med 6,8%. Satsen for 2011 var kr 2515,50,- (inkl. mva) i årsgebyr for en standard enebolig. Årsgebyret for en standard enebolig blir i 2012 kr 2343,75 (inkl. mva)

Reduksjonen kommer som følge av at fond er i balanse, og en direkte effekt av den solide gjennomgang av gebyrgrunnlaget gjennom ”ryddeprosjektet” som ble gjennomført i 2010.

Gebyr for avløp

Gebyr for avløp i 2012 reduseres med 5,2%. Satsen for 2012 vil bli kr 3868,75,- (inkl. mva) for en standard enebolig. Årsgebyret for en standard enebolig var i 2011 på kr 4082,50,- inkl. mva.

Reduksjonen kommer som følge av at fond knyttet til avløp nå er i balanse, og en direkte effekt av den solide gjennomgang av gebyrgrunnlaget gjennom ”ryddeprosjektet” som ble gjennomført i 2010.

Tilknytningsgebyr for vann og avløp

Dette er et engangsgebyr ved tilkopling til offentlig vann og avløp, og dette gebyret endres ikke i budsjett for 2012. Gebyret forblir på samme nivå som de fire foregående årene med kr 7500,- inkl. mva for vann og kr 12500,- inkl. mva for avløp. Total kostnad pr. standard enebolig for tilknytning offentlig vann og avløp blir kr. 20000,- inkl. mva

Renovasjonsgebyret

Gebyret for renovasjon holdes uendret i forhold til sats for 2011. Gebyret for et standardabonnement blir da i 2012 på kr. 2945,- inkl. mva. Gebyret holdes uendret til tross for økning i pris fra Agder renovasjon, dette skyldes bruk av fondsmidler og raskere ileggelse av gebyrer til nye abonnenter.

Slamrenovasjonsgebyr

Gebyret for slamrenovasjon økes med 56% i budsjett for 2012. Gebyret for et standardabonnement blir da i 2012 på kr 1865,- inkl. mva. Økningen skyldes prisstigning hos Agder Renovasjon.

Feiegebyret

Feiegebyret reduseres i budsjett for 2012 med 34,4%. Gebyret for feiing av standard enebolig var i 2011 på kr. 381,2,- (inkl. mva). Grunngbyr for feie i 2012 blir på kr 250,-(inkl. mva). Reduksjonen er et resultat av lovpålagt fondsanvendelse.

Tabellen under viser hva en standard enebolig vil ha i utgifter knyttet til kommunale eiendomsgebyrer for perioden 2012-2015.

Budsjettdokumentet tar høyde for hovedtyngden av boliger i Grimstad kommune. Det er dette vi refererer til som standard enebolig, dvs. en bolig med en boenhet, der det er stipulert 150m³ i forbruk på vann og avløp, samt ett feiegebyr og renovasjonsgebyr.

Gebyr i kroner per år inkl. mva	2011	2012	2013	2014	2015
Vann	2 515	2 344	2 344	2 344	2 344
Avløp	4 084	3 869	3 869	3 947	4 025
Renovasjon	2 946	2 945	2 945	3 300	3 695
Feietjeneste	381	250	250	287	330
Sum standard enebolig med avløp	9 926	9 408	9 408	9 878	10 394

Gebyr i kroner per år inkl. mva	2011	2012	2013	2014	2015
Vann	2 515	2 344	2 344	2 344	2 344
Renovasjon	2 946	2 945	2 945	3 300	3 695
Slamrenovasjon	1 192	1 865	1 865	1 865	1 865
Feietjeneste	381	250	250	287	330
Sum standard enebolig med slam	7 034	7 404	7 404	7 796	8 234

Foreldrebetaling i kommunale og private barnehager

Satsene i tabellen nedenfor har vært gjeldende siden 01.01.2009. Det foreslås ikke endringer i satsene begrunnet i at Stortinget har vedtatt at maksimalsatsen på kr. 2.330 for heltidsplass fortsatt skal være gjeldende for 2012:

Inntekt	100% plass	80% plass	60% plass	50% plass	40% plass
0 - 220.000	kr. 1.415	kr. 1.260	kr. 980	kr. 850	kr. 650
220.000 – 300.000	kr. 1.700	kr. 1.515	kr. 1.175	kr. 1.020	kr. 780
over 300.000	kr. 2.330	kr. 2.095	kr. 1.625	kr. 1.400	kr. 1.070

Husleie i kommunale boliger

For eksisterende leieavtaler økes husleien i samsvar med konsumprisindeksen, jfr husleieloven. For nye leieavtaler iht. satsreglement.

Parkeringsavgift i Grimstad kommune

Det er i budsjett for 2012 tatt høyde for økt timeprisen på Terje Vigensbrygge med kr. 4,- slik at timeprisen blir kr. 15. Dette blir da samme timepris som Shellbrygga.

I kulturhuskjelleren økes timeprisen med kr 2 til kr. 8,-

8. Økonomisk perspektiv

I dette kapitlet gjør rådmannen en enkel vurdering av utviklingen i noen økonomiske nøkkeltall. De mest sentrale indikatorene i vurderingen av kommunens økonomiske status er:

- Netto driftsresultat
- Langsiktig gjeld

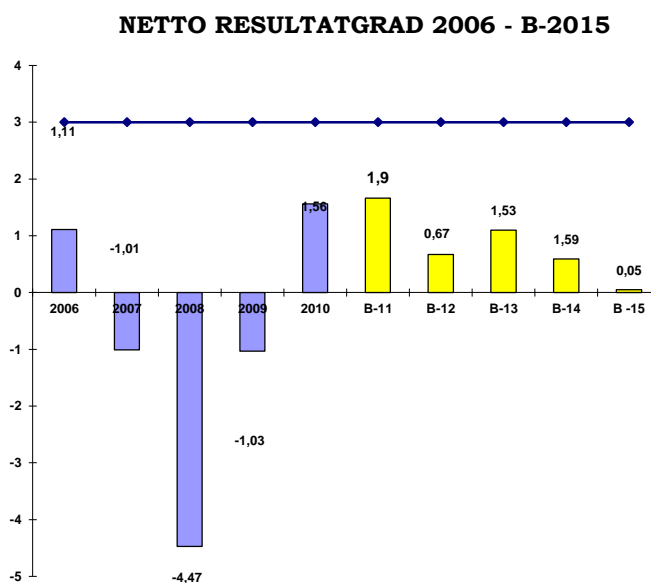
Kommunen har gjennomført flere økonomiske omstillingsprogram for å tilpasse aktivitetene til inntektene. I ettertid kan vi konstatere at resultatkravene imidlertid ikke har vært tilstrekkelige. I 2006 vedtok kommunen *Grimstad-økonomien mot år 2010*, der målsettingen var å oppnå et netto driftsresultat på 3% i 2010. Rådmannens forslag til handlingsprogram for 2012-2015 viser at kommunen ikke er i havn med denne målsettingen.

8.1. Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er den viktigste indikatoren i beskrivelsen av kommunal økonomi. Den viser hva kommunen har igjen til å dekke investeringer og avsetninger når alle utgifter er betalt. Dersom netto driftsresultat er negativ, må det hentes frie driftsmidler fra oppsparte midler for å dekke inn merforbruket.

Netto resultatgrad viser netto driftsresultat i % av kommunens totale driftsinntekter. Dette betyr hvor stor del av driftsinntektene som kan benyttes til investeringer og avsetninger. Dersom netto resultatgrad er negativ, har kommunen ikke økonomisk bæreevne til å fremskaffe driftsmidler til investeringer. Det betyr at kommunen blir helt avhengig av fondsmidler for å skaffe fram egenkapital til investeringer. Som en norm for god kommuneøkonomi, bør netto resultatgrad være 3-5 %. En vekstkommune som Grimstad, bør ideelt sett ha en høyere resultatgrad p.g.a. nødvendige vekstrelaterte investeringer (kfr. AGENDA-prosjektet)

Netto resultatgrad for årene 2005–2009 er på -1,32 %. Resultatet for 2008 var på -4,47 % og innebar at kommunens disposisjonsfond på det nærmeste ble brukt opp uten at hele merforbruket ble inndeckt. Kommunen kan over tid ikke leve med slike driftsresultat. For 2010 er netto driftsresultat på 1,56 %. For driftsåret 2011 er det budsjettert med en netto resultatgrad på 1,9%. For perioden 2012 til 2015 er det budsjettert med et resultat på henholdsvis 8,6 (2012), 14,1 (2013), 7,6 (2014) og 0,6 (2015) mill kr. Fra 2010 skal momskompensasjon knyttet til investeringer gradvis føres inn i investeringsregnskapet med 20, 40, 60, 80 og 100 % i 2014. Dette vil svekke driftsøkonomien betydelig, men samtidig i realiteten gi kommunen egenkapital til investeringer. Kommunens handlingsprogram er i utgangspunktet utarbeidet på grunnlag av brutto budsjetttrammer, men ikke brutt eksakt ned på kontonivå. Det er urovekkende når en i flere år går med underskudd. Utvikling fra 2008 til 2010 er likevel positiv, og viser at en har satt i gang tiltak som har positiv effekt på resultatene. Kommunen må fremdeles foreta radikale grep i årene som kommer, for å tilpasse aktiviteten i enhetene de kommende år, for at en skal kunne generere netto driftsresultater opp mot det anbefalte minimum på 3 %. Vekstkommuner som Grimstad bør ideelt sett ha et enda høyere netto driftsresultat enn det

anbefalte for å kunne møte økt tjenestekrav/tilbud og til å finansiere nye vekst relaterte investeringer med oppsparte midler.

8.2. Langsiktig gjeld

Grimstad kommune hadde ved regnskapsavslutningen 2010 en samlet lånegjeld på **981,6 mill kr.** Inkludert i denne ligger:

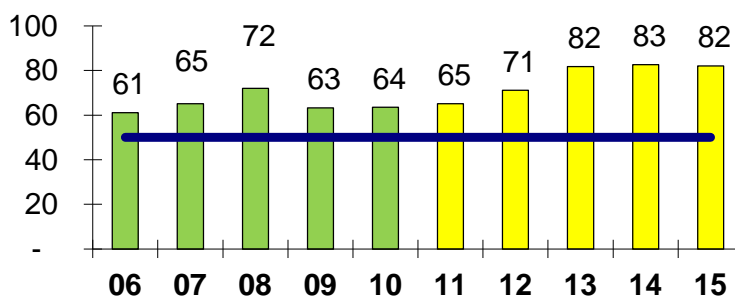
Formidlingslån i Husbanken på 123,2 mill kr

Lån/avskrivningsgrunnlag til selvfinansierende tjenester (vann/avløp) på 107, mill kr.

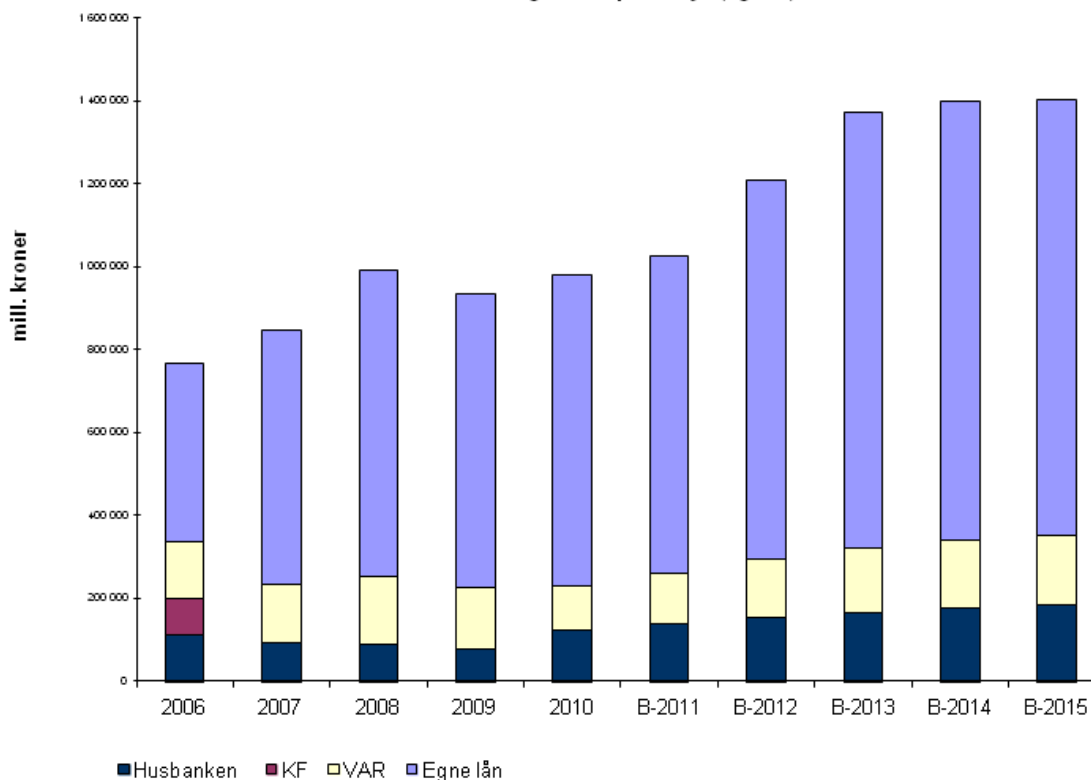
Lån til havn på 11,3 mill.

Lånegjeldsgraden viser netto lånegjeld i forhold til kommunens brutto driftsinntekter. Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. Lånegjeldsgraden gir et godt bilde av kommunens evne til å betjene gjelden.

Lånegjeldsgraden bør over tid ikke overstige 50 %. Grimstad ligger betydelig høyere enn dette, men ved vurderingen bør man imidlertid se på sammenhengen i kommunens lånegjeld, d.v.s. andelen av helt eller delvis selvfinansierende lån. Grimstad kommunes totale lånegjeld (brutto) pr. 31. desember 2010, tilsvarer en belastning pr. innbygger på kr. 47.690. Netto lånegjeld tilsvarer kr. 36.460 pr. innbygger. Brutto lånegjeld pr. innbygger vil stige til 68.090 i 2015. Netto lånegjeld vil stige til 51.010 i 2015 med dagens innbyggertall (20600)

Fordeling av låneportefølje (figur 2)

Figur 2 viser hvordan Grimstads låneportefølje fordeler seg på ulike typer lån. Formidlingslån gjennom Husbanken og VAR-lån skal være selvfinansierende. Det er derfor viktigst å fokusere på utviklingen i lån som gjelder egen drift (øvre del av søylediagrammet). Egen lånegjeld har hatt en reduksjon i 2009. Dette skyldes en bevisst nedbygging av ubrukte lånemidler. Dermed er det ikke tatt opp lån i 2009 for vedtatt igangsatte investeringsprosjekter. Målet har vært å rydde i ubrukte lånemidler og ikke ta opp lån som medfører rente og avdragsbelastning. Det langsiktige målet må være å frigjøre midler fra renter og avdrag til avsetninger slik at en større del av investeringene kan finansieres med egenkapital. I 2011 er det tatt opp lån til investeringer på til sammen 40,8 mill.

I perioden 2012-2015 er det foreslått brutto investeringer på 478 mill kr. Utenom selvfinansierende investeringer vil nye reelle lånebehov i perioden være på ca 330,1 mill kr. I samme periode vil kommunens minimumsavdrag på lån være på drøye 160,2 mill kr.

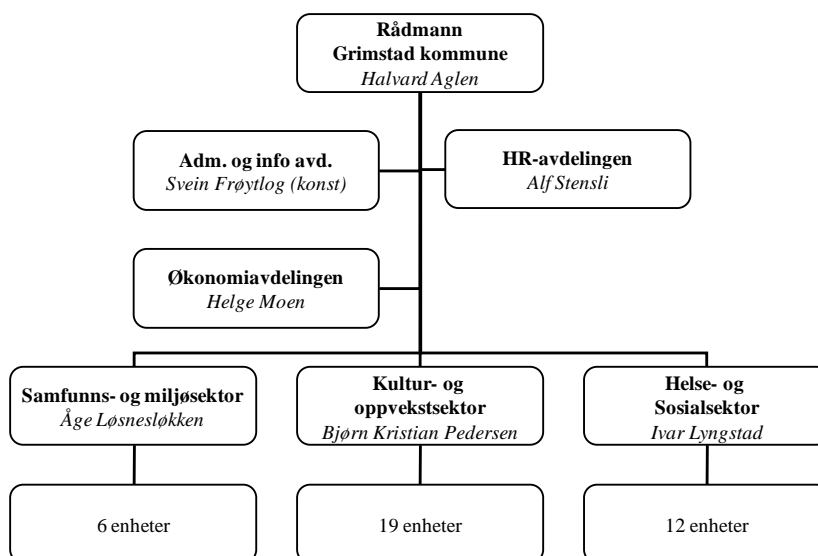
9. Organisasjon og medarbeidere

Organisasjon

Organisasjonskartet viser kommunens overordnede struktur, med sektorer og støtteenheter.

Grimstad kommune har en desentralisert organisasjonsstruktur. Enhetslederne har en rolle med et helhetlig personal-, økonomi-, fag- og informasjonsansvar (PØFI). Enhetenes egenart og lokale utfordringer varierer, derfor varierer både organisering og delegering av oppgaver. Det er imidlertid forutsatt at kommunens organisasjon i meget stor grad skal være samordnet.

Vi ser for oss en stabil organisasjonsstruktur i perioden, som tilpasser seg rammevilkårene i budsjettet og politiske vedtak. Samtidig vil vi arbeide med organisasjonskulturen, blant annet gjennom arbeid med visjon og verdier. Vi tilpasser organisasjonen til der vi er i dag inkludert anvendelse av ny teknologi, som gir grunnlag for nye løsninger, og utviklingen i samfunnet.

Blant annet på denne bakgrunn endrer vi Teknisk sektor, til Sektor for Samfunn og miljø. Sektoren vil fra nyttår 2012 omfatte totalt seks tjenesteenheter: Bygg- og Eiendomstjenesten, Kommunaltekniske tjenester, inklusiv Havn og VAR, Brann- og Feiertjenesten, Oppmålingstjenesten, Byggesaksenheten, Enhet for Plan, Landbruk og miljø. Endringen medførte ikke en økning i antall årsverk, men vil innebære klarere ansvarslinjer, mindre risiko for bypass, større åpenhet og ikke minst kortere rapporterings- og informasjonslinjer. I tillegg til tjenesteenhetene har Sektor for Samfunn og Miljø en mindre gruppe av spesialrådgivere plassert direkte under kommunalsjefen som arbeider med overordnet planlegging, samfunnsplanlegging, oppfølging av kommuneplanen, regional kontakt, næringsliv og eiendomsutvikling, utbyggingsavtaler med mer.

Med det overnevnte som bakteppe, samt kostnadsutviklingen i pleie- og omsorg og utfordringene med Samhandlingsreformen, vil rådmannen vurdere organisatoriske endringer i pleie og omsorg. Disse vil også bygge på erfaringer som er gjort i 2011 med å tilpasse driften innenfor disse tjenestene, og de modeller for økonomiske tildelinger og justeringer som er utviklet. Siktemålet er å oppnå mer kostnadseffektiv drift av tjenestene, samtidig som kvaliteten skal videreutvikles.

Støttefunksjonenes rolle er både å koordinere og gjennomføre utvikling og samordning av administrative styringssystemer og -rutiner på en god, effektiv og fremtidsrettet måte. Slik at vi blir gode på både utøvelse av ledelse, personellhåndtering, økonomistyring, informasjonsarbeid og dokumenthåndtering – for å bidra til kommunens effektive og produktive levering av tjenester til innbyggerne. Endringen til en Administrasjons- og informasjonsavdeling er et bidrag i den retningen.

Medarbeidere

Vi har omtrent 1300 brutto årsverk, inkludert tidsavgrensede og variable årsverk, i kommunen ved inngangen til 2012. Vi forventer kun et fåtall av nye stillinger og ellers en organisk vekst på bakgrunn av en svak aktivitetsøkning. Vi ser for oss tilsvarende svak bemanningsvekst utover i perioden.

Det er i dag nesten 80 prosent kvinner ansatt i kommunen. Det er ikke grunn til å anta noen vridning i kjønnsfordeling, med unntak at vi arbeider for reduksjon av ufrivillig deltid og dermed større stillingsstørrelser spesielt for kvinner. På bakgrunn av alderssammensetningen, hvor vi i dag har en gjennomsnittsalder på 46 år, er det viktig at vi rekrutterer slik at gjennomsnittsalderen holdes stabil eller synker.

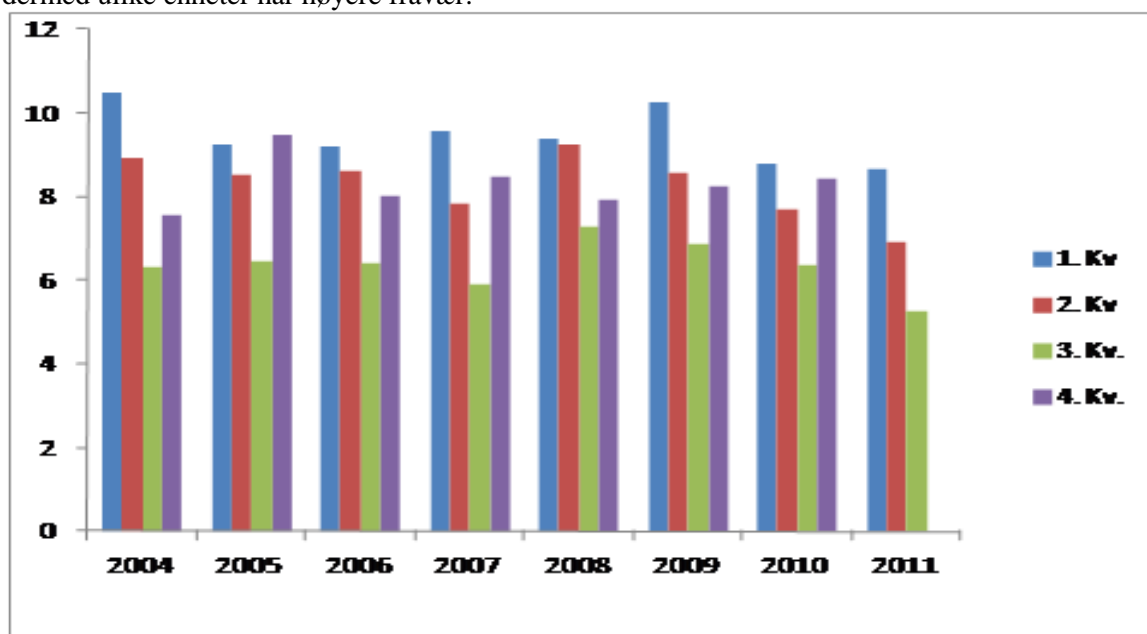
Det er ikke planlagt noen bemanningsreduksjoner verken for 2012 eller perioden fremover, selv om det vil kunne bli behov for driftstilpasninger. Vi forventer en tilpasning til aktivitet og økonomiske rammer gjennom ordinær turnover og rekruttering. Lærlinger vil fortsatt være viktig for oss, også som rekrutteringsgrunnlag ved utlysning av ledige stillinger. Vi fortsetter vårt arbeid med intern omplassering ved helseproblemer, og tar selvfølgelig hensyn til de kvalifikasjonskrav som må stilles.

Nærvær

Nærværarbeidet er videreført i 2011, og nærværstallene viser en positiv utvikling i forhold til 2010. Fraværet pr 3.kvartal har sunket fra omtrent 7,9 prosent i 2010 til 7 prosent i 2011. Med andre ord en reduksjon på 10 prosent. Grimstad følger mønsteret for sykefraværsutvikling gjennom året, som gjelder på tvers av alle bransjer og sektorer i Norge. Selv om fraværet for 4.kvartal antagelig øker sammenlignet med 3. kvartal, er det likevel svært sannsynlig at Grimstad får et høyere nærvær i 2011 enn i 2010.

Vi forventer en reduksjon av sykefraværet i tråd med målsettingene i planen for reduksjon av sykefravær, og et økt fokus på helsefremmende arbeidsplasser gjennom arbeid med både Oppfølging, Forebygging og Utvikling (UFO). Samtidig er vi avhengige av både konjunkturer og lovgivning. Innenfor arbeidet med sykefravær og nærvær er det viktig at vi i 2012 både utvikler og styrer etter mer detaljerte mål og tiltak i de enkelte enheter. Dette blir en del av forankrings- og utviklingsarbeidet i den enkelte enhet på bakgrunn av ny IA-avtale og handlingsplanen etter medarbeiderundersøkelsen fra 2011. Hele 18 av 39 enheter har pr 3. kvartal et nærvær likt eller bedre enn det langsiktige målet for kommunen. Deres arbeid og erfaringer må deles og utvikles. Samtidig har 6 av enhetene et sykefravær på over 10 prosent. Dette er enheter det er spesielt viktig å støtte, for å bidra til et redusert fravær. Dette arbeidet blir forsterket sammen med vår nye bedriftshelsetjeneste.

Fraværet er større blant kvinner enn menn, de yngste og de eldste medarbeiderne har høyest fravær, og spesielt gruppen langtidssykemeldte er for høy. I tillegg er det slik at både ulike yrkesgrupper og dermed ulike enheter har høyere fravær.

Figuren viser utviklingen i sykefravær de siste 6 årene, fordelt pr kvartal.

Oppfølging av ansattes fravær er et linjeansvar og dermed nærmeste leders ansvar. HR-avdelingen har ansvaret for både å utarbeide og sikre gode interne rutiner, og for samarbeid med eksterne aktører slik som bedriftshelsetjeneste, arbeidstilsyn, NAV og Arbeidslivssenteret. Sammen med disse, og i tråd med føringer fra Arbeidsmiljøutvalget vil kartlegging, risikoanalyser og tiltak være en del av arbeidet vi forsterker i perioden.

Vi arbeider for å øke nærværet blant kommunens ansatte til 93,8 prosent (sykefravær på maks 6,2 prosent) innen utgangen av 2012. Målet er å opprettholde et høyt nærvær sammenlignet med kommunene på Agder, gjennom fokus på arbeidsmiljø, ledelse, myndiggjorte medarbeidere, aktive tiltak som forebygger sykefravær og tiltak for rask tilbakeføring ved sykdom. I henhold til vedtatt plan er målet å øke nærværet blant kommunens ansatte til 94,4 prosent (sykefravær på maks 5,6 prosent) innen utgangen av 2013.

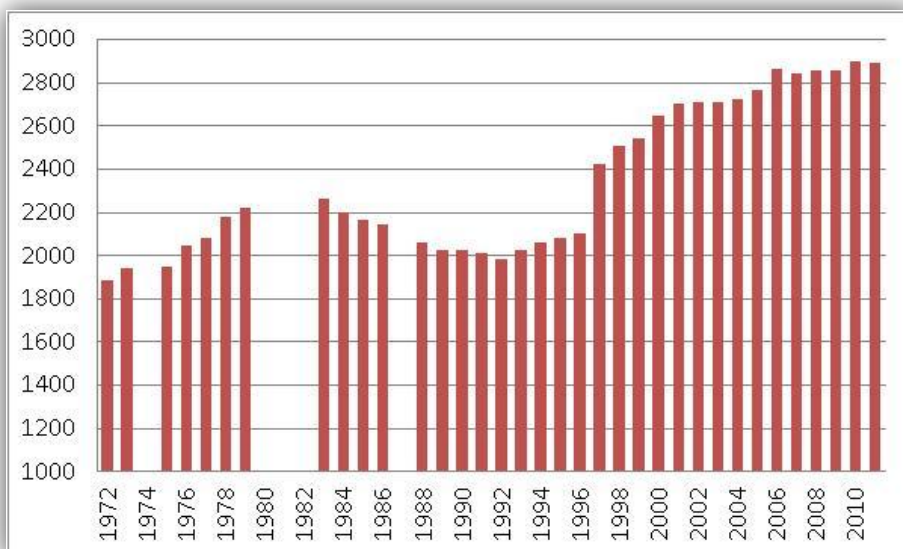
Kompetanseutvikling

For 2012 er det viktig å koble samfunnsutviklingen og behovet for kompetanse, jamfør Samhandlingsreformen, inn til konkrete tiltak i den enkelte enhet. For å få dette til må gapet mellom kompetansebehov og -beholdning i den enkelte enhet finnes. Kompetansegapet må identifiseres ned til den enkelte medarbeider, og synliggjøres gjennom medarbeidersamtaler og individuelle utviklingsplaner slik at tiltak kan iverksettes.

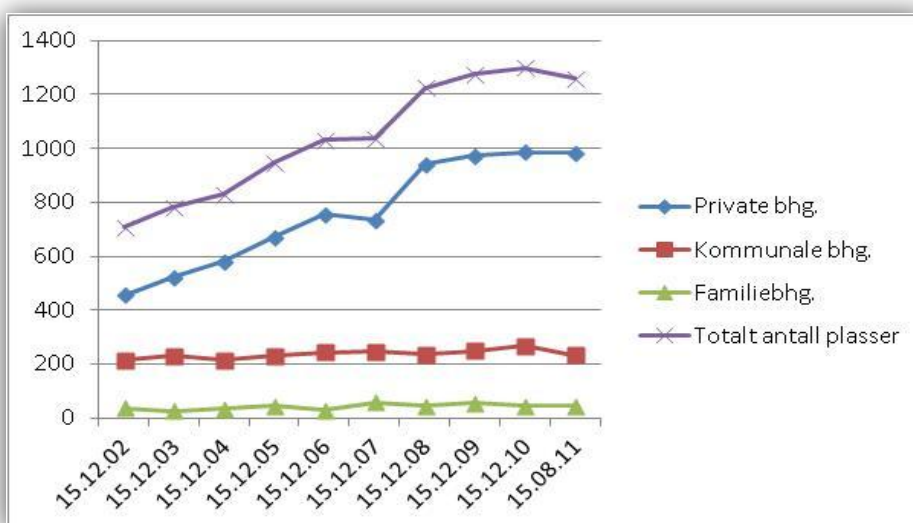
10. Kultur- og oppvekstsektoren

Generelle kommentarer

Kultur- og oppvekstsektoren omfatter 19 tjenesteenheter; 11 skoler (inkl. voksenopplæringen), 5 barnehager samt kulturtjenesten, bibliotekjentesten og veilednings- og utviklingstjenesten. Figuren under viser elevtallsutviklingen i kommunen fra 1972 til 2011. Etter en periode med sterk vekst fra 1996 til 2006, har elevtallet de siste årene ligget ganske jevnt på om lag 2 850. Fra høsten 2010 steg elevtallet igjen med over 40 elever. Pr. 1. oktober 2011 er elevtallet 2889 inkl. elevene ved Langemyr skole og ekskl. elevene ved Hesnes Montessoriskole.

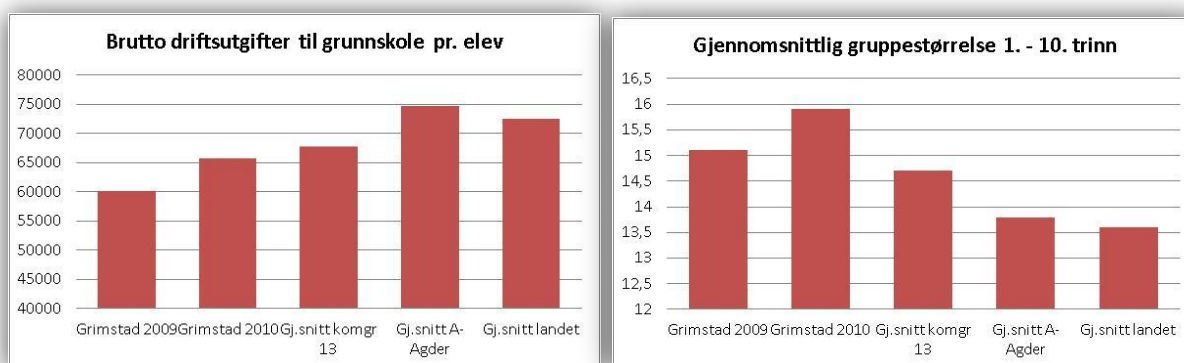

I 2011 har Grimstad fem kommunale barnehager, 21 ordinære ikke-kommunale barnehager og 6 familiebarnehager. 20% av barnehagebarna i Grimstad går i kommunale barnehager og 80% i ikke-kommunale barnehager. Antall barn i barnehage er lavere høsten 2011 enn ved utgangen av 2010. Dette skyldes at flere barn under tre år i dag benytter barnehageplass. Diagrammet under viser utviklingen av antall barn i Grimstads barnehager fra desember 2002 til august 2011. Pr. 1. oktober 2011 er det 1 253 barn som går i barnehage i Grimstad.

10.1. Grunnskolen

Grimstad kommune har lavere driftsutgifter pr. elev og lavere lærertetthet enn sammenlignbare kommuner. Diagrammene under til venstre viser korrigererte brutto driftsutgifter til grunnskole pr. elev for Grimstad sammenlignet med gjennomsnittet for kommunegruppe 13 (kommuner over 20 000 innbyggere), gjennomsnittet i Aust-Agder og gjennomsnittet i landet. Diagrammet til høyre viser gjennomsnittlig gruppestørrelse for 1. – 10. trinn. Gruppestørrelse er et mål for lærertetthet og viser forholdet mellom elevtimer og lærertimer. Grimstad hadde i 2010 en gruppestørrelse for 1. – 10. trinn på 15,9 mens snittet for kommunegruppe 13 var 14,7. Forskjellen i gruppestørrelse/lærertetthet mellom Grimstad og kommunegruppe 13 er størst på 1. – 4. trinn (1,7) og på 8. – 10. trinn (1,4), mens den er minst på mellomtrinnet 5. – 7. trinn (0,6).

Skolenes budsjetter er siden høsten 2010 blitt beregnet etter en ressursfordelingsmodell som er utviklet i samråd med Agenda Utvikling AS. Velkomstklassene ved Jappa skole og Holviga skole sikres ressurser tilsvarende 10 fremmedspråklige elever i hver av velkomstklassene. Det er viktig å være klar over at ressursfordelingsmodellen ikke sier noe om behovet for ressurser til skolene, men fordelte den budsjetttrammen som er til rådighet på en riktigst mulig måte mellom skolene.

I rådmannens budsjettforslag er det lagt inn en økning på 4 mill kroner til styrking av grunnskolen i 2012. Dette er 2 mill kroner mer enn den justerte budsjetttrammen for grunnskolen samlet i 2011. Rådmannen har lagt inn en økning på ytterligere 2 mill kroner i både 2013 og i 2014 for å øke lærertettheten i grunnskolen. Utbyggingen av ny 1-10 skole på Fevik medfører at skolen må benytte midlertidige skolelokaler i utbyggingsperioden 2012 og 2013. Disse kostnadene må tas over driften og rådmannen har budsjettert med 9 mill kroner i 2012 og 6,5 mill kroner i 2013 til midlertidige skolelokaler for Fevik skole. På grunn av de store kostnadene til midlertidige skolelokaler, har rådmannen ikke funnet rom for en ytterligere styrking av budsjetttrammen til grunnskolen i byggeperioden.

Utbygging av ny skole på Fevik er lagt inn i budsjett og handlingsprogram med kr. 230 mill. Dette er en økning på kr. 60 mill. i forhold til kommunestyrets vedtak av 25. oktober 2010, der kommunestyret besluttet å bygge en 1-10 skole på Fevik i én etappe innenfor rammen av kr. 170 mill. Rådmannen har lagt inn denne økningen i budsjett og handlingsprogram etter en foreløpig gjennomgang av de innkomne anbudene. De økte driftskostnadene for den nye skolen på Fevik vil beløpe seg til 16 mill. kroner. Hoveddelen av dette er renter og avdrag.

Skolene trenger operative og stabile pc-er til bruk for elevene i skolearbeidet, og for de ansatte både i undervisning, planlegging, kommunikasjon og rapportering. Det meste av dagens maskinpark er anskaffet i 2007 og 2008, og er dermed utrangert i forhold til praktisk funksjonalitet, garantitid og lønnsomhet ved reparasjon av feil. Maskiner kjøpt gjennom IKT Agder i Agderskoleavtalen (2008) med 4-årig nedbetaling og planlagt levetid, har en klausul i avtalen at de ikke kan brukes i kommunens nett når de 4 årene er omme. Nye pc-er bør kjøpes inn med garantitid som samsvarer med

planlagt levetid. Nye pc-er foreslås innkjøpt med 4-årig garanti, planlagt utskifting etter 4 år og nedbetaling over 4 år. Totalt antall pc-er i skolen er 1 360. Av disse utgjør 50 stk hjelpemiddelmaskiner til elever med særlige behov. Anskaffelseskostnad er 7,6 mill kroner. Årlig kostnad (nedbetaling) blir 1,9 mill kroner. Rådmannen har budsjettet med investering i skole pc-er på 1,9 mill kroner pr. år i hele handlingsprogramperioden.

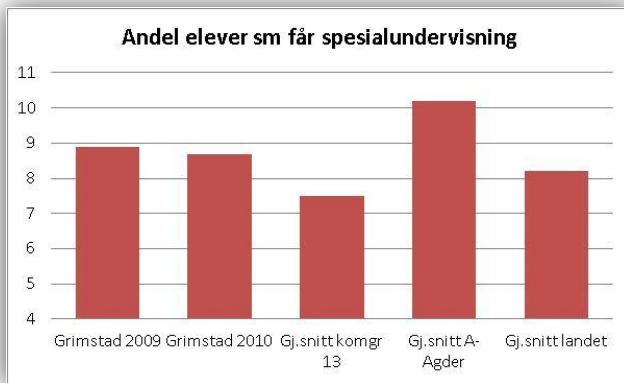
Dagens trådløse nettverk i skolene er svært ustabile og har for dårlig kapasitet i forhold til antall samtidige brukere. Ved strukturendring med flytting av skoleansatte til administrativt nett og implementering av Feide (Kunnskapsdepartementets valgte løsning for sikker identifisering i utdanningssektoren), vil det være nødvendig med full utbygging av trådløse nett. Dette gjør at lærerne kan nå administrativt nett også fra undervisningsrom uten at en skal bryte sikkerheten ved å kable dette nettet til elevrom. Basisferdighetene i skolen er definert i Kunnskapsløftet, som de fem grunnleggende ferdighetene. Å kunne bruke digitale verktøy er en av fem grunnleggende ferdigheter, på linje med å lære å lese, skrive, regne og uttrykke seg muntlig. Rådmannen har budsjettet med kr. 425 000,- i 2012 og kr. 370 000,- pr. år videre i handlingsperioden til oppgradering av eksisterende trådløst nettverk samt utbygging av trådløst nettverk der dette mangler.

I dagens Agderskolenett er elever og ansatte i skolene på samme nett, noe som ikke er i samsvar med kravene til sikkerhet. Informasjon som håndteres av skoleansatte skal ikke nås fra elevnett. Skoleansatte har behov for tjenester som ligger på administrativt nett, slik som felles e-posttjeneste (Outlook) og kalender, saks- og arkivsystem (ePhorte) m.m. Disse kan ikke nås fra Agderskolenettet, og vil av sikkerhetshensyn ikke kunne gjøres tilgjengelig derfra. Rådmannen har budsjettet med kr. 200 000,- i 2012 for overføring av ansatte i skolene til administrativt datanettverk.

En hovedutfordring for kommunen er å sikre tilstrekkelig kapasitet i skolebyggene samtidig som det settes av tilstrekkelige ressurser til innholdet og kvaliteten i skolen. De siste 12-14 årene har kommunen investert ca. 350 mill kroner til rehabilitering og utbygging av skolebygg. Det er en stor utfordring å utnytte ledig kapasitet optimalt gjennom justeringer av kretsgrensene, men arbeid over tid bør kunne muliggjøre en bedre utnyttelse av de skolene som har ledig kapasitet. Skoleutbygging og skolerehabilitering er nødvendig i en vekstkommune som Grimstad. Samtidig er det viktig å være klar over at renter og avdrag på skoleinvesteringer belaster driftsbudsjettet med betydelige beløp. Bare utbyggingen av ny skole på Fevik vil, når skolen står ferdig, belaste driftsbudsjettet med mellom 12 og 15 mill kroner pr. år.

En arbeidsgruppe i skolen har på grunnlag av resultatmål i vedtatt budsjett for 2011, vurdert tid/ressurser til ledelse og ulike funksjonsstillinger i Grimstadskolen. Arbeidsgruppen har anbefalt at ressurser til skoleledelse og funksjonsstillinger i grunnskolen beregnes etter en felles norm for skolene i Grimstad. Den anbefalte normen medfører at tid til ledelse bør økes med 15% og at ressurs til nødvendige funksjonsstillinger bør økes med 25%. Arbeidsgruppens anbefaling ble behandlet i Tjenesteutvalget i september 2011. Rådmannen anbefalte at arbeidsgruppens forslag til norm for ressurser til ledelse og funksjonsstillinger i skolen, legges til grunn for skolenes arbeid fremover. I en organisasjon der skolelederne har fått økt sitt ansvar og myndighet, er det viktig at kommunen som ansvarlig skoleeier både gir rom for stor grad av frihet til den enkelte skole, men også sørger for en god balanse mellom skolens frihetsgrad og Grimstadskolens fellestrekk. Rådmannen påpeker at normen i seg selv ikke medfører økte ressurser til skolene og at skolene må fase inn ressurser til ledelse og funksjonsstillinger i sitt rammebudsjett.

Visjonen for Grimstadskolen er *God skole for alle*. Hovedsatsingsområdene er spesialundervisning og matematikk. Skole – hjem samarbeid er dessuten et område som skolen har kontinuerlig fokus på. Målet er systematisk og planlagt innsats gjennom hele skoleløpet, hvor enkelte satsingsområder løftes frem i en periode for å forsterke og øke bevisstheten. Dette gjøres blant annet ved å tilby videreutdanning (studiepoeng) og etterutdanning til lærere. Grimstad kommune samarbeider med Pedagogisk senter i Kristiansand og med RVTS Sør. Vi er dessuten involvert i et felles prosjekt med alle kommunene i Aust Agder i regi av Fylkesmannen, kalt Økt læringsutbytte.

Omfanget av spesialundervisning er økende. Forskning viser at dette er en utvikling på landsbasis som kom etter innføringen av Kunnskapsløftet. Årsakene er sammensatte og skyldes trolig flere faktorer. Kultur- og oppvekstsektoren har høsten 2010 og i 2011 gjennomført lokale tilsyn på skolene for bl.a å følge opp fylkesmannens tilsynsrapporter fra 2009 og 2011. Tema er opplæringslovens § 5 -1 om spesialundervisning og kap 9a om elevenes skolemiljø. Sektoren vil i 2012 gjennomføre et prosjekt for nærmere

kartlegging av økningen av spesialundervisning og for å finne en bedre balanse mellom tilpasset opplæring og elever med vedtak om spesialundervisning. Diagrammet over viser at Grimstad har flere elever med vedtak om spesialundervisning enn gjennomsnittet i kommunegruppe 13 og i landet.

Grimstad kommune hadde tilsyn fra Fylkesmannen i mai 2011. Tema for tilsynet var opplæringsloven § kap 9a om elevenes psykososiale skolemiljø. Tilsynet ble gjennomført på Eide skole og Fjære ungdomsskole. Fylkesmannen pålegger Grimstad kommune å sikre elevenes rett til et godt psykososialt miljø. Påleggene fra fylkesmannen gikk på plikten til å handle og plikten til å behandle henstillinger om tiltak. Dessuten ble Grimstad kommune bedt om å se på sammensetning av råd og utvalg. Påleggene er rettet. Det jobbes systematisk og kontinuerlig med å sette mål for skolemiljøet og skolemiljøarbeidet for alle skolene i kommunen

Sektorens målsetninger for Budsjett 2012:

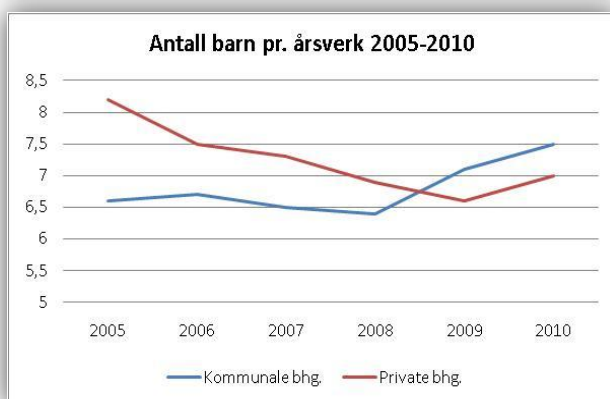
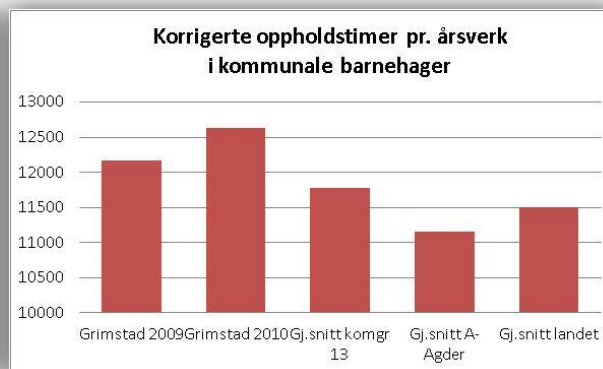
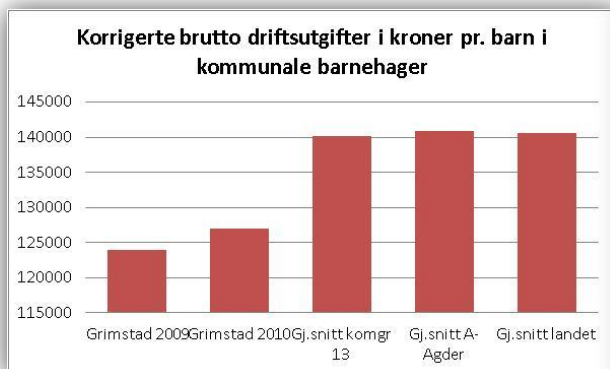
Mål	Strategier og tiltak	Forankring
1 Minst fem lærere skal ta videreutdanning i tråd med satsingsområdene i <i>Kommunal plan for kompetanseutvikling i skolen.</i>	Følge opp nasjonale og lokale føringer. Utarbeide plan for videre og etterutdanning	Kommuneplanens mål Q. K-sak 80/11 om mål for grunnskolen.
2 Skolehverdagen er godt tilrettelagt for bruk av digitale verktøy m.h.t utstyr og kompetanse	Utarbeide IKT-plan og gjennomføre tiltak i tråd med planen med og vedtatt budsjett	Kunnskapsløftet - grunnleggende ferdigheter m.h.t bruk av digitale verktøy.
3 Skolene i Grimstad lærer systematisk av hverandre og samordner undervisning og fagutvikling.	Kartlegge områder og utarbeide handlingsplan	Kommuneplanen mål Q. K-sak 80/11 om mål for grunnskolen.
4 Bedre balanse mellom tilpasset opplæring og spesialundervisning	Gjennomføre prosjekt om spesialundervisning parallelt med kunnskapsoppbygging og holdningsskapende arbeid i skolen	Kommuneplanens mål Q (c) om tidlig innsats og K-sak 80/11 om mål i grunnskolen
5 God brukerinformasjon som grunnlag for videreutvikling av tjenestene	Gjennomføre brukerundersøkelse for SFO	Kommuneplanens mål O (c).

6	Ferdigstille påbegynt byggetrinn ved Landvik skole		Budsjett og handlingsprogram
7	Starte utbygging av 1-10 skole på Fevik		Budsjett og handlingsprogram
8	Bedre læringsutbytte	Økt lærertetthet, styrket skole/hjem-samarbeid	Kommuneplanen, K-sak 80/11

Enhetens målsetninger for Handlingsprogram 2013-2015:

Mål	Strategier og tiltak	Forankring
1 Minst fem lærere skal ta videreutdanning i tråd med satsingsområdene i <i>Kommunal plan for kompetanseutvikling i skolen</i> .	Følge opp nasjonale og lokale føringer. Utarbeide plan for videre og etterutdanning	Kommuneplanens mål Q. K-sak 80/11 om mål for grunnskolen.
2 Bedre balanse mellom tilpasset opplæring og spesialundervisning	Fullføre prosjekt om spesialundervisning parallelt med kunnskapsoppbygging og holdningsskapende arbeid i skolen	Kommuneplanens mål Q (c) om tidlig innsats og K-sak 80/11 om mål i grunnskolen
3 God brukerinformasjon som grunnlag for videreutvikling av tjenestene	Gjennomføre brukerundersøkelse i grunnskolen	Kommuneplanens mål O (c).
4 Ferdigstille 1-10 skole på Fevik		Budsjett og handlingsprogram

10.2. Barnehagene

I 2008 hadde Grimstad kommune et betydelig merforbruk på barnehageområdet.

Driftsutgiftene pr. barn i kommunale barnehager var høyere enn i sammenlignbare kommuner og antall oppholdstimer pr. årsverk var høyere.

Etter gjennomføring av flere kostnadsreducerende tiltak i 2009, har Grimstad nå kommunale barnehager med lavere driftskostnader pr. barn og høyere antall oppholdstimer pr. årsverk enn sammenlignbare kommuner. Antall barn pr.

årsverk i både kommunale og ikke-kommunale barnehager i Grimstad har de to siste årene vært økende. Antall barn pr. årsverk i barnehagene i Grimstad vil være et hovedtema når Barnehageplanen skal revideres i 2012/2013.

Kostnadsnivået i de kommunale barnehagene er styrende for størrelsen på tilskuddet til de ikke-kommunale barnehagene og har dermed stor betydning for de kommunens samlede kostnader på barnehageområdet. Diagrammene over viser KOSTRA-tall (fra Statistisk Sentralbyrå) for 2009 og 2010 og synliggjør at Grimstad driver rimelige kommunale barnehager sammenlignet med både gjennomsnittet i kommunegruppe 13 (kommuner med mer enn 20 000 innbyggere), gjennomsnittet i Aust-Agder og gjennomsnittet i landet.

Rammefinansiering av barnehagene:

Regjeringens mål om å innlemme det øremerkede statstilskuddet til drift av barnehager i rammetilskuddet til kommunene ble gjennomført i 2011. Ny forskrift om økonomisk likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager ble vedtatt i oktober 2010. Det kommunale tilskuddet skal dekke kostnader til ordinær drift i barnehagen som ikke dekkes av andre offentlige tilskudd og foreldrebetaling. Det offentlige tilskuddet skal i 2012 utgjøre minst 91 % av det tilsvarende kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar pr. heltidsplass.

Finansieringsmodellen er basert på at kommunen skal fastsette separate tilskuddsatser for drift og kapital. Kommunestyret behandlet i mai 2011 satser for tilskudd til private barnehager. Ordinære private barnehager får i 2011 et driftstilskudd på kr. 156 966,- for små barn og kr. 74 538,- for store barn. Kapitaltilskuddet til de samme barnehagene er kr. 7 800,- pr. heltidsplass. Driftstilskuddet til private barnehager beregnes ut fra budsjettert kostnadsnivå i de kommunale barnehagene. Siden de kommunale barnehagene i Grimstad drives rimeligere enn landsgjennomsnittet, kan kommunen gi lavere tilskudd til private barnehager enn de nasjonale gjennomsnittssatsene. Dersom regnskapstallene for 2011 viser at kommunens kostnader til drift av egne barnehager er høyere enn budsjettert, skal også de private barnehagene få økt sitt tilskudd tilsvarende.

Barn med nedsatt funksjonsevne.

Av de 1292 barna som høsten 2011 går i barnehage, har om lag 30 barn rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven. I tillegg har om lag 20 barn et tilrettelagt tilbud etter barnehageloven. Til sammen utgjør disse barna om lag 3,8 % av barna med barnehageplass. De siste årene har vist en økning både i antallet barn med nedsatt funksjonsevne og i behovet hos det enkelte barn. Flere av barna har svært store hjelpebehov. Det er et mål å øke barnehagenes kompetanse til å jobbe med barn med nedsatt funksjonsevne både faglig og rutinemessig. Dette arbeidet vil fortsette.

Tilsyn:

Etter barnehagelovens § 16 skal kommunen føre tilsyn med barnehager. Med én fagstilling i Veilednings- og utviklingstjenesten har det vært vanskelig å prioritere tid til dette arbeidet. Ved utgangen av 2011 vil det være gjennomført tilsyn i 12 av barnehagene i Grimstad dette året. For hvert tilsyn utarbeides en rapport med små og store avvik. Rapporten følges opp inntil alle avvik er lukket. Barnehageplanens krav er å gjennomføre tilsyn i alle barnehager hvert annet år.

Kompetanseheving og kvalitet i barnehagen:

Etter flere år med sterkt økonomifokus er det behov for å flytte fokus til innhold og kvalitet. Kommunen ønsker å bidra til dette for alle barnehager i den grad det er økonomisk mulig. I 2011 har det vært gjennomført en kursrekke for assistenter, et kurs for skoler og barnehager om "De stille barna", en felles fagdag for barnehagene med tema "Etikk i barnehage", samt to kursdager for det pedagogiske personalet med temaet ledelse. Tre barnehager og en tverrsektoriell gruppe har deltatt i prosjektet "barn i rusfamilier".

Sektorens målsetninger for Budsjett 2012:

Mål	Strategier og tiltak	Forankring
1 Opprettholde full barnehagedekning	Utarbeide barnehagebehovsplan innen 1. juni 2012. Påbegynne revisjon av barnehageplanen	Kommuneplanens mål G (d).
2 Videreutvikle kommunens rolle i forhold til ikke-kommunale barnehager	Evaluerer erfaringene fra 2011. Faste møter to ganger i året. Etablere og videreutvikle gode informasjonsrutiner.	Retningslinjer for tilskudd til ikke-kommunale barnehager
3 Opprettholde og videreutvikle god kvalitet i barnehage tilbudet	Revidere kompetanseplanen. Fagdager for alle ansatte. Gjennomføre tilsyn i 8-10 barnehager	Kommuneplanen
4 Tidlig innsats for å forebygge vansker	Videreføre rutiner for å sikre god informasjon i overgang mellom barnehage og skole	Kommuneplanens mål G (c).

Sektorens målsetninger for Handlingsprogram 2013-2015:

Mål	Strategier og tiltak	Forankring
1 Opprettholde full barnehagedekning	Ferdigstille revisjon av barnehageplanen innen 1. juni 2013.	Kommuneplanens mål G (d).
2 Opprettholde og videreutvikle god kvalitet i barnehage tilbudet	Revidere kompetanseplanen. Fagdager for alle ansatte. Gjennomføre tilsyn.	Kommuneplanen
3 Tidlig innsats for å forebygge vansker	Implementere kunnskap fra prosjektet <i>Barn i rusfamilier</i> i barnehager og skoler	Kommuneplanens mål G (c).

10.3. Kultur og bibliotek

Kultur tjenesten består av kulturskolen, turistkontoret og kulturkontoret. Sammen med frivillige foreninger og andre arbeider vi for å legge til rette for et bredt spekter av kulturtilbud, slik at alle kan få anledning til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Grimstad skal også være godt vertskap for våre gjester og turister.

Turistkontoret ble overført til Kultur tjenesten og 2010 var første hele året med ny avdeling i enheten. Det ble ansatt ny fagleder midtveis i 2011, og begge de andre ansatte har kort ansettelsestid i avdelingen. Kulturskolen flyttet inn i flotte, nyoppussede lokaler på Fagskolen i mars 2010, og har fokus på å utnytte mulighetene for utvikling, samarbeid og nye tilbud som lokalene gir. Det ble ansatt ny fagleder her også midtveis i 2011. Elevkontingenten har gått opp til kr 3.500 for et år, og elevtallet har gått ned fra 400 til ca 360 elever. Rådgiverstillingen i Kultur tjenesten som skulle holdes vakant i 2010 er besatt fra høsten 2011. Vi har fått mange nye medarbeidere som ser frem til å bidra til Grimstads kulturtilbud.

Kulturskoleplan:

Kulturskolen er en viktig institusjon i Grimstads kulturtilbud til barn og unge. Vi ønsker en kulturskole som er en ressurs for skoler og det frivillige kulturlivet, og som supplerer det eksisterende tilbud til kommunens barn og unge. For å definere hvordan kulturskolen skal utvikle seg videre, vil vi ha en bred planprosess som grunnlag for ny kulturskoleplan. Det er på sikt ønske om en opptrapping av tilbudet slik at ventelisten og flere som ønsker får et tilbud i kulturskolen.

Tilrettelegging for reiseliv og turisme

Kommuneplanen har flere strategier som berører reiseliv og markedsføring av turistbyen Grimstad. Vi har inngått et samarbeid med Visit Sørlandet as, og er med i et stort og viktig fellesskap for å markedsføre Grimstad og Sørlandet. Vi vil ha enda større fokus fremover på å utvikle nye reiselivsprodukter bl.a. i skjærgården og på sykkel, og bedre tilgjengelighet til våre flotte naturkvaliteter. Samarbeid med reiselivsbedrifter og andre aktører er viktig for å oppnå målene om flere produkter/tilbud og økt omsetning. Reiseliv vil være en naturlig del av Grimstads næringsplan, og en bør på bakgrunn av denne lage en temaplan/strategiplan for reiselivsutviklingen

Kulturminneforvaltning

Aust-Agder fylkeskommune har utarbeidet en strategisk plan for kulturminneforvaltning. I kulturutvalgets behandling av denne ble det vedtatt at Grimstad kommune skulle sette i gang arbeid med kommunal plan for kulturminner og kulturmiljøer. Planen skal være kort, konkret og handlingsrettet. Dette er et arbeid som det er brukt lite ressurser på fra kommunens side tidligere. Det

er et utfordrende arbeid både på grunn av stort omfang og mangfold av kulturminner, men også fordi mange er privat eide og må tas hensyn til i arbeidet og tilretteleggingen. Arbeidet må gjøres i samarbeid mellom teknisk sektor og kultursektor, fylkeskommunen, Grimstad bys museer og historielagene.

Idrettsanlegg – fysisk aktivitet:

Det pågår arbeid med å se på hvilken anleggsdekning man har og bør ha i de ulike delene av kommunen. Kartleggingen vil gi oversikt over behov for anlegg som må innarbeides i planen som prioriterer søknadene om spillemidler. Intensjonen er å legge til rette gode muligheter for innbyggerne til å drive med ulike former for fysisk aktivitet – fra mosjon til toppidrett – for å bedre folkehelsen og trivselen i befolkningen.

UngArena – Fagskolen:

Planen ”Når er det ungdommens tur?” er grunnlaget for kommuneplanens strategi om å etablere et aktivitetssenter for ungdom etter modell av UngArena på Fagskolen. For å få dette til er det nødvendig å ferdigstille lokalene på Fagskolen (tredje etasje og inngangen i andre etasje). Det kan være sambruk med kulturskolen i deler av bygget som er pusset opp, men undervisning på kveldstid setter begrensinger på bruken. Behovet for et bredere kultur- og fritidstilbud til ungdom i Grimstad er stort. For å få til en stabil drift med høy kvalitet på tilbudet, er det viktig at det blir lagt inn

tilstrekkelig med midler til drift av tilbudet (minimum ett årsverk og midler til aktivitet). Vi ønsker å jobbe for et utstrakt samarbeid med lag og foreninger, kulturinstitusjoner i regionen og profesjonelle aktører. Fagskolen bør brukes så mye som mulig og av så mange som mulig. Selv om kjernegruppen vår er barn og unge, kan bygningen brukes på formiddagstid av andre brukergrupper som pensjonister og babyer for å ta ytterpunktene av befolkningens alder.

Grimstad – dikternes by

Litteratursatsingen i Grimstad videreføres i tråd med avtalen mellom Grimstad bys museer, kulturtjenesten og biblioteket. Arbeidet med en strategisk plan for Dikterbysatsingen er igangsatt, og denne vil være viktig for innholdet, arbeidsfordelingen og profileringen i den videre satsingen. Barnebokfestivalen kan utvikles videre, og kan ha potensial til å bli et regionalt kulturarrangement. Da må imidlertid økonomien styrkes. Inntil nytt bibliotek blir en realitet, benyttes andre tilgjengelige arenaer for formidlingsarbeidet. Nytt bibliotek er også en forutsetning for etableringen av et Hamsun-museum.

Bibliotek:

Grimstad bibliotek er en lovpålagt oppgave. Gjennom å formidle gratis, allsidig og aktuell kunnskap og kultur skal satsingen på bibliotek bidra til økt innsikt og verdifulle opplevelser for alle. I Grimstad har vi Hovedbibliotek i Grimstad sentrum og filial på Fevikl. Vi har også en forlenget arm; arbeidsplass- og beboerbibliotek på Frivolltun.

Biblioteket inneholder boksamling, lydbøker og film.

I forhold til lovpålagte oppgaver mangler dagens bibliotek tilgang for handikappede, musikkksamling, møteplassfunksjon, formidlingsarealer, arrangementsarealer, plass til studier, plass til dataspill (ny pålagt oppgave fra Statlig hold), plass til film og lyd og mulighet for veiledning i moderne teknologi.

Biblioteket skal være en informasjonssentral, et sted for litteraturformidling (bibliotek og dikterbysatsing), et møtested, et kunnskapssted, et sted for dialog, debatt og dypere innsikt og et sted for dataspill, film og musikk.

Nytt bibliotek:

Hovedbiblioteket i Grimstad har holdt til i små og midlertidige lokaler i snart 30 år. Bibliotekets har et stort behov for nye og større lokaler. Rådmannen oppfatter at det er politisk enighet om behovet for nye biblioteklokaler. 31. mars 2008 vedtok kommunestyret følgende (K-sak 027/08):

1. Rådmannen gis fullmakt til å igangsette prosjekteringen av nytt bibliotek basert på foreliggende skisseprosjekt av februar 2008.
2. Kommunestyret forutsetter at alle kostnader prosjektet genererer skal ligge innenfor kostnadsrammen på 108 mill.kroner som f.eks utomhusarbeider, andel av parkeringshuskostnader andre infrastrukturtiltak m.m.
3. Eventuelle statstilskudd og eller andre tilskudd og skal brukes til å redusere den bevilgede kostnadsramme i prosjektet.

I august 2009 (K-sak 067/09) vedtok kommunestyret å utsette bygging av nytt bibliotek i tre år. Ved behandlingen av budsjett 2010/handlingsprogram 2010 – 2013 (K-sak 108/09) vedtok kommunestyret at bibliotekprosjektet på Rutebilstasjonen skulle beholdes som skissert med utsatt byggestart til 2012, men søkes gjennomført med redusert kostnad ved at deler at biblioteket skulle benytte eksisterende bygg og/eller at prosjektet gjennomføres som offentlig/privat samarbeid. I investeringsprogrammet for 2011-2014 ble det ikke funnet rom for nytt bibliotek og det ble foreslått utsatt til 2014. Det ble understreket at bygging av nytt bibliotek fortsatt er en prioritert oppgave og at andre nye investeringer ikke bør prioriteres foran bibliotek i neste periode.

Det ble i 2011 gjennomført en interessekartlegging opp mot interessen for private aktører til å bygge bibliotek. Fire interessenter meldte seg. Tre leverte forslag på Rutebilstasjonen og ett forslag var knyttet til ombygging og utvidelse av dagens Kulturhus i Storgata. Kommunestyret behandlet interessekartleggingen i juni 2011. I saksfremlegget skriver rådmannen bl.a;

Den gjennomførte interessekartleggingen har synliggjort at det finns flere muligheter for å realisere et nytt bibliotek i Grimstad enn ordinær utbygging i kommunale regi. Etter rådmannens oppfatning, er alle fire innspillene interessante og tilfredsstillende de krav som ble stilt i grunnlaget for kartleggingen. Både plassering på rutebilstasjonen og ved kulturhuset er gode stedsvalg for nytt bibliotek og rådmannen anbefaler ikke at det tas endelig stilling til stedsvalg på grunnlag av interessekartleggingen.

Utbygging av nytt bibliotek vil, ut fra det vi vet i dag, påføre kommunen økte, årlige driftskostnader på mellom 6,0 og 7,5 mill kroner første driftsår (kapitalkostnader/leiekostnader, FDV-kostnader samt økt bemanning med 1 ½ årsverk). Interessekartleggingen har ikke tydeliggjort noen vesentlig økonomisk forskjell mellom utbygging i kommunal og privat regi. Rådmannen ser i dagens budsjettsituasjon ikke muligheter for å kunne omprioritere innenfor vedtatte rammer for å realisere utbygging av nytt bibliotek.

Kommunestyret vedtok følgende (K-sak 11/56);

- 1) Kommunestyret tar interessekartleggingen for nytt bibliotek til etterretning. Kommunestyret tar ikke stilling til stedsvalg på grunnlag av interessekartleggingen.
- 2) Kommunestyret ber rådmannen om å legge fram en skisse med ulike alternativer til finansiering av nytt bibliotek i Grimstad i forbindelse med forslag til handlingsprogram 2012-2015.

Rådmannen har under budsjettarbeidet på ny vurdert muligheten for å kunne realisere nytt bibliotek. Med de økte investeringskostnadene, som er innarbeidet i budsjettet for utbygging av 1-10 skole på Fevik, er det rådmannens vurdering at nytt bibliotek i handlingsprogramperioden ikke vil være økonomisk bærekraftig nå.

Sektorens målsetninger for Budsjett 2012:

Mål	Strategier og tiltak	Forankring
1 Videreutvikle kulturskoletilbudet	Revidere kulturskoleplanen. Vurdere	Kommuneplanens mål J (b) Formannskapetssak

		kvalitet, innhold og organisering av tilbudet	68/2011.
2	God markedsføring av turistbyen Grimstad	Aktiv deltakelse i VisitSørlandet. Videreutvikle nettsted for turistkontoret. Økt bruk av sosiale medier	Kommuneplanens mål C (b). Regionplan Agder.
3	Økt fokus på Grimstads kulturminner	Utarbeide kulturminneplan i samarbeid med andre aktører.	Oppfølging av sak 23/2010 i Kulturutvalget
4	Ferdigstille kartlegging av idrettsanleggene innen høsten 2012	Gjennomgå og kartlegge det sentrale registeret over idrettsanlegg	K-sak 1/2010; Plan for idrett og fysisk aktivitet – mål 2.
5	Planlegging av ny bibliotekfilial på Fevik	Planlegge ny filial integrert i ny 1-10 skole på Fevik	Diverse vedtak i kommunestyret
6	Utarbeide bibliotekplan	Utarbeide bibliotekplan og formidlingsplan	Strategisk plan for kulturformidling i Aust-Agder
7	Videreutvikle Grimstad som Dikternes by	Avklare ansvarsforhold mellom biblioteket og Grimstad Bys Museer	Kommuneplanens mål C (h).

Sektorens målsetninger for Handlingsprogram 2013-2015:

Mål	Strategier og tiltak	Forankring
1 Etablere aktivitetssenter for ungdom etter modell av Ung Arena	Ferdigstille arealene på Fagskolen og etablere et variert tilbud i samarbeid med andre aktører.	K-sak 20/2010 om Ungdomsplanen. Kommuneplanens mål I (b).
2 Redusere ventelistene på kulturskolen	Arbeide for å utvide tilbudet innen musikk/sang.	Kommuneplanens mål I (b,e)
3 Planlegge og bygge nytt bibliotek/litteraturhus i Grimstad bysentrum	Arbeide aktivt for å realisere nytt folkebibliotek	Kommuneplanens mål A (g).
4 Utlån av e-bøker, lydbøker og film via internett (Weblån)	Ta i bruk Weblån for fullt i samarbeid med alle bibliotek i Agderfylkene.	Bibliotekmeldinga

10.4. Voksenopplæring og integrering

Kvalifiseringstjenesten består av Voksenopplæringen og Flyktningetjenesten. Tjenesten holder til på Frivold i lokalene som tidligere tilhørte Frivold videregående skole, som leies av Aust-Agder fylkeskommune. Leieavtalen varer ut året 2011.

Voksenopplæringen:

En vekst i antall elever på voksenopplæringen har ført til høy aktivitet og utvikling både når det gjelder innhold i undervisningen, praktisk tilrettelegginger/utstyr og organisering av skolen. Undervisningspersonalet deltar på nasjonalt kompetansehevingsprogram i samarbeid med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet og Fylkesmannen. Voksenopplæringen har et tett samarbeid med Link AS om elever fra asylmottaket for enslig mindreårige flyktninger. Voksenopplæringen satser på brukermedvirkning, gjennom deltakerråd. I 2010 startet voksenopplæringen i samarbeid med Vox (nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk) som tilbyr av opplæring i forbindelse med prosjekt "basiskompetanse i arbeidslivet" – et nasjonalt satsingsområde. I 2011 og 2012 gjennomføres IKT opplæring for ansatte i pleie- og omsorgssektoren, finansiert gjennom prosjektmidler fra Vox.

Flyktningetjenesten:

Flyktningetjenesten har tett samarbeid med barneverntjenesten om bosetting av enslig mindreårige flyktninger i små boenheter. Høy aktivitet som følge av økt antall bosettinger de siste 3 årene. Samarbeidet med NAV om introduksjonsprogrammet er fortsatt under utvikling og evalueres jevnlig.

Sektorens målsetninger for Budsjett 2012:

Mål	Strategier og tiltak	Forankring
1 Økt brukermedvirkning i Kvalifiseringstjenesten	Klassens time og deltakerråd gjennomføres minst 3 ganger pr. semester	Kommuneplanen
2 80% av norskelevne på voksenopplæringen skal bestå norskprøven	Kartlegging og IOP gjennomføres for alle elevene	K-sak 80/2011
3 Utarbeide og følge opp plan for arbeidsmiljø/nærværplan		Medarbeiderundersøkelsen

Sektorens målsetninger for Handlingsprogram 2013-2015:

Mål	Strategier og tiltak	Forankring
1 Organisasjonskulturen gjenspeiler kommunens etiske kjerneverdier	Gjennomføre etikkseminar og etablere arenaer for etisk refleksjon	Kommuneplanen
2 Minst to ansatte skal hvert år ta videreutdanning	Utarbeide kompetanseplan	K-sak 80/2011

10.5. Hovedtrekk i budsjettforslaget

Konsekvensjusteringer:

- Redusert tilskudd til Fjæreheia Drift AS; Kulturtjenestens budsjett er redusert med kr. 100 000,- p.g.a bortfall av tilskudd til Fjæreheia Drift AS. Fjæreheia Drift AS er under avvikling høsten 2011 og tilskuddet til Fjæreheia Drift AS er tatt ut av budsjett / handlingsprogram fra og med 2012. Ansvar for driften av Fjæreheia er overført til Kilden Teater og Konserthus for Sørlandet IKS fra 2012. Grimstad kommune er medeier i Kilden og bidrar med årlig tilskudd til driften.
- Økt tilskudd til Kilden Teater og Konserthus for Sørlandet IKS (Agder Teater AS); I februar 2011 vedtok kommunestyret at Grimstad kommune skulle gå inn som deltaker i Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS. I oktober 2011 vedtok kommunestyret avtale om regionalt tilskudd/driftstilskudd til Kilden. Avtalen innebærer at Grimstad kommunes andel av det regionale tilskuddet til Agder Teater fortsatt skal være 7,67%, men at tilskuddet ikke skal overstige kr. 1 000 000,- i 2012 kroner. Aust-Agder fylkeskommune vil dekke Grimstads resterende forpliktelse dersom tilskuddet i fremtiden overstiger kr. 1 000 000,-. I 2011 var Grimstads tilskudd kr. 827 000,-. Statstilskuddet til Kilden vil øke betydelig fra 2012. Dette medfører at Grimstad tilskudd må økes med kr. 173 000,- i 2012 og at kommunens årlige tilskuddsnivå til Kilden fryses på kr. 1 000 000,- fremover.
- Videreføring av Idrettsmillionen; Ved kommunestyrets behandling av "idrettsplanen" ble det vedtatt å videreføre økningen av tilskudd til aktivitet og anlegg til idrettslagene. Økningen tar sikte på å fortsette inntil en har nådd "idrettsmillionen". Opptrappingen startet i 2007. Kfr. K-sak 001/10 Plan for idrett og fysisk aktivitet – folkehelse og friluftsliv 2010-2013. Kulturtjenestens budsjett er økt med kr. 100 000,- i 2012 og med ytterligere kr. 100 000,- pr. år i handlingsprogramperioden..
- Helårsvirkning av rådgiverstilling kulturtjenesten; Ved kommunestyrets behandling av budsjett og HP 2010/2010-2013 ble det vedtatt å la ubesatt stilling som rådgiver i kulturtjenesten stå vakant i 2010, men ikke videre i HP-perioden. Innsparingen var på kr 530.000. I budsjett for 2011 ble rådgiverstillingen lagt inn fra medio 2011 med kr. 265 000,- i 2011. F.o.m 2012 er stillingen lagt inn med helårsvirkning og budsjettet er økt med kr. 265 000,- for å dekke helårsvirkning av stillingen.
- Helårsvirkning av rådgiverstilling i PP-tjenesten; Fylkesmannen i Aust-Agder hadde høsten 2009 tilsyn med Grimstad kommune. Kommunen fikk tre avvik hvorav ett ikke er lukket før PP-tjenesten fikk styrket bemanningen. For at Veiledings- og utviklingstjenesten skal kunne utarbeide sakkyndige vurderinger innen rimelig tid for elever med behov for spesialundervisning, ble det i budsjettet for 2011 vedtatt å styrke PP-tjenesten med en rådgiverstilling fra medio 2011. For å dekke helårsvirkning av stillingen er budsjettet til Veilednings- og utviklingstjenesten økt med kr. 305 000,- f.o.m 2012.
- Helårsvirkning av stilling som skolesjef/ass. kommunalsjef; I vedtatt budsjett 2010 ba kommunestyret rådmannen om å legge fram forslag til tiltak for å styrke den skolefaglige kompetansen i kommunens ledelse og sentrale administrasjon. I budsjett 2011 vedtok kommunestyret en styrking av ledelsen med ett årsverk fra medio 2011. For å dekke helårsvirkning av stillingen er budsjettet økt med kr. 430 000,- f.o.m 2012.
- Justert budsjetttramme til skolene p.g.a redusert elevtall; Antall elever i grunnskolen økte med 40 elever fra høsten 2009 til høsten 2010. På grunn av elevveksten vedtok kommunestyret å øke budsjetttrammen til grunnskolen på 1.5 mill kroner fra 2011 som en delvis kompensasjon for elevveksten, d.v.s kr. 37 500,- pr. elev. Fra skolestart høsten 2010 til skolestart høsten 2011 har

det vært en nedgang i elevtallet på 10. Rådmannen har derfor redusert budsjettrammen til grunnskolen med kr. 375 000,- som en konsekvens av redusert elevtall.

Nye tiltak:

- Utbygging av Fevik skole – midlertidige skolelokaler i byggeperioden; Utbygging av ny 1-10 skole på Fevik vil etter planen starte våren 2012 med ferdigstilling av skolen ved årsskiftet 2013/2014. I utbyggingsperioden må det skaffes midlertidige lokaler til skoledriften. Flere alternativer er vurdert, både leie på ulike steder og leie av skolebrakker. Kostnaden til midlertidige skolelokaler må tas over driften og kan ikke inkluderes i utbyggingskostnadene for den nye skolen. Rådmannen har budsjettert med 9,0 mill kroner i 2012 og 6,5 mill kroner i 2013 til midlertidige skolelokaler for Fevik skole.
- Innføring av valgfag i ungdomsskolen; Fra høsten 2012 blir 8. klassingene det første kullet siden 1997 som får valgfag. Det skal utarbeides nasjonale fagplaner for 12-15 nye fag. Fra skolestart i 2013 og 2014 skal tilbudet også gjelde for 9. og 10. trinn. Rådmannen har lagt inn kr. 260 000,- i budsjettet for ungdomsskolene for innføring av valgfag på 8. trinn fra høsten 2012.
- Økt budsjettramme til grunnskolene; Rådmannen har budsjettert med en økning av grunnskolenes rammebudsjett med 4,0 mill kroner i 2012 i forhold til opprinnelig budsjett 2011. Dette inkluderer videreføring av de 2,0 mill kroner som kommunestyret tilleggsbevilget til grunnskolen ifb behandlingen av årsregnskap og årsmelding for 2010. Rådmannen har lagt inn en ytterligere årlig styrking av budsjettrammen til grunnskolen med 2,0 mill kroner i 2013 og ytterligere 2,0 mill kroner i 2014. I forhold til justert budsjett 2011 og hensyntatt regulering for nedgang i elevtallet, vil skolene få økt sin budsjettramme med 1,625 mill kroner i 2012. Dette er fordelt med kr. 825 000,- på skolenes budsjett og kr. 800 000,- på fellesområdet til kultur- og oppvekstsektoren til delvis dekning av økte kostnader for økt elevvekst på Langemyr skole, økte kostnader til skoleskyss og økte kostnader til Hesnes Montessoriskole til elever som har vedtak om spesialundervisning.
- Økt budsjettramme for barnehageområdet; Maksimalgrensen for foreldrebetalingen i barnehagene videreføres på samme nominelle nivå i 2012 som i 2011. Regjeringen ønsker å avvikle kontaktstøtten for toåringer og styrke den for ettåringer fra 1. august 2012. Det forventes at endringen vil medføre økt etterspørsel etter barnehageplasser. Regjeringen har også foreslått å øke minimumstilskuddet til ikke-kommunale barnehager fra 91 til 92 prosent fra 1. august 2012. Som følge av disse tiltaken, er rammeoverføringen til kommunen økt med 2,6 mill kroner. Rådmannen har ikke funnet rom for å øke budsjettrammen for barnehageområdet tilsvarende, men har budsjettert med en økning på 1,1 mill kroner. Området er imidlertid fullt ut kompensert for ventet pris- og lønnsvekst fra 2011 til 2012.
- Tilskudd til kunstgressbane for Express; Kommunestyret har i K-sak 23/2011 vedtatt at Grimstad kommune i en periode på 10 år fra 2012 skal gi et tilskudd til Express til nedbetaling at lån på 2,5 mill kroner til utbygging av kunstgressbane på Fevik stadion. Lånets størrelse tilsvarer 1/3 av samlet investering for kunstgressbanen. Rådmannen har budsjettert med kr. 316 000,- årlig i tilskudd til Express.
- Tilskudd til kunstgressbane for Lia I.L.; Kommunestyret har i K-sak 49/2011 vedtatt at Grimstad kommune i en periode på 10 år fra 2012 skal gi et tilskudd til Lia I.L. til nedbetaling at lån på 1,0 mill kroner til utbygging av kunstgressbane på Fevik stadion. Rådmannen har budsjettert med kr. 126 000,- årlig i tilskudd til Lia I.L.
- Tilskudd til GTIF for bygging av turnhall; Kommunestyret har gjennom flere vedtak bevilget et tilskudd på 3,0 mill kroner til GTIF for bygging av turnhall ved Holviga skole. Rådmannen har videreført tilskuddet fra opprinnelig budsjettert i 2011 til 2012.

- Barnebokfestivalen; Barnebokfestivalen har vært arrangert årlig siden 2007, og har funnet sin form med forfatterbesøk til alle skoleelevene og barnehagebarn i Grimstad, skrivekurs og illustrasjonsverksted, fortellerkurs, og åpne arrangement for ulike aldersgrupper. Kommunestyret la i 2007 inn en bevilgning på kr 100.000,- til dette formålet. Erfaringen etter fem års drift viser at det vanskelig å oppnå tilstrekkelig eksterne tilskudd for å opprettholde festivalen på dagens nivå. Bevilgningen til Barnebokfestivalen må økes dersom en skal opprettholde dagens aktivitetsnivå.. Rådmannen mener det er viktig å videreføre Barnebokfestivalen, men har ikke funnet rom for å budsjettere med de kr. 200 000,- som anmodet for å opprettholde nivået. Rådmannen har lagt inn kr. 50 000,- i økte driftsmidler til festivalen fra 2012.

Tiltak som det ikke er funnet plass til:

- *Grunnskolene*; Ytterligere styrking av budsjetttrammen for grunnskolene gjennom økt lærertetthet / flere undervisningsstimer. Grimstad mangler 17 årsverk for å nå gjennomsnitt lærertetthet i kommunegruppe 13 (og 31 lærerårsverk for å nå landsgjennomsnittet). 17 årsverk har en kostnad på ca. 10 mill kroner. NB! Må ses i sammenheng med rådmannens forslag til økt ramme for grunnskolene
- *Hesnes Montessoriskole*; Kommunen må dekke utgifter til elever ved Hesnes Montessoriskole som har vedtak om spesialundervisning. Utgiftene har de siste to årene vært høyere enn budsjettet. I 2012 er det beregnet at budsjettet må økes med kr. 630 000,- for å komme i balanse.
- *Langemyr skole*; 21 elever fra Grimstad går på Langemyr skole høsten 2011 (19,2 heltidsplasser). Budsjettet for 2011 var basert på 15,7 heltidsplasser). Dersom samme antall elever går på Langemyr også fra høsten 2012, vil dette medføre økte kostnader med 2,1 mill kroner.
- *Skoleskyss*; De siste årene har kostnadene til skoleskyss vært høyere enn budsjettet. Budsjetterte kostnader til skoleskyss i 2011 er 6,4 mill kroner. Budsjettet for 2012 må økes med kr. 500 000,- for å balansere.
- *Nasjonale satser for tilskudd til ikke-kommunale barnehager*; Kommunestyret behandlet i mai 2011 (K-sak 36/2011) tilskuddsatser for private barnehager. Kari Lilleaasen fremmet oversendelsesforslag til rådmannen. Forslaget ble oversendt administrasjonen uten realitetsbehandling og lød slik: *Rådmannen bes se på økonomiske konsekvenser av at Grimstad kommune bruker nasjonale satser for beregning av driftstilskudd til ordinære ikke-kommunale barnehager i 2011; kr. 172 400,- for barn under 3 år og kr. 84 000,- for barn over 3 år. Kommunestyret ber om at dette vurderes i forbindelse med budsjettbehandlingen.* Vedtatte satser for driftstilskudd til ordinære ikke-kommunale barnehager i Grimstad kommune for 2011 er kr. 156 966,- og kr. 74 538,- for henholdsvis barn under og over 3 år. Basert på barnetall pr. 15. desember 2010, vil bruk av nasjonale satser medføre at tilskuddet til private barnehager vil øke fra 101 mill kroner til 110 mill kroner i 2011. Etter gjeldende forskrifter skal tilskuddet til private barnehager være basert på snittet av budsjettene til kommunens barnehager. Det betyr at budsjettene til de kommunale barnehagene dermed også må økes med ca. 2 mill kroner. Konsekvensen av innføring av nasjonale satser vil være en økt kostnad for Grimstad kommune på barnehageområdet på 11 mill kroner.
- *Kvalifiseringstjenesten*; Bygningmessige tiltak i klasserom for å bedre undervisningsforholdene for hørselshemmet, kr. 160 000,-.
- *Hausland barnehage*; Utbedring av rekkverk på trapp og hems, kr. 25 000,-.
- *Tønnevoldskogen barnahage*; Tilbygg for å gi plass til større garderobe, grupperom for barn med spesielle behov, toaletter og arbeidsplasser for personale, 1,0 mill kroner.
- *Eide barnehage*; Utvidelse av vognrom for å gi soveplass til flere barn, kr. 125 000,-.
- *Eide skole*; Bedre kvalitet på utearealene, kjøp av lekeapparater, kr. 200 000,-.
- *Eide skole*; Ombygging av bod for å etablere ekstra rømmingsvei fra gymsalen, kr. 190 000,-.
- *Veilednings- og utviklingstjenesten*; 50% stilling som konsulent i barnehagetjenesten, kr. 270 000,-.
- *Veilednings- og utviklingstjenesten*; Økt stilling til sekretær med 20%, kr. 95 000,-.
- *Veilednings- og utviklingstjenesten*; Kjøp av logopedtjenester for elever under utredning og elever med vedtak om spesialundervisning, kr. 300 000,-.

- *Grunnskolen;* Gi flere lærere mulighet for etter- og videreutdanning. I dag er det ressurser til at 5-6 lærere tar videreutdanning. En dobling av antallet er ønskelig, kr. 500 000,-.
- *Holviga skole;* Mindre elevgrupper på mellomtrinnet i praktiske fag, kr. 299 000,-.
- *Holviga skole;* Styrking av bemanningen på 1. trinn i basisfagene norsk, matte og engelsk, kr. 600 000,-.
- *Holviga skole;* Tilbud til elever på 1. trinn som trenger særskilt norskopplæring, kr. 180 000,-.
- *Holviga skole;* Økte ressurser til elever med vedtak om spesialundervisning, kr. 898 000,-.
- *Holviga skole;* Resurser til svømmeopplæring for 3. – 7. trinn, kr. 90 000,-.
- *Holviga skole;* Økt bemanning på SFO, kr. 180 000,-.
- *Holviga skole;* Gjeninnføre tre ulike språkvalg på ungdomstrinnet, kr. 35 000,-
- *Holviga skole;* Deling av 9. trinn i tre klasser mot dagens to, kr. 778 000,- (helårsvirkning).
- *Holviga skole;* Gjeninnføre intensive matte- og lesekurs for elever på mellomtrinnet, kr. 299 000,-
- *Kulturskolen;* Utvidet tilbud for å redusere ventelistene i kunst og musikk og etablere tilbud i drama, 1,5 årsverk, kr. 590 000,- (helårsvirkning, nettokostnader).
- *Turistkontoret;* Utskifting av utleiebåter og utleiesykler, kr. 160 000,- i 2012 (netto kostnade). Innkjøp av båter og sykler på kr. 230 000,- vil være betalt gjennom utleieinntekter på tre år.
- *Kulturtjenesten;* Tilskudd til ferdigstilling av bygdebok for Moy krets, kr. 250 000,-.
- *Eide skole;* Utbedring av arbeidsplassene for de ansatte, kr. 860 000,-.
- *Eide skole;* Utvide gangareal for 5. – 7. trinn ved innelukking av overbygd uteareal, kr. 200 000,-.

Ut fra erfaringstall i løpet av 2011 har en valgt å redusere budsjettposten for strøm/energi med kr. 1 mill, og overføre det meste av disse midlene til økt vedlikehold. Disse midlene vil i hovedsak gå med til mindre, nødvendige tiltak og småinvesteringer som må tas over driftsbudsjettet. Det innebærer at enkelte av tiltakene over, som rådmannen ikke spesifikt har funnet budsjettmidler til, likevel kan bli realisert.

11. Helse- og sosialsektoren

Tidlig i 2011 ble det klart at sektoren ville få økonomiske utfordringer. Dette inkluderte flere enheter. I PLO (pleie og omsorg) (hjemmetjenestene og bo- og omsorgssentrene) lå aktivitetsnivået ca 4 mill kroner for høyt i forhold til budsjett. Kommunalsjefen påla den enkelte enhet innsparingskrav, samtidig som det ble iverksatt en prosess for å tilpasse virksomheten innefor vedtatt rammer. I tillegg var budsjetttrammene ikke tilpasset den omorganisering som ble gjennomført fra 2010, noe som gav enhetslederne styringsmessige utfordringer.

Et viktig element med gjennomgangen av PLO var å utvikle modeller for tildeling av ressurser til hjemmetjenestene og de to bo- og omsorgssentrene kommunen har. Modellene er benyttet ved utarbeidelsen av de økonomiske rammene og Budsjett 2012, slik at den enkelte enhet nå skal ha realistisk rammer tilpasset virksomheten.

Det er gledelig at nærværet også i denne sektoren har hatt en fin utvikling gjennom 2011. Dette viderefører den positive utviklingen som sektoren hadde i 2010. Per 3. kvartal 2011 har sektoren et nærvær på 88,9 %. Dette er fortsatt for høyt, og ambisjonen for 2012 er å øke nærværet ytterligere. Hovedutfordringene finner vi i enheter i pleie og omsorg, særlig hjemmetjenesten. Medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført våren 2011 viser at sektoren ikke avviker fra landsgjennomsnittet, og at sektoren ligger over snittet for kommunen på flere av variablene.

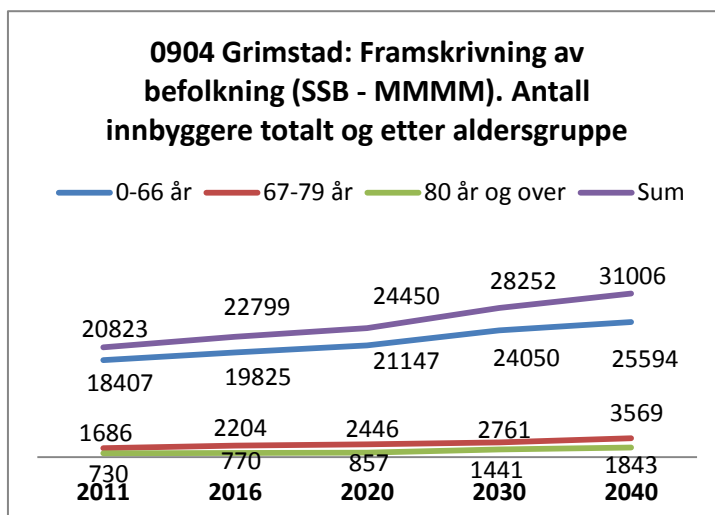
Fra 1. januar 2012 realiseres Samhandlingsreformen. Fra denne datoen får kommunene et medfinansieringsansvar for innbyggernes medisinske innleggelse og konsultasjoner i spesialisthelsetjenesten. Dette gjelder «Somatiske tjenester» med unntak av kirurgi, fødsler, nyfødte barn og behandling med bestemte kostbare legemidler. I tillegg etableres det prosedyrer for hvordan samhandlingen skal håndteres når pasienter utskrivingsklare. Fra 1. januar 2016 skal kommunene ha etablert tilbud om øyeblikkelig hjelp innenfor pleie og omsorg. Senest 1. februar skal kommunen og Spesialisthelsetjenesten ha inngått en overordnet rammeavtale som regulerer samhandlingen mellom partene. Det lovmessige grunnlaget for reformen finner vi i "Folkehelse-loven" og "Lov om helse- og omsorgstjenester" som er vedtatt i 2011. Viktige målsettinger med reformen er å redusere presset på helsetjenestene gjennom satsing på helsefremmende og forebyggende arbeid, og å dempe veksten i bruk av sykehustjenester ved at en større del av helsetjenesten ytes av kommunehelsetjenesten.

11.1. Pleie- og omsorg

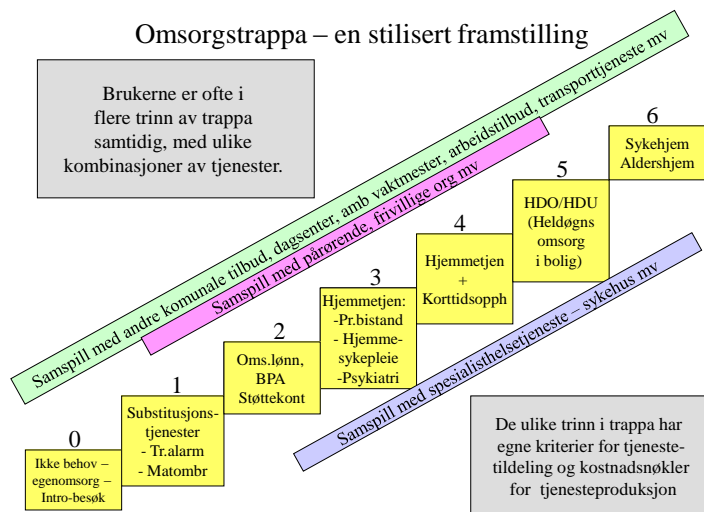
Grimstad har relativt sett store kostnader til institusjonstjenester, samtidig som dekningsgraden her er god. Kommunen har i tillegg mange omsorgsboliger som kan tilpasses tjenester på ulike nivå.

Imidlertid er det behov for å bremse utgiftsveksten innenfor disse tjenestene. I perioden 2008-2010 har pleie- og omsorgstjenesten i Grimstad økt sine årlige netto driftsutgifter pr innbygger fra kr 9.545,- pr år til kr 11.289,- (+18 %). Dette er noe lavere enn for gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 13. Korrigerte brutto driftsutgifter i hjemmetjenester og institusjon er også økt, om enn noe svakere. Utgiftsveksten må ses i sammenheng med framskrivningen av befolkningen de neste årene, jf figuren.

For eldreomsorgens del er tallene et

tydelig uttrykk for at effektivitetskravet forsterkes jevnt hele tiden framover. Aldersgruppen 67-79 øker med over 500 allerede fram til 1016. Mange av disse vil få behov for tjenester, mens en del av dem allerede er brukere. Det er ikke uvanlig at en stor andel er brukere av psykiaritjenester. Disse går inn i alderdommen med en kritisk blanding av psykiatri og aldring (geriatri) og må påregnes å presse kompetansen og kostnadene ytterligere. Samtidig vet vi at en økende andel av innbyggerne under 67 år har behov for tjenester fra kommunen.

Kommunen er i utgangspunktet godt rustet for å møte de demografiske utfordringer på kort og mellomlang sikt (fram mot 2025). Dette inntrykket forsterker seg gjennom bygging av omsorgsboligene på Landvik. Dette krever imidlertid at vi gjør noen strukturelle grep innenfor pleie og omsorg for å bremse kostnadsveksten. Den stiliserte omsorgstrappa til venstre illustrerer at tjenester kan gis på ulike nivå, og til ulike kostnader. Øverst i trappa gis de mest kostnadskrevende tjenestene, mens de blir billigere dess lengre ned i trappa en kommer. Nødvendige

helsetjenester kan gis en ”tung” bruker på et sykehjem til en årlig kostnad på ca kr 700.000,- mens tjenester til samme bruker kan gis hjemme til ca halvparten av kostnadene (ref Nøkkeldatabase, Rune Devold AS). Undersøkelser viser at de fleste vil bo hjemme så lenge de føler seg trygge på at de får nødvendig helsehjelp når de har behov for det, jf undersøkelser som ”Ressursenter for omstilling i kommunene” har gjennomført. Samme instans har også gjort undersøkelser som viser at det er nødvendig å etablere velfungerende korttidsplasser ved sykehjemmene for å få kostnadseffektive tjenester innenfor pleie- og omsorg.

Med disse erkjennelser som bakteppe, samt kostnadsutviklingen i pleie- og omsorg og utfordringene med Samhandlingsreformen, vil rådmannen vurdere organisatoriske endringer i pleie og omsorg. Disse vil også bygge på erfaringer som er gjort i 2011 med å tilpasse driften innenfor disse tjenestene, og de modeller for økonomiske tildelinger og justeringer som er utviklet. Dette er en alternativ strategi til å tilføre tjenestene økte ressurser utover de justeringer som er gjort i hjemmetjenesten for aktivitetsvekst. Siktemålet er å oppnå mer kostnadseffektiv drift av tjenestene, samtidig som kvaliteten skal videreutvikles. Noe av de frigjorte ressursene vil rådmannen bruke til å få på plass en fast stilling som folkehelsekoordinator. Dette er viktig for å støtte opp om intensjonene med Samhandlingsreformen.

Rådmannen har ikke funnet plass til å styrke natttjenesten i hjemmetjenesten. En er oppmerksom på at tjenesten er lavt bemannet, og at dette utfordrer forsvarligheten i perioder. Sektoren blir utfordret på å finne løsninger på tvers av enheter.

Kommunen har betydelige utfordringer med å gi adekvate heldøgns bo- og omsorgstilbud til mennesker med rus og/eller psykiske helseproblemer. Det er lagt inn i investeringsbudsjettet ressurser til bygging av boliger innenfor rusomsorgen i 2013 og innenfor psykiatri i 2014.

Som en del av Bestillerenheten ligger Utviklingscenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Aust Agder. Dette senteret har i oppdrag å være et regionalt ressurscenter innen fagutvikling, forskning og kompetanseutvikling tilknyttet kommunale helse- og omsorgstjenester, og med et særskilt fokus på eldre og geriatrik omsorgsarbeid. Utviklingscenterene er en nasjonal satsing fra Helsedirektoratet, samtidig som de i sin helhet er kommunalt forankret. Satsingen omfatter to kommunale enheter i hvert

fylke. Grimstad er vertskommune for Utviklingssenteret for både sykehjem og hjemmetjenester i Aust-Agder.

Mandat og målsetting for Utviklingssenteret er beskrevet i Overordnet strategi 2011-2015 ”Utvikling gjennom kunnskap”. Utviklingssenteret har i oppgave å initiere og implementere utviklingstiltak innen kommunale helse- og omsorgstjenester, samt jobbe for spredning av kunnskap og faglige ferdigheter.

Hovedmålet for Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester er å være pådriver for kunnskap og kvalitet i sykehjem og hjemmetjenester i fylket. I tillegg skal Utviklingssenteret være pådriver for fag- og tjenesteutvikling innen lokalt og nasjonalt definerte satsingsområder, for videreutvikling av praksistilbudet til elever, lærlinger og studenter, for kompetanseutvikling hos ansatte og tilrettelegger for forskning og utvikling i helse- og omsorgstjenestene.

Utviklingssenteret i Aust Agder knytter i stor grad arbeidet opp mot tre satsingsområder: demens, lindrende behandling og omsorg og aktiv omsorg. Utvikling av kompetanse innen etikk og etisk refleksjon er grunnleggende for alt utviklingsarbeidet. Frivillighet og partnerskap er også en viktig dimensjon i dette arbeidet. Målsettingen er å bedre kvaliteten på tjenestene til brukerne og samtidig styrke og rekruttere kompetente medarbeidere gjennom å stimulere til fagutvikling og forskning og å utvikle gode læringsmiljø. Utviklingsarbeidet gjennomføres på flere nivå; egen organisasjon, kommune, fylke og helseregion. Det koordineres med utgangspunkt i interkommunale og regionale nettverk.

11.2. Helsetjenester

Helsetjenestene har et helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende fokus. Tidlig innsats til gravide, barn, unge og deres familier er viktig innsatsområder for tjenestene. I tillegg er fokus på brukernes egne ressurser for å mestre eget liv en tilnærming det er ønskelig å fremheve.

Grimstad har underskrevet samarbeidsavtale om folkehelsearbeid med fylkeskommunen og deltar i nettverk for samarbeid innen folkehelse med de andre kommunene i Agder. Samhandlingsreformen og ny folkehelselov tydeliggjør kommunenes ansvar for folkehelsearbeid og for å snu innsatsen fra behandling til forebygging. Helseperspektivet skal inn i all kommunal planlegging. Dette henger godt sammen med folkehelse- og levekårspektivet i Kommuneplanen, ”Grimstad har en aktiv befolkning og gode oppvekstvilkår for alle”. Ikke minst i forhold til levekår og sosiale ulikheter er dette viktig.

Frisklivssentralen er et viktig bidrag for å bekjempe livsstilsykdommer og har mange tilbud til befolkningen innen fysisk aktivitet, kosthold og røykeslutt. Det planlegges å utvide tilbudene til å gjelde også mestrings av depresjon, og tilbud til barn og unge. Ny folkehelselov plikter kommunene å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen. For å utnytte ressursene er det avgjørende at tilbudene treffer befolkningens behov.

Nye arbeidsområder på helsestasjonen i 2012 blir innføring av veiing av barn på 3. og 7. skoletrinn. Dette er et nasjonalt krav til helsestasjonene, men det har ikke fulgt med midler til oppgaven. Dersom en starter med veiing må en ha tilbud om oppfølging. Frisklivssentralen vil opprette tilbud til barn og unge med overvekt bl.a. og barn som ved veiing får råd om oppfølging i forhold til vekt og livsstil kan delta i dette tilbudet sammen med foresatte.

Folkehelsekoordinator har drevet arbeidet med Frisklivssentralen, Treningskontakt-ordningen, ulike turtilbud, osv.

Folkehelsekoordinator er også den som skal ha ansvar for at kommunen skal skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen. Grimstad har gjennom "Partnerskap for folkehelse" fått tilført 300-400 000 kr årlig i prosjektmidler de siste 3-4 årene (noe mindre før det), men har ikke klart å opprette fast stilling for folkehelsekoordinator i prosjektperioden. Prosjektet er nå over og det vil være avgjørende å opprette fast stilling for folkehelsekoordinator for å opprettholde og

ikke minst videreutvikle det arbeidet som har blitt lagt ned siden 2005. Folkehelsekoordinator skal også arbeide med oversikt over helsetilstanden samt bidra til tilbud som forebygger sykehusinnleggelse i forbindelse med Samhandlingsreformen. Rådmannen legger til grunn at organisatoriske grep som skal gjøres i pleie- og omsorg vil frigjøre ressurser som skal finansiere fast stilling som folkehelsekoordinator.

De siste årene er det lagt ned et betydelig arbeid når det gjelder tidlig innsats overfor gravide og småbarnsfamilier med rusproblem. Flere tjenesteområder har deltatt i dette arbeidet - sosialtjenesten, barnevern, helsesøster og jordmor. I 2011 har Grimstad deltatt i prosjektet "Barn i rusfamilier" der i tillegg til nevnte tjenester også barnfysioterapeut, psykisk helsearbeidere, skoler, SFO og barnehager har deltatt. Dette rusforebyggende arbeid med fokus på barn som bekymrer vil videreføres i 2012.

Målet er at ingen barn i Grimstad skal være eksponert for rusmidler i fosterlivet. Det arbeides systematisk med rutine for oppfølging av gravide kvinner med rusmisbruk der jordmor, fastlege, barnevern og sosialtjenesten samarbeider internt, samt med aktuelle tjenesteytere i spesialisthelsetjenesten. Identifisere og følge opp sårbare familier med magert nettverk og sammensatte problemer der en har grunn til å tro at omsorgssituasjonen for barnet kan bli en utfordring etter fødselen, er et prioritert arbeidsfelt.

Kommunen har 60 % fast stilling for jordmor og ca. 280 fødsler i året. Alle gravide skal ha tilbud om å gå til jordmor i svangerskapet. Kommunen har fått STYRK-midler fra Fylkesmannen i tre år (2009-2011), og det har vært 100 % jordmorressurs ved hjelp av tilførte midler. Sjansen for å få midler fra Fylkesmannen i 2012 er dessverre små. I 2012 er jordmorressursen derfor 60 % stilling. Det vil være vanskelig å opprettholde det rusforebyggende arbeidet innenfor denne ressursen.

Kommunestyret vedtok 20.06.2011 at det skulle søkes om 2 nye fastlegehjemler, noe som ble innvilget av Helsedirektoratet. Det var opprinnelig planlagt å se på de nye hjemlene i sammenheng med samhandlingsreformen. Denne høsten ble det klart at økningen i innbyggertallet medførte at det i uke 38 var helt fullt på alle listene til alle fastlegene i kommunen. Situasjonen ble midlertidig løst ved at noen fastleger sa seg villig til å øke sin listestørrelse. Dette medfører at rådmannen anbefaler at den ene tildelte legehjemmel blir benyttet som et hastetiltak med ansettelse av en ny fastlønnet kommunelege 2 ved Brannstasjonen legesenter fra 1. september i 2012.

Brannstasjonen legesenter har de siste årene hatt en markant økning av pasienthenvendelser. Universitetet med 2500 studenter, økt antall gjestarbeidere i kommunen, asylmottaket, mottak av flyktninger og stort antall familiegjenforeninger er årsaken til dette. Legesenteret har også ansvar for legetjenester til mennesker som oppholder seg i kommunen og som ikke har fastlege i kommunen. Senteret har ansvar for førstegangs helseundersøkelse av flyktninger. Legesenteret har også et hovedansvar for daglegevakt i sommerferien. I tillegg har senteret en fastlegeliste på 1.100 pasienter. Da noen fastleger har åpnet listene er det akseptabelt å opprette ny hjemmel først fra høsten 2012. Kommunen får økonomisk tilskudd på bakgrunn av antall innbyggere, samt gjestepasienttilskudd for alle som ikke har bostedsadresse i kommunen.

En kommunalt ansatt lege vil gi kommunen mulighet for å styre den ansatte inn mot viktige helseoppgaver i forbindelse med Samhandlingsreformen. Kommunal ansettelse medfører at kommunen får tilført legens fastlønnstilskudd, egenandeler og refusjoner fra helseøkonomiforvaltningen, samt at kommunen slipper å betale ut fastlegetilskudd, lønn og praksiskompensasjon for kommunalt tilpliktete oppgaver. Selv om dette også medfører opprettelse av 50 % stilling for helsesekretær ved Brannstasjonen legesenter, vil utgiftene ligge på samme nivå som det kommunens utgifter vil bli til en næringsdrivende fastlege i form av tilskudd, lønn og praksiskompensasjon. Kommuneoverlegen har hatt saken oppe i legerådet, og det er enighet om at en ny hjemmel bør legges til Brannstasjonen legesenter.

Ergoterapitjenesten er dårlig bemannet og er et sårbart tjenesteområde. Det kan nevnes at Arendal kommune har 4,8 årsverk for ergoterapeut og Grimstad har 1,5 årsverk. Rådmannen foreslår å opprette en 50 % stilling for ergoterapeut for å styrke arbeidet med tilrettelegging av hjemmesituasjonen for eldre, delta i større grad i rehabiliteringsarbeidet og dermed bidra til å utsette behovet for omfattende hjemmetjenester. Dette er et viktig tiltak også med tanke på Samhandlingsreformen der forebygging av sykdom, samt mestring av hverdagen selv om man er syk, er et viktig fokus.

11.3. Boveiledertjenester

2012 og årene fremover blir krevende, men også spennende år for Boveiledertjenesten. Nye boliger på Landvik blir tatt i bruk i midten av året, og med det følger endringer i struktur og bemanning også for andre deler av organisasjonen. Boligen på Landvik blir en flott bolig, og godt tilpasset brukere med tildels store funksjonshemninger. Enheten i Holvika blir sannsynligvis kun avlastningsenhet, og vil fortrinnsvis være for barn.

Dagsenteret er strålende fornøyd med å være på Dømmesmoen, og har nå mulighet til gode og tilpassede aktiviteter. Med den erfaringen enheten har med innstramminger i videregående skole og i NAV, så vil behovet for dagtilbud øke også fremover. Leiekontrakten med statsbygg går ut 30.06.2012 og det må avklares i god tid før dette om det er mulig å forlenge leiekontrakten, dersom kommunen ikke kjøper eiendommen. Kjøper kommunen eiendommen så håper tjenesten at det er mulig for dagsenteret å bli i lokalene. Det er økende behov for tjenester i brukergruppa. Det gjelder både nye brukere og barn/voksne som får endringer i sitt behov. Grimstad er en vekstkommune. Det betyr at det også flytter familier hit som har barn/ungdom/voksne med behov for mer eller mindre omfattende tjenester. Også utviklingshemmede og personer med store funksjonshemninger lever lenger enn før, noe som betyr endrede behov og behov for tjenester over flere år.

Tjenestene gis etter vedtak i lov om sosiale tjenester. Bemanningsfaktor bestemmes av kompleksiteten i brukers behov, samt den bygningsmasse vi til enhver tid har til disposisjon. Kostnadsanalysen som er gjort ved å sammenligne data fra Grimstad med data fra andre kommuner, indikerer ikke at tjenestene som Boveiledertjenesten gir til utviklingshemmede og andre med store hjelpebehov i kommunen har høye kostnader. Grimstad har relativt få utviklingshemmede, og tjenestene synes å bli levert med forholdsvis lave kostnader.

Kommunestyrets vedtak fra 2009 om å redusere kostnadene i tjenesten i 2012 på ca 2,4 mill kroner, representerer en stor utfordring for enheten. Det utarbeides en egen tiltaksplan for å møte dette økonomiske resultatkravet. Imidlertid erkjennes det at det vil være en stor utfordring å tilpasse driften til budsjettet. Tilpasninger må iverksettes som sannsynligvis vil medføre endringer i kvalitet. Rådmannen vil benytte noe av de ressursene som frigjøres gjennom organisatoriske tilpasninger i andre deler av pleie- og omsorg til å styrke Boveiledertjenesten.

Boveiledertjenesten kjøper flere tiltak i private/offentlige institusjoner. Alle tiltakene blir gjennomgått med mål om å redusere kostnadene. Samtidig er det slik at tiltakene kjøpes fordi tjenesten selv ikke har nødvendig kompetanse og heller ikke har sett muligheten til å bygge denne.

Det er ønske om å etablere et tettere bokollektiv for brukere med store adferdsutfordringer. Hittil har det ikke vært økonomisk mulig å få dette til og heller ikke personalressurser til å utrede og organisere et slikt tilbud. Erfaringer fra andre kommuner indikerer at et slikt tiltak på sikt kan gi reduserte kostnader.

Arbeidsmiljø, sykefravær og å øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse vil ha stort fokus også de neste 4 årene. Tjenesten har fortsatt som mål og få svært gode tilbakemeldinger på medarbeiderundersøkelsen. Det er også en ambisjon å ha et lavt sykefravær og å øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse fra dagens 58 %.

11.4. NAV, sosial og barnevern

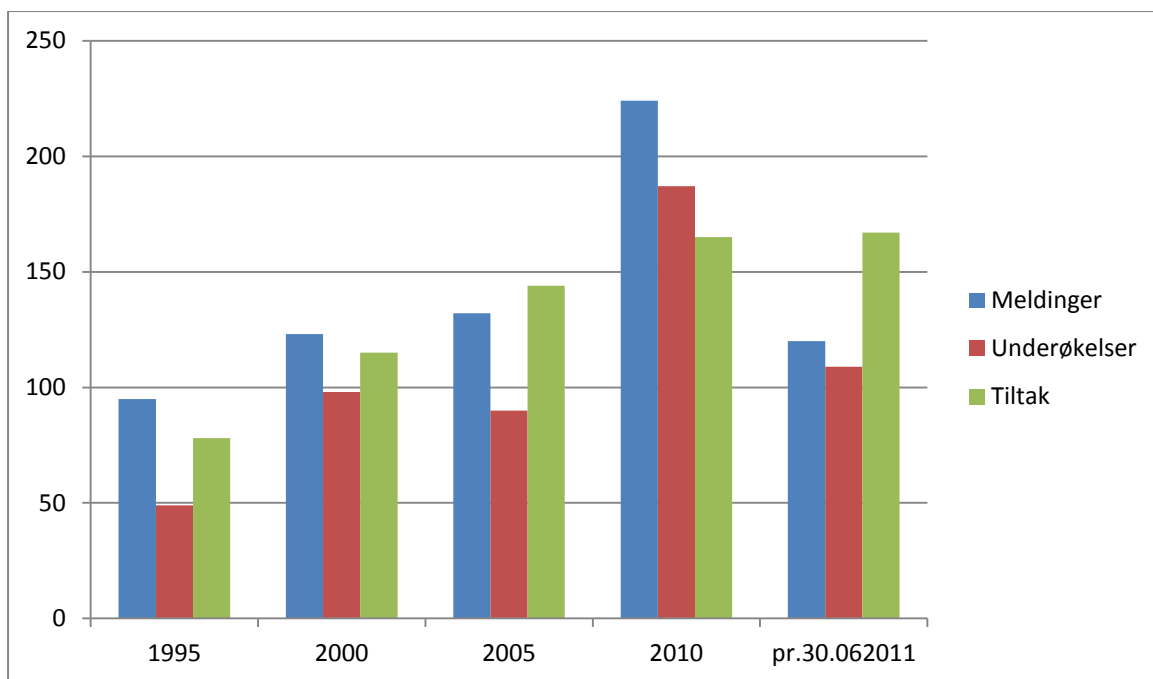
NAV Grimstad ble etablert 15.06.09. De kommunale arbeidsoppgavene består av økonomisk sosialhjelp, gjeldsrådgivning, kvalifiseringsprogrammet, introduksjonsprogrammet, samt råd og veiledning. For å betjene disse oppgavene har enheten fått tildelt 7,8 faste stillingshjemler.

NAV er organisert i tre avdelinger; veiledningsavdeling, markedsavdeling og oppfølgingsavdeling. De kommunale oppgavene blir ivaretatt i alle tre avdelinger.

Økningen i økonomisk sosialhjelp har vært betydelig i 2011. Antallet søknader fra tredje kvartal 2010 til tredje kvartal 2011 har økt med 218. Enheten har hatt et meget stort arbeidspress som gjør at det er vanskelig å få ”snudd brukere i døra”. På denne bakgrunn har rådmannen foretatt en ressursgjennomgang av enheten, og flere tiltak skal iverksettes for å redusere kostnadsutviklingen. Imidlertid er den økonomiske situasjonen så krevende, at rådmannen har lagt inn 2 mill kroner for å styrke enhetens budsjett i 2012. Denne situasjonen skyldes i tillegg til veksten i økonomisk sosialhjelp, ny fordelingsnøkkel i driftsavtalen med NAV Aust-Agder og endring i folketrygdens grunnbeløp. Kvalifiseringsstønaden og introduksjonsstønaden er fastsatt etter grunnbeløpet.

Rådmannen styrket barnevernet med 2 mill kr. i 2011. Bakgrunnen for dette var at enheten fikk store økonomiske utfordringer da barnevernet overtok omsorgen for 19 barn i 2010 (2 av disse barn ble tilbakeført til sine biologiske foreldre). Disse merkostnadene fikk helårseffekt i 2011. I løpet av inneværende år fikk barnevernet tilført 1 ½ stilling i forbindelse med den statlige satsningen på barnevernet i kommunene. Grimstad har færre ansatte pr. 1000 barn enn sammenlignbare kommuner. Situasjonen i barneverntjenesten er at antall barn under omsorg har økt, samtidig med at utgiftene til hvert enkelt fosterhjem er betydelig høyere nå enn tidligere.

Barnevernet vil måtte styre virksomheten innenfor meget stramme rammer for å oppfylle de lovpålagte oppgavene tjenesten skal gi. Barneverntjenesten har fra og med 2011 kjøpt barnevernvaktjenester fra Kristiansand kommune, og til en akseptabel pris. Dette har fungert bra, og vil bli videreført også i 2012. En sak i barnevernet begynner alltid med en melding. Tabellen nedenfor viser hvordan antall meldinger har økt i perioden fra 1995 til 2011. Den viser også at antall undersøkelser og antall tiltak har hatt en stigende utvikling i samme periode.

Det er viktig å være oppmerksom på at tallene for 2011 bare er for de 6 første mnd.

Sosialtjenesten har utfordringer knyttet til enkeltbrukere innen rusfeltet. Spesielt manglende botilbud er en utfordring. For å imøtekomme denne situasjonen, har rådmannen lagt inn i budsjettet bygging av heldøgns bo- og omsorgstilbud til mennesker med rusproblemer i 2013 og psykisk helseproblem i 2014. Kommunen må i dag kjøpe private omsorgsplasser til enkelte brukere både som langvarig omsorgstilbud/behandlingstilbud og omsorgstilbud i påvente av behandlingss plass i spesialisthelsetjenesten. Dette er et ansvar som kommunen har og som vil kreve ressurser framover. Rådmannen har derfor styrket enheten ved å legge inn 2 mill kroner i budsjettet for 2012.

Sektorens målsetninger for Budsjett 2012:

Mål

- Økt deltakelse i Frisklivscentralen gjennom utvikling av flere gruppetilbud, spesielt innen fysisk aktivitet
- Fremme barns helse, trivsel, sosiale- og miljømessige forhold, samt forebygge sykdom og skade
- Styrke forebyggende og rehabiliterende arbeid til hjemmeboende eldre for å følge opp iverksettelse av Samhandlingsreformen

Strategier og tiltak

- Tjenestetilbud som imøtekommer behov; depresjonsmestring (KID-kurs), overvektsguppe barn
- Tilsyn i barnehager og skoler
Starte arbeid med utarbeidelse av prosedyrer for tilsyn
- Økt ergoterapiressurs
Økt deltakelse av fysio- og ergoterapeut i rehabiliteringsteam
Delta i forebyggende hjemmebesøk hvis prosjektmidler

Forankring

- Folkehelseloven
Helse- og omsorgstjenesteloven
Kommuneplan s. 20
- Folkehelseloven
Helse- og omsorgsloven
Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.
- Folkehelseloven
Helse- og omsorgstjenesteloven
Kommuneplanen s. 24

4	Sikre størst mulig grad av fleksible og brukertilpassede tjenestetilbud på alle nivåer i omsorgstrappen	Arenaer for dialog; brukerråd, inntak samtaler, primærkontakter. Kompetanseutvikling, fleksible avlastning og korttidsopphold/plasser. Strukturelle endringer i tjenesten.	Kommuneplanen s 24
5	Øke antall nye frivillige/partnere med minst 25	Møteplasser for frivillige, informasjon, utveksling av erfaringer. Bruke sosiale medier. Lage en kortfilm.	Kommuneplanen s 24

Sektorens målsetninger for Handlingsprogram 2012-2015:

Mål	Strategier og tiltak	Forankring
1 Bidra til at kartleggingen av befolkningens helsetilstand blir en del av grunnlaget for planverk og tjenestetilbud	Delta i planprosesser for å sikre helseperspektivet Utvikle Frisklivsentralen	Folkehelseloven Helse- og omsorgsloven Kommuneplanen s. 18/19/20.
2 Ivareta oppgaver innen miljørettet helsevern. Fokus på skoler og barnehager samt Rorevannet og dets hensynssone	Ferdigstille prosedyrer for tilsyn i skoler og barnehager Medvirke i prosesser som angår Rorevannet for å sikre rent og trygt drikkevann nå og for fremtiden.	Folkehelseloven Helse- og omsorgstjenesteloven Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Kommuneplanen s. 46
3 Øke innsatsen innen det forebyggende og rehabiliterende arbeidet slik Samhandlingsreformen legger opp til	Styrke skolehelse-tjenesten og andre forebyggende oppgaver til barn og unge med stillingsressurs Styrke fysio- og ergoterapitjenesten med stillingsressurs	Folkehelseloven Helse- og omsorgstjenesteloven Kommuneplanen s. 18 og 19, s. 24 K-sak 10/132
4 Utvikle sterke hjemmebaserte tjenester som gir innbyggerne mulighet til å bo hjemme lengst mulig.	Etablere plasser ved sykehjemmene for avlastning og korttidsopphold	Kommuneplanen s. 24

Statsbudsjettet 2012:

Samhandlingsreformen – kommunal medfinansiering og utskrivingsklare pasienter, 22,23 mill kroner.

Konsekvensjusteringer for 2012:

Bortfall av en ressurskrevende bruker, 1.5 mill kroner.

Overføring av 2,2 renholdere til Bygg og eiendom, reduksjon med kr. 900.000,-.

Overføring av faktureringsoppgaver fra Sosialtjenesten til Økonomiavdelingen beregnet til 30 % stilling, kr. 150.000,-.

Ergoterapitjenesten økes med en 50 % stilling, kr. 271.000,-.

Økonomisk innsparingskrav i Boveiledertjenesten vedtatt av kommunestyret under budsjettbehandlingen i 2009, 2.375 mill kroner.

Nye tiltak:

Bemanning i de nye boligene for mennesker med utviklingshemming, 1.6 mill kroner med beregnet innflytting 1. juni. Helårseffekten er 2.7 mill kroner.

En ny fastlegehjemmel fra 1. august, kr. 300.000,-. Helårseffekten er kr. 523.000,-.

Organisatoriske tilpasninger i hjemmetjenesten, 1.75 mill kroner. Helårseffekten er 2.5 mill kroner.

Innsparingskrav i kjøkkentjenesten, kr. 300.000,-.

Rusomsorgen; ulike tiltak for personer som venter på statlig behandlingstilbud, 2 mill kroner.

Styrking av NAV (økonomisk sosialhjelp), 2 mill kroner.

Tiltak det ikke er funnet plass til:

Hjemmetjenestene:

Stoler (40 stk) i spisestueene ved omsorgsboligene ved Frivolltun, kr. 100.000,-.

Kjøp av privat tilbud til en ressurskrevende bruker, Hjemmetjenesten Frivolltun ute, kr. 1,4 mill kroner (netto kostnad for kommunen).

Styrke nattjenesten med 1,8 årsverk, 1,1 mill kroner.

Feviktun:

Medikamentkabinett, kr. 590.000,-.

Frivolltun:

Øke opp bemanningen på ressursavdelingen (forsterket avdeling for mennesker med demenssykdommer) og lindrende avdeling, kr. 940.000,-.

Boveiledertjenesten:

Øke opp bemanningen med 50 % på natt ved avlastningsboligen i Holvika, kr. 250.000,-.

Helsetjenesten:

Styrke jordmortjenesten med 40 % stilling, kr. 240.000,-.

Styrke fysioterapitjenesten med 50 % stilling, kr. 210.000,-.

Styrke helsesøstertjenesten med 50 % stilling, kr. 280.000,-.

Øke opp 4 50 % driftsavtaler for privatpraktiserende fysioterapeuter, kr. 715.000,-.

Styrke Familiesenteret med 50 % stilling, kr. 305.000,-.

Kjøkkentjenesten:

Kjøkkenutstyr (kokegryter, oppvaskmaskin, pakkemaskin), kr. 600.000,-.

Dekke opp økte kostnader (prisstigning) på matvarer, kr. 280.000,-.

Sosial og barnevern:

Økning i den faste bemanningen ved Jobbsentralen, 1 mill kroner.

Bestillerenheten:

60 % stilling som saksbehandler, kr. 340.000,-.

12. Sektor for Samfunn og miljø inkl. teknisk

Organisasjon

Sektor for Samfunn og miljø omfatter fra nyttår 2012 totalt seks tjenesteenheter:

- Bygg- og Eiendomstjenesten
- Kommunaltekniske tjenester, inklusiv Havn og VAR
- Brann- og Feiertjenesten
- Oppmålingstjenesten
- Byggesaksenheten
- Enhet for Plan, Landbruk og miljø

Det ble høsten 2011 foretatt en gjennomgang av det som de siste årene har vært Forvaltningstjenesten. Gjennomgangen medførte at en har foretatt en nivåreduksjon i strukturen ved å slå sammen enhetsleder og fagansvarligfunksjonen for tre ansvarsområder slik at ansvar for fag, personell og økonomi ligger til samme person i organisasjonen. Endringen medførte ikke en økning i antall årsverk, men vil innebære klarere ansvarslinjer, mindre risiko for bypass, større åpenhet og ikke minst kortere rapporterings- og informasjonslinjer. Denne endringen ble beskrevet i 3. kvartalsrapport 2011.

I tillegg til tjenesteenhetene har Sektor for Samfunn og Miljø en mindre gruppe av spesialrådgivere plassert direkte under kommunalsjefen som arbeider med overordnet planlegging, samfunnsplanlegging, oppfølging av kommuneplanen, regional kontakt, næringsliv og eiendomsutvikling, utbyggingsavtaler mm. (Deler av dette arbeidet har de siste årene ligget til Rådmannens stab; Andre deler har kommet til som en konsekvens av de store planene for Omre, Campus og de sjønære arealene i Grimstad sentrum).

Fokusområder i 2011

Utover den løpende driften på tjenesteenhetene og de pågående prosjektene innenfor Kommunaltekniske tjenester og Bygg- og Eiendomstjenesten, har sektoren i 2011 hatt fokus på flere områder. I denne sammenheng kan nevnes bl.a.:

Arbeidet av Kommuneplanen

Områdeplanen for Campus og for sjønære arealer i Grimstad sentrum

Valg av organisasjonsform for Agder Renovasjon IKS (et arbeid som ble gjort i samarbeid med kommunene Arendal og Froland)

Økt fokus på klima og miljø i kommunen (Egen klima/miljørådgiver fra sommeren 2011)

Fornyelse av store rammeavtaler

Opprydding etter oljesøl "Godafoss"

Klager i forbindelse med store anbudsrunder/offentlige anskaffelser, og oppfølging av flere krevende ulovlighetsaker har tatt betydelig ressurser innenfor Byggesaksavdelingen og i Bygg- og eiendomstjenesten.

Kommunen er inne som en vesentlig tilrettelegger i byen i forbindelse med større arrangementer i byen, slik som for eksempel Grimstad sykkelbyfestival sitt arrangement 30. juli 2011. Sykkelbyen Grimstad har et offensivt fokus rettet mot konkrete tiltak som skal legge til rette for mer og tryggere sykling, og ikke minst aktivitet initiert ut fra et folkehelse-perspektiv.

Personalsituasjonen

Bemanningen innenfor sektoren har i 2011 vært stabil. Innenfor flere av enhetene har imidlertid langtidssykemeldinger til tider skapt arbeidsmessige utfordringer.

Grimstad sykkelfestival ble arrangert 30. juli 2011

Brann og feiertjenesten

Brann- og feiertjenesten har de siste årene opprettholdt sin drift med svært stramme rammer. I kommentarene for budsjett 2011 ble det fra rådmannens side fremholdt at ”det er av avgjørende viktighet i tiden framover at brannvesenet blir prioritert med de nødvendige ressurser i takt med utviklingen av byen”.

Grimstad kommune er nå godt over 20 000 innbyggere. I ”Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen” foreskrives det at det skal utføres minst ett årsverk brannforebyggende tiltak og tilsyn pr. 10 000 innbyggere i kommunen eller brannvern-regionen. I budsjettet for 2012 er det lagt inn et nytt årsverk til brannforebyggende arbeid for å imøtekomme forskriftens krav.

Årsmøte for regional fagsentral brann (nødnummer 110) har gjort vedtak om at betalingssatsen pr. innbygger i 2012 skal være kr. 33,30. Dette er kr. 5,30 mer pr. innbygger enn det som lå til grunn for budsjettet i 2011. Grimstad kommune er pålagt gjennom brannloven å være knyttet opp mot fagsentralen og pliktig til å betale årlig dekningsbidrag. Økningen er derfor konsekvensjustert inn i budsjettet.

I løpet av 2012 vil Brann- og Feiertjenesten starte utskifting av sitt røykdykkerutstyr (fullstendig åndedrettsvern). Utstyr som dette er ”datostemplet” og må byttes ut med jevne mellomrom. Dagens utstyr vil bli byttet ut med utstyr som er billigere å vedlikeholde enn dagens utstyr. Innenfor Brann- og feiertjenesten ligger følgende investeringer inne i rådmannens budsjettforslag som det er konsekvensjustert for i enhetens budsjett: Skjæreslukker og utskifting av kombinert bil.

Miljø og klima

Grimstad kommune prioriterer et tydelig miljøfokus. I fjor ble det tilsatt en klima- og miljørådgiver (utvidelse av en 40% stilling innen landbruk til 100%). Denne stillingen er konsekvensjustert inn i budsjettet for Enheten Plan, Landbruk og Miljø. Kommunen har med dette fått økt sin kompetanse innenfor forurensning, og har også fått ressurser til et nødvendig fokus mot oppfyllelse av Energi- og Klimaplanen.

Planarbeidet

I 2011 har det vært reist kritikk mot kommunens reduserte plankapasitet. En av årsakene til dette har vært at en har prioritert arbeidet med overordnede planer som Kommuneplanen og Områdeplanene for Campus og de sjønære arealene i Grimstad sentrum. Et nytt årsverk ble tilført planavdelingen sommeren 2011. Status pr. 3. kvartal 2011 fra planavdelingen er at det er om lag 70 planer i prosess. Av disse er det tre planer som ligger i påvente av aktivitet fra kommunens side. De øvrige er enten i prosess eller avventer aktivitet fra tiltakshavers side.

Byggesaker

Rådmannen har vært opptatt av at en ikke skal redusere kapasiteten innenfor byggesaksavdelingen. Ved omorganiseringen høsten 2011 etableres byggesak som en egen enhet. Samtidig vil det ved hjelp av eksternt kompetanse bli foretatt en gjennomgang av alle kvalitetssystemer og rutiner. Omorganiseringen legger opp til at enhetslederen blir ansvarlig både for fag, personell og økonomi på sin enhet. Samtidig vil dagens fagansvarligstilling bli gjort om til en ledende stilling for tilsyn. Kommunen har etter Plan og Bygningsloven tilsynsplikt i byggesaker (pbl §25), men en har over flere år vært svak på dette området.

”En skjæreslukker minner litt om en høytrykks-spyler, men er mye råere og hvassere. Under enormt trykk skjærer vannet, tilsatt et slipe-middel, seg gjennom vegger av tre, stål, mur og betong i løpet av sekunder. Når veggen er gjennomboret, sprøytes en vannåke inn i den brennende bygningen og avkjøler brann-gassene og slukker brannen med rask virkning”

(Bilde og billedtekst er hentet fra Tønsberg blad)

Utvikling og vedlikehold av kommunal eiendom

Kommunestyret har vedtatt regulering av områder som Fagskolen og Skoletomta i Storgata. I budsjettet er det lagt inn kr. 0,5 mill på driftssiden og kr. 1 mill på investeringsiden til reguleringsarbeid. Hvorvidt et reguleringsarbeid vil kunne tas over drift eller sees på som en investering, vil avhenge av det enkelte prosjekt og reguleringsplanens art. Tilrettelegging av kommunale boligtomter, som legges ut i markedet som enkelttomter, hører også med til dette bildet (Til dette; Se mer under budsjettets investeringsdel)

Energikostnadene har det siste året vært nedadgående. Ut fra erfaringstall i løpet av 2011 har en valgt å redusere denne budsjettposten med kr. 1 mill, og overføre disse til øvrig drift innenfor driftsenhetene. Kr. 150 000 av disse avsettes til Miljøfyrtårnsertifisering av egne enheter. De øvrige midlene vil gå med til mindre, nødvendige tiltak og småinvesteringer innenfor Bygg- og Eiendom og Kommunalteknikk som må tas over driftsbudsjettet.

Arbeidet med å redusere kostnader til renhold fortsetter inn i 2012. I budsjettet er det lagt opp til at en i 2012 skal spare ytterligere kr. 200 000,-. Denne reduksjonen skal tas ut dels ved kvalitetsreduksjon der dette er forsvarlig og dels gjennom effektivisering innenfor området og oppsigelse av eksterne kontrakter. Reviderte renholdsplaner skal foreligge før jul 2011.

Frivoll videregående skole

Rådmannen foreslår i sitt budsjett at Grimstad kommune i løpet av 2012 kjøper Frivoll vgs. som i dag benyttes av Kvalifiseringstjenesten. Konsekvensen av dette forslaget er at husleien kan trekkes ut av driftsbudsjettet (Se imidlertid driftskonsekvenser av kjøp under budsjettforslagets investeringsdel). Kommunen bærer allerede i dag det meste av FDV-kostnadene på Frivoll vgs., og det er i driftsbudsjettet bare lagt inn en justering i forhold til dagens nivå. Forutsatt at en får riktig pris på bygget, vurderer rådmannen det som økonomisk lønnsomt å kjøpe Frivoll vgs., fremfor å fortsette leieforholdet.

Driftskonsekvenser for "Landviktun – boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne" og økte arealer på Landvik skole er konsekvensjustert inn i budsjettet både når det gjelder kostnads- og inntektssiden.

Dømmesmoen

Kommunestyret har gjort prinsippvedtak om kjøp av Dømmesmoen. I Kommuneplanen sies det at Grimstad kommune vil "bevare og utvikle Dømmesmoen som kulturhistorisk senter og rekreasjonsområde". Det har vært gjennomført forhandlinger med Statsbygg om kjøp av Dømmesmoen. Videre har det vært nedlagt et arbeid for å finne aktuelle leietakere samt å fremskaffe oversikt over driftskostnader for bygningsmassen og utearealene.

I prosessene som har vært gjennomført i 2011, har det blitt klarlagt at Riksantikvaren legger føringer som begrenser mulighetene for utvikling og utleie. Dette gjelder ikke bare evt. nybygg på området, men også tilpasning av bygningsmassen så vel innvendig som utvendig i forhold til leietakeres behov. Kommunen har pr. i dag ingen eksterne leietakere med en viss størrelse som står klar til å flytte inn på Dømmesmoen i 2012.

Med den minimumsdriften Statsbygg har på Dømmesmoen pr. i dag, har de årlige driftskostnader på kr. 4-5 mill. Selv med fullt utnyttet utleiekapasitet vil det kunne være krevende å finne en bærekraftig driftsmodell for Dømmesmoen, der en samtidig klarer å bevare den ønskede standard gjennom godt vedlikehold og utvikling av bygningsmasse og utearealer. Rådmannen kan på denne bakgrunn ikke anbefale at Grimstad kommune kjøper Dømmesmoen nå.

Vedlikehold av veilys

Grimstad kommune forhandlet høsten 2011 frem en ny vedlikeholdsavtale for veilys. Selv om avtalen legger opp til en noe annen fordeling av hva som ligger inne i selve avtalen og hva som i enkelte tilfeller vil påløpe som ekstrakostnad, er det grunnlag for å redusere budsjettposten med kr. 100 000,-.

Må skaffe rimelige tomter

For Svømmingsseins lanserte i sin tid de tre B-er (boligtomter, barnehageplasser og hesteboskver). Nå har de kom to igjen, men det er det til gjengjeld fortsatt mye å gjøre.

I 2011 har det vært fokus rettet mot behovet for flere kommunale boligtomter. (Faksimilte fra GA)

Stangholmen

Grimstad kommune har over lengre tid ønsket å rydde opp på Stangholmen, og det har blitt tatt gjentatte initiativ for dette arbeidet. Arbeidet med å rydde det kommunale området for private båter slik at det er bedre tilrettelagt for allmennheten, er i gang. I samsvar med den fremdriften som ble presentert i Handlingsprogrammet i fjor, er det i budsjettet for 2012 lagt inn kr. 200 000,- til dette arbeidet.

VAR-området

Selvfinansområdet har en historie der en over en lang periode har ivaretatt oppgradering av ledningsnett. I motsetning til mange andre norske kommuner, har Grimstad kommune et rimelig godt ledningsnett. Jevnlig oppgradering og investeringer er vesentlig for å holde den nødvendige standard (Se mer om investeringer innenfor Vann og Avløp under budsjettets investeringsdel). Grimstad kommune har hatt en grundig gjennomgang – det såkalte ”ryddeprosjektet” – av abonnementslistene for Vann, Avløp og Renovasjon. Store – og ikke minst mange – feil har blitt rettet opp. Arbeidet har gitt langt færre klager i forbindelse med utsendelse av fakturaer, men ikke minst gitt grunnlag for å redusere abonnentprisen innenfor selvfinansområdet.

Havn

Driftsbudsjettet innenfor Havneområdet er i hovedsak bygget på samme aktivitetsnivå som tidligere år. I henhold til ny Havne- og Farvannslov sendte kommunen i 2011 søknad til departementet om fritak for havnekapital. Denne søknaden er høsten 2011 inne til vurdering hos Kystverket. Områdeplan for sjønære arealer i Grimstad sentrum vil på sikt få konsekvenser for en del av de områder som havnedriften disponerer i dag.

Sommeren 2011 ble havnelageret revet. Undersøkelser som ble gjort, viste at bygget ikke var i tilfredsstillende stand, heller ikke med tanke på sikkerhet.

Grimstad trafikkhavn har hatt to anløpshavner. Høsten 2011 tar en sikte på å konsentrere mottaket på Gundersholmen og frigjøre Waarums brygge for trafikkanløp.

Nye utfordringer framover

Sektoren fikk høsten 2011 overført ansvaret for kommunens overordnede planlegging, samfunnsplanlegging, oppfølging av kommuneplanen, regional kontakt mm. Dette ansvaret har de siste årene ligget på rådmannens stab.

Det ligger store oppgaver innenfor dette ansvarsområdet, og det vil være avgjørende for at en kan fremstå som en offensiv aktør, at en på sikt får avsatt tilstrekkelig med midler til dette fremtidsrettede arbeidet.

De store områdeplanene, Campusplanen og Havneplanen, plasserer kommunen i en sentral rolle og aktør i forhold til næringsutvikling i kommunen og utvikling og forvaltning av kommunale eiendommer. For å ivareta disse oppgavene har en i første omgang tillagt ressurser fra planavdelingen og eiendomsavdeling et prosjektansvar; samlet ca. ett årsverk. På sikt vil det nok være nødvendig å legge inn større ressurser både bemanningsmessig og økonomisk i dette arbeidet. For kommunens del er det viktig å bygge kompetanse i en ressursbase innenfor dette området slik at en blir en konstruktiv medaktør i møte med næringslivet og med tanke på god forvaltning av kommunens egne eiendomsverdier. En aktiv og profesjonell eiendomsutvikling vil i neste omgang kunne bidra til inntekter som kan redusere kommunens gjeldsgrad.

Den nylig vedtatte kommuneplanen og de store områdeplanene initierer nye detaljreguleringer med påfølgende bygging og nyetablering. Det vil derfor – også i tiden framover – måtte bli et press mot både plan- og byggesaksavdelingen. En riktig og samtidig fleksibel dimensjonering her vil være hensiktsmessig både for tiltakshavere og kommunen. Et arbeid med fortsatt kompetanseheving vil være nødvendig.

*Områdeplan for de sjønære arealene i Grimstad sentrum innebærer at store og verdifulle arealer vil kunne bli gjenstand for utvikling.
(Illustrasjonen er en 3D-modell som er laget i forbindelse med områdereguleringsarbeidet)*

Bygg- og Eiendomstjenesten arbeider bevisst for å redusere projektkostnadene til innleide konsulenter også på større utbyggingsprosjekter. En slik reduksjon vil måtte ta noe tid fordi en samtidig må bygge opp egen kompetanse.

Sektorens målsettinger for budsjett 2012

Mål	Strategier og tiltak	Forankring
Gjøre vedtak om kommunal planstrategi	Gjennomføre prosesser adm. og politisk med sikte på vedtak i mars/april 2012	PBL 10-1
Gjøre vedtak for Områdeplan for sjønære arealer i Grimstad sentrum	Utarbeide skisser som gir tilstrekkelig grunnlag for politiske beslutninger	KS-vedtak
Oppfølging av Områdeplan for Campus Grimstad	Gjennomføre regulering av område for kollektivterminal Sette av adm. ressurser til utbyggingsavtaler mm.	Kommuneplanen
Revidere og omdanne kommunale vedtekter (parkering, uteopphold og lekeplasser, skilt og reklame) til kommuneplanbestemmelser	Etablere prosjekter som sikrer framdrift mht. nødvendige prosesser og vedtak i løpet av kommuneplanperioden	Kommuneplanen
Grøntstrukturplan for Grimstad kommune	Etablere prosjekt som sikrer framdrift mht. nødvendige prosesser og vedtak	Kommuneplanen
Revisjon av Energi- og Klimaplanen	Gjennomføre revisjon av Energi- og Klimaplanen som en formell plan etter PBL	Kommuneplanen

Ha kvalitetssystemer som sikrer god kvalitet på kommunens tjenester; saksbehandling og kundebehandling	Innarbeide samhandlingsarenaer for å sikre enhetlig og forutsigbar saksbehandling på tvers av fagområder, slik at kommunen som organisasjon fremstår enhetlig i møte med brukerne.	Kommuneplanen
Revisjon av kommunens vegnorm (i samarbeid med Arendal kommune)	Utarbeide en norm som er felles for Arendal og Grimstad. Prosjektgruppe er etablert.	Kommuneplanen
Legge til rette for flere kommunale tomter for private boliger	Regulering og tilrettelegging av større og mindre boligområder i 2012 og videre i planperioden	
Forvaltningsplan for statlig sikrede friområder	Gi faglige innspill til Aust Agder fylkeskommune som koordinerer arbeidet i kystkommunene	Direktoratet for naturforvaltningens krav om plan fra 201, for å gi tilskudd til naturforvaltning
Sørge for akseptabel vedlikeholdsstandard på kommunale bygg	Gjennomføre arbeidet med tilstandsrapport for alle kommunale bygg. Utarbeide vedlikeholdsplaner for byggene	
Sørge for akseptabel vedlikeholdsstandard på kommunens rekreasjonsområder	Prioritere arealer der det ferdes mange mennesker, samt barns lekeområder	Kommuneplanen

Konsekvensjusteringer for 2012

FDV-kostnader, Landviktun – boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne, halvårseffekt kr. 82.000,-

Leieinntekter, Landviktun – boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne, halvårseffekt kr. 231.000,-

FDV-kostnader, Økte arealer ved Landvik skole, kr. 219.000,-

FDV-kostnader, Frivoll vgs., kr. 100.000,-

Redusert leie, Frivoll vgs. (dersom skolen kjøpes i 2012), halvårseffekt kr. 650.000,-

Økte kostnader 110-sentralen, kr. 129.000,-

Miljø- og klimarådgiver, nytilsatt fra sommeren 2012, kostnad helårseffekt av 60% stilling, kr. 180.000,-

Nye tiltak:

Ett årsværk, brannforebyggende arbeid ihht. lov og forskrift, kr. 610.000,-

Kostnader ved reguleringsplanarbeid, kr. 500.000,-

Kostnadsreduksjon, vedlikehold av veilys, ny avtale, kr. 100.000,-

Energikostnader, reduserte kostnader ihht. erfaringstall for 2011, kr. 1.000.000,-

Økt ramme for vedlikehold og nødvendige tiltak innenfor driftsenhetene, kr. 1.000.000,-

Kr. 150 000 av disse avsettes til Miljøfyrtårnsertifisering av egne enheter.

Kostnadsreduksjon, renhold, kr. 200.000,-

Tiltak det ikke er funnet plass til:

Sektoren har i budsjett 2012 strammere rammer enn det som vil være tilrådelig over tid både når det gjelder vedlikehold av bygg og når det gjelder vedlikehold av vei, park og øvrige utenomhusareal.

I 3. kvartalsrapport ble det presentert en tilstandsrapport for kommunale bygg. Rapporten viser at flere av kommunes bygg har etterslep på vedlikeholdet. Denne posten er økt med kr. 1 mill. i budsjettet for 2012, men disse midlene vil i hovedsak gå med til mindre, nødvendige tiltak og småinvesteringer som må tas over driftsbudsjettet.

Grimstad kommune står i årene framover foran en stor utvikling (jfr. utvikling av Omre, Campusområdet, Havneområdet mm.) Det ville vært ønskelig at en innenfor årets budsjett kunne frigjort større midler til kompetanseheving og utviklingsarbeid på dette området.

Grimstad kommune har en stor eiendomsmasse, og kostnadene til forvaltning, drift og vedlikehold er betydelige. Tilstandsrapporten fra Bygg- og Eiendomstjenesten som ble presentert i 3. kvartal 2011, viser at trange økonomiske tider har gitt etterslep på vedlikeholdet på deler av bygningsmassen.

I budsjett 2012 er det på investeringsiden lagt inn 2,5 mill til den gamle hovedbygningen på Berge Gård.

13. Fellesområdet og støttefunksjonene

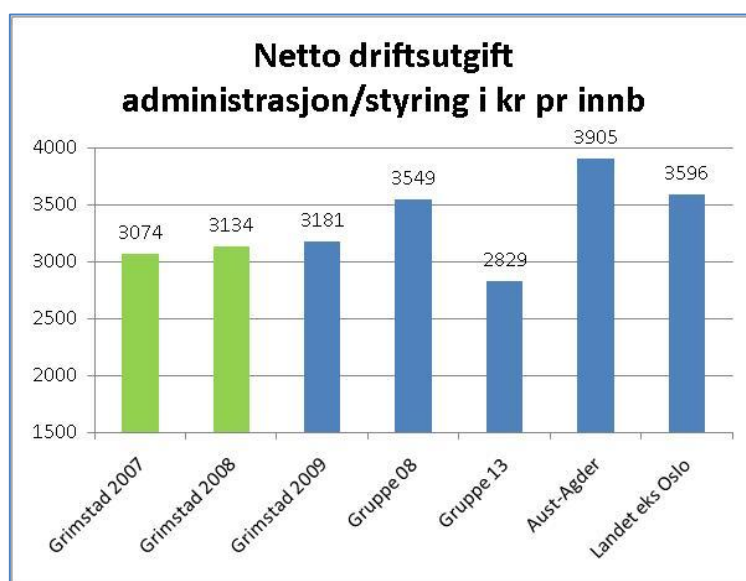
Generelt

Kommunens fellesområde omfatter politikere, overformynderi, felles IKT, interkommunal revisjon, personforsikringer m.v. Dette kapittelet omhandler i tillegg støttefunksjonene: Økonomiavdelingen, HR-avdelingen og Administrasjons- og informasjonsavdelingen.

- Økonomiavdelingen har ansvar for budsjett, regnskap, økonomistyring, skatt og gebyrer/fakturering.
- Organisasjonsavdelingen er heretter benevnt HR-avdelingen, med ansvar for organisasjons- og lederutvikling, personal, lønn og HMS.
- Administrasjons- og informasjonsavdelingen ivaretar sentralbord- og publikumstjenester, informasjonstjenester på innbyggerportal og ansattportal, post-, arkiv- og dokumenttjenester, jus, IKT, innkjøp og politisk sekretariat.

Tallene for 2010 bekrefter tidligere analyser som viser at Grimstad har lave utgifter til administrasjon og spesielt politisk styring. Kommunen har lavere utgifter pr innbygger enn kommuner i gruppe 8, fylket og landet, men noe høyere enn store kommuner (gruppe 13).

I *Byråkratibarometer 2010* (utarbeidet av NyAnalyse) havnet Grimstad på 30.plass blant landets kommuner i forhold til administrasjonsbyrden på virksomheten. Barometeret bygger på fem vektete kriterier.

Hovedtrekkene i forslaget

Budsjettet for fellesområdet og støttefunksjonene er i hovedsak basert på en videreføring av dagens aktivitetsnivå og tidligere vedtatt handlingsprogram. Mål er fastsatt med utgangspunkt i forslag til ny kommuneplan for 2011-2023. Oppfølging av kommunens økonomi har hovedfokus og det tas sikte på at kommunen kommer ut av ROBEK-listen etter 2011. Støttefunksjonene er blitt omorganisert i 2011 og antall støttefunksjoner er redusert fra 4 til 3. Kvalitetsrådgiver stillingen trukket tilbake, og det blir opprette en ny stilling innenfor lønnsrefusjoner på lønningskontoret.

Innenfor fellesområdet er det avsatt midler til å drifte den nye politiske utvalgsstrukturen. Midler til tekniske løsninger slik at kommunestyremøter kan vises på web-TV. Det er videre avsatt midler til å videreføre satsingen på Det Digitale Agder (DDA). Det er videre avsatt tilstrekkelig med midler for å gjennomføre et lønnsoppgjør etter føringene i statsbudsjettet.

Støttefunksjonene har et særlig ansvar for oppfølging av mål og strategier i ny kommuneplan. Gode kommunale vedtak er avhengig av godt samspill og godt tillitsforhold mellom innbyggerne, lokalpolitikere og den lokale administrasjon. *Grimstad er en åpen kommune med innbyggernes tillit*, er definert som hovedmål for kommunen som organisasjon.

14. Kirkesektoren

Generelt

Området omfatter kommunens overføringer til Kirkelig Fellestråd i medhold av kirkelovens § 15 til drift av kirker og kirkegårder. Forslaget fra Kirkelig Fellestråd følger som vedlegg til budsjettet. Området omfatter i tillegg kommunens overføringer til andre tros- og livssynssamfunn. Størrelsen på disse overføringene er etter nærmere lovbestemmelser avledet av budsjetttrammen til fellestrådet.

Hovedtrekkene i forslaget

Vedtatt ordinær driftstilskudd til Grimstad kirkelige fellestråd var kr. 12.958.000 for 2011. Fellestrådet har i sitt forslag til budsjett for 2012 økt dette med kr. 1.177.000 (+9,1%), for å ivareta fellestrådets oppgaver. Rådmannens forslag innebærer en økning på kr. 421.000 (+3,25%), dvs. en deflator som i statsbudsjettet for kommunesektoren. Pensjonskostnaden til fellestrådet er fortsatt usikker.

I kommunens handlingsprogram er det funnet plass til en investeringsbevilgning til nytt orgel i Landvik- (2012) og i Fjære kirke (2013) på til sammen 3,0 mill kroner. Bevilgningen forutsetter full finansiering av Kirkelig fellestråd. Det er videre gitt en bevilgning på 0,3 mill kroner til Bevarings og skjøtselsplan i tråd med budsjettforslaget.

Område	2012	2013	2014	2015
Fellestrådet (DNK)	13 379 000	13 379 000	13 379 000	13 379 000
Andre trossamfunn	1 911 000	1 911 000	1 911 000	1 911 000
Sum	15 290 000	15 290 000	15 290 000	15 290 000

Budsjettforslaget fra rådmannen er derved lavere enn det Kirkelig fellestråd har bedt om. Det vises ellers til fellestrådets forslag.

Konsekvensjusteringer:

Som for Grimstad kirkelige fellestråd, er det lagt en deflator på 3,25% på budsjettet for andre trossamfunn slik at dette øker fra kr. 1.850.000 i 2010 til kr. 1.911.000 i 2012. Kommunene plikter å yte tilskudd til andre trossamfunn (pr. medlem) sett i forhold til hvor mye som er budsjettet i tilskudd til Den norske kirke (pr. medlem).

Nye driftstiltak som det ikke er funnet plass til

Husleieøkning Odden (kr 40 000)

- Må dekkes/prioriteres innenfor budsjetttrammen.

Økte materiellkostnaden til trossopplæring (kr 30 000)

- Må dekkes/prioriteres innenfor budsjetttrammen.

Nytt diakonalt årsverk fra 1.9.2012 (kr 200 000)

- Må dekkes/prioriteres innenfor budsjetttrammen.

15. Kommentarer til investeringer

Rådmannens forslag til investeringsprogram 2012-2015 inneholder flere investeringer som binder opp rente- og avdragsnivået betydelig i handlingsprogramperioden.

Tidligere vedtatte investeringer

1) Egenkapitalinnskudd KLP

Pensjonsavtalen med KLP innebærer et egenkapitalinnskudd som de siste årene har vært på ca 2,0 mill kr og som skal føres i investeringsregnskapet. Rådmannen fører opp 2 mill kr i 2012 og tilsvarende beløp for hvert av de neste tre årene i perioden. Egenkapitalinnskudd kan ikke lånefinansieres.

88201/2	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme		2 000	2 000	2 000	2 000
<i>Finansiering:</i>					
Ubundet investeringsfond		2 000	2 000	2 000	2 000
Sum finansiering		2 000	2 000	2 000	2 000

2) Håndholdte PDA til helsesektoren

Innføring av PDA (Håndholdt datamaskin) i hjemmebaserte tjenester. PDA tas med i daglig tjeneste og benyttes til uthenting og registrering av pasientdata. Dette sikrer god tilgang til nødvendig pasientinformasjon. PDA gir muligheter for dokumentasjon "her og nå" slik at eventuelle feilkilder ved overføring av dokumentasjon unngås. PDA skal benyttes til journalføring, oversikt over pleieoppdrag, kartlegging samt Ipløs-registrering hjemme. Dette for å kvalitetssikre og effektivisere arbeidet med pasienter som får tjenester fra hjemmesykepleien. PDA utveksler informasjon med pasient-journal-systemet Gerica.

I budsjett 2012 er det lagt inn kr. 215.000,-. Det forutsettes imidlertid at det settes krav til gevinstrealisering i prosjektet.

8121005	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	445	215			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		198			
Momskomp (40%)		17			
Sum finansiering		215	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader		309	384	384	384
Rentekostnader		8	6	5	3
Avdrag		40	40	40	40
Netto driftskostnader		356	430	428	427

3) IKT - Utskiftning av PC til politikere i forbindelse med valg 2015

I forbindelse med valg 2015 vil det være behov for å kjøpe inn nye pc-er til de folkevalgte. I handlingsprogrammet er det lagt inn kr 700.000,- i 2015.

8121003	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	700				700
<i>Finansiering:</i>					
Lån					700
Sum finansiering		-	-	-	700

Driftseffekt:

Rentekostnader				28
Avdrag				140
Netto driftskostnader	-	-	-	168

4) Landvik 16 omsorgsboliger

Landviktun bo- og omsorgscenter ligger inne i budsjett og handlingsprogram med kr. 18,95 mill i 2012 og kr. 8 mill i 2013.

Husbanken har godkjent søknad fra Grimstad kommune, og det er bevilget kr. 10,3 mill. i tilskudd. Anbudsutsendelse ble foretatt 31. august 2011. Anbudet er innrettet slik at tilbyderne kan velge OPS og/eller totalentreprise. Rådmannen har vurdert en slik innretning hensiktsmessig for ikke å miste tid dersom det skulle vise seg at en OPS-løsning ikke ville være interessant for markedet, eller vise seg å være dyrere enn en totalentreprise.

Foreløpig fremdriftsplan legger opp til byggestart medio mars 2012 og overtakelse medio mars 2013. Fremdriften i prosjektet vil imidlertid avhenge av hvilken løsning som gir det økonomisk mest gunstige tilbudet. Ved anbudsfristen 26.10.2011 var det kommet inn åtte tilbud. Blant tilbudene var det både OPS-løsninger og totalentrepriser. Tilbudene er pr. dato under kvalitetssikring og evaluering. Etter at husleieinntekter er trukket fra, estimeres netto driftskostnader til ca. 2-300 000,- pr. år, forutsatt at ikke omsorgsboligene må bemannes med personell. Hjemmetjenesten vil får ansvar for driften av Landviktun bo- og omsorgscenter.

69707	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	30 500	18 950	8 000	-	-
<u>Finansiering:</u>					
Lån		17 434	-3 260		
Tilskudd			10 300		
Momskomp (40%)		1 516	960		
Sum finansiering		18 950	8 000	-	-
<u>Driftseffekt:</u>					
FDV-kostnader		-	208	415	415
Bemanning		-	-	-	-
Husleieinntekter		-	-528	-1 056	-1 056
Rentekostnader		-	275	535	521
Avdrag		436	354	354	354
Netto driftskostnader		436	309	249	235

5) Landviktun – Boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Prosjektet ligger inne med kr. 9,18 mill. i 2012. Det er inngått kontrakt med Wari Hus AS. Byggestart skjedde august/september 2011. Etter planen skal arbeidet være ferdigstilt før sommeren 2012.

Arbeidet går etter planen.

Boveiledertjenesten har unge, ressurskrevende brukere (psykisk utviklingshemmede og multifunksjonshemmede) som etter planen skal inn i egne boliger når disse er ferdige i midten av 2012. Noen av de fremtidige brukerne bor i dag i Holvigaboligen, mens andre – som har behov for slik botilbud – bor i egne hjem. Holvigaboligen vil i neste omgang kunne gi avlastningstilbud til mennesker som i dag ikke har noe tilfredsstillende tilbud.

Dette innebærer imidlertid at det i liten grad vil frigjøres ressurser til drift av de nye omsorgsboligene, og det legges inn 1,6 mill. til drift i 2012 og 2,7 mill fra 2013 og framover over Helse- og sosialsektoren. Prosjektet har en total investeringsramme på kr. 16 mill. Av dette belastes kr. 9,18 mill. i 2012.

69718	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	16 000	9 180			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		3 846			
Tilskudd		4 600			
Momskomp (40%)		734			
Sum finansiering		9 180	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader		82	163	163	163
Bemannning		1 600	2 700	2 700	2 700
Husleieinntekter		-231	-462	-462	-462
Rentekostnader		77	150	146	142
Avdrag		96	96	96	96
Netto driftskostnader		1 624	2 647	2 643	2 639

6) Nødstrøm til sykehjem

Frivolltun har for dårlige strømforhold ved strømbrudd. Dagens aggregat er for lite, og bør utbedres bl.a. for at strømkapasiteten ved strømbrudd skal være stor nok til å levere strøm til datautstyr som er nødvendig for medisinerer. Investeringen er estimert til kr. 1,2 mill. Investeringen består av nytt bygg, nytt aggregat og ombygging av hovedtavlen.

6961003	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	1 200	1 000			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		920			
Momskomp (40%)		80			
Sum finansiering		1 000	-	-	-

7) Langemyr skole – rehabilitering

Kommunestyret vedtok i KS-043/09 pkt 4: Kostnader til nødvendig rehabilitering av skolebygningene på Langemyr tas opp i forbindelse med budsjett 2010 og handlingsprogram 2010-2013.

Kommunen har fått utarbeidet en teknisk tilstandsanalyse for Langemyr skole. Det er påpekt flere forhold som åpenbart trenger utbedring bl.a. taktekking (asbestholdige plater), drenering rundt bygningsmassen, mangler ved svømmebassenget og flere tiltak på de tekniske installasjonene i bygget (ventilasjon, elektro og vvs). Rådmannens foreslag til bevilgning på kr 13,0 mill ble vedtatt i HP 2010-2013. Investeringen er ikke foretatt.

I handlingsprogram 2012-2015 har rådmannen lagt inn kr. 5 mill. i 2012 og kr. 8 mill. i 2013 for at de nødvendige tiltak kan bli gjennomført.

69722	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	13 000	5 000	8 000		
<i>Finansiering:</i>					
Lån		4 600	7 040		
Momskomp (40%)		400	960		
Sum finansiering		5 000	8 000	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		-	231	449	438
Avdrag		115	291	291	291
Fordeles eiere		-84	-382	-543	-534
GK andel av kostn.		31	139	197	194
Netto driftskostnader		31	139	197	194

8) Fevik skole – skolepakke II

Fevik skole, skolepakke II, er lagt inn i budsjett og handlingsprogram med kr. 230 mill. Investeringen fordeler seg over tre år: kr. 95 mill. i 2012, kr. 122,7 mill. i 2013 og kr. 5 mill. i 2014. Dette er en økning på kr. 60 mill. i forhold til kommunestyrets vedtak av 25.10.11, der kommunestyret besluttet å bygge en 1-10 skole på Fevik i én etappe innenfor rammen av kr. 170 mill. Rådmannen har lagt inn denne økningen i budsjett og handlingsprogram etter en foreløpig gjennomgang av de innkomne anbudene. Når fullstendig gjennomgang av løsningsforslag og pristilbud er foretatt, vil kommunestyret få rådmannens vurdering og anbefaling til behandling samtidig med budsjettet for 2012.

Kostnader til midlertidige skolelokaler i byggeperioden er lagt inn i budsjettet med kr. 9 mill. i 2012 og kr. 6,5 mill. i 2013. (Se mer under Kultur- og Oppvekstsektorens driftsdel)

De økte driftskostnadene for den nye skolen på Fevik vil beløpe seg til kr. 16 mill. pr. år fra 2015. Hoveddelen av dette er renter og avdrag.

69071	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	230 000	95 000	122 700	5 000	
<i>Finansiering:</i>					
Lån		87 400	107 976	4 200	
Momskomp (40%)		7 600	14 724	800	
Sum finansiering		95 000	122 700	5 000	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader				1 554	3 108
Rentekostnader				4 192	7 785
Avdrag		2 185	4 884	5 172	5 172
Netto driftskostnader		2 185	4 884	10 918	16 066

9) Landvik skole – økt skolekapasitet

I budsjett 2012 ligger Landvik skole inne med kr. 6,58 mill. Dette er slutføringen av skoleutvidelsen. I de opprinnelige planene omfattet skoleutvidelsen også innbygging av atriet. Anbudsrunden for denne delen viste at prosjektet ville bli over 60% dyrere enn budsjettet. Konkurransen ble derfor avlyst i denne omgang.

De økte driftskostnadene på Landvik vil etter utvidelsen øke med ca. kr. 600 000,- pr. år.

69077	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	26 400	6 580			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		6 054			
Momskomp (40%)		526			
Sum finansiering		6 580	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader		219	219	219	219
Rentekostnader		121	236	230	224
Avdrag		151	151	151	151
Netto driftskostnader		491	606	600	594

10) Landvik idrettsanlegg flerbrukshall

Skolen har i dag underkapasitet på arealer til gymnastikkundervisning og det er et sterkt engasjement i lokalmiljøet for bygging av flerbrukshall.

I handlingsprogrammet ligger flerbrukshall på Landvik inne med kr. 24,6 mill inklusiv 7,0 mill kroner i spillemidler. For de to neste årene er det budsjettet med: Kr. 12 mill. i 2013 og kr. 11,6 mill. i 2012. Reguleringsplan for området ble behandlet i Teknisk utvalg 16. august 2011. Planen har vært ute til høring og vil komme tilbake til politisk behandling.

Samtaler med grunneiere og aktører som er påvirket av planen og prosjektet, er i gang, men en har foreløpig ikke konkludert ved valg av utbyggingsmåte.

69078	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	24 600		12 000	11 680	
<i>Finansiering:</i>					
Lån			10 560	2 811	
Tilskudd				7 000	
Momskomp (40%)			1 440	1 869	
Sum finansiering		-	12 000	11 680	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader				414	829
Leieinntekter				-120	-240
Rentekostnader			-	262	511
Avdrag			264	334	334
Netto driftskostnader		-	264	414	1 434

11) Landvik kunstgressbane

Rådmannen har lagt inn 4,6 mill. kr til kunstgressbane på Landvik i 2012. Dette er inklusiv kr. 1,5 mill i spillemidler. Den eksisterende grusbane vil forsvinne ved utbygging av nye Landviktun, og Imås idrettslag må opprettholde sin treningskapasitet. Ombygging av banen må sees i sammenheng med Landvik skole og bygging av flerbrukshall.

Samtaler med grunneiere og aktører som er påvirket av planen og prosjektet, er i gang, men en har foreløpig ikke konkludert ved valg av utbyggingsmåte.

6981001	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	4 600	4 550			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		2 806			
Tilskudd		1 380			
Momskomp (40%)		364			
Sum finansiering		4 550	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader					
Rentekostnader		56	107	101	138
Avdrag		140	140	140	140
Netto driftskostnader		196	247	241	278

12) Trafikksikkerhetstiltak

Veilys Holbekkveien - Dette gjelder et anlegg som ligger i delvis gammel bebyggelse mellom Gjørbrønnveien og Bergemoveien. Vegen benyttes også som skolevei, og har ikke veglys i dag. Prosjektet var opprinnelig satt opp i 2011, men ble utsatt pga. at en ikke har kommet fram til en avtale om avståelse av grunn.

Gang/sykkelvei Opplandsveien v/Roresanden - Fra bl.a. byggefeltene Nordås og Klomreheia går det gang/sykkelvei parallelt med Rv404 ned mot Rorevannet. Videre langs Rv404 langs Rorevannet og

frem mot kryss Gjørbrønnveien/Rv404 er det verken gang/sykkelvei eller fortau. Dette er skolevei. Som et alternativ bruker en del elever i dag private veier i bakkant av Rorestranda som skolevei. Gang/sykkelvei Frivolddalen forbindelse Fjære - Dette gjelder ny gang/sykkelvei i Frivolddalen med forbindelse til gang/sykkelvei langs Fjæreveien.

6851001	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	7 880	-	4 500	2 100	
<i>Finansiering:</i>					
Lån		-150	3 960	1 764	
Tilskudd		150			
Momskomp (40%)		-	540	336	
Sum finansiering		-	4 500	2 100	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader					
Rentekostnader			72	111	203
Avdrag		-8	198	313	313
Netto driftskostnader		-8	270	425	516

13) Boligfelt Ramshaugveien, Homborsund

Opparbeidelse/utvikling av 22 boligtomter for salg (16 eneboligtomter og 2 rekker med 3 i hver). Kostnader knyttet til veier og infrastruktur inkluderer også vann, kloakk og strøm til hver tomt. Tomtene forventes solgt i 2012 og det er antatt en inntekt på ca. kr. 8,8 mill. Tomtene er planlagt solgt som råtomter. Sum netto i prosjektet vil være ca. 1,95 mill. Tiltaket vil bedre tomtesituasjonen i kommunen.

6971102	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	6 850	6 550			
<i>Finansiering:</i>					
Tomte og boligfond		6 026			
Momskomp (40%)		524			
Salg			-4 000	-4 800	
Sum finansiering		6 550	-4 000	-4 800	-

14) Parkering i fjell – Vardeheiea P-hus AS

Kommunestyret vedtok i handlingsprogram 2010-2013 (sak 108/09) at parkeringsanlegg i fjell skulle utsettes til 2014 i påvente av de samlede planer for havneområdet. Områdeplanen for sjønære arealer i Grimstad sentrum vil legges fram for sluttbehandling i kommunestyret våren 2012.

I 2012 vil det arbeides videre med spørsmålet om hvordan et parkeringshus i Vardeheiea best kan realiseres og hvilke forutsetninger som bør legges til grunn. I denne sammenheng vil en også vurdere ulike modeller for gjennomføring av prosjektet.

I handlingsprogrammet har rådmannen lagt inn kr. 11,5 mill. i 2014.

68561	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	14 000			11 500	
<i>Finansiering:</i>					
Parkeringsfond				4 500	
Tomte-og boligfond				7 000	
Sum finansiering		-	-	11 500	-

15) Handlingsprogram for kirkebygg og kirkegårder

Rådmannen fører opp kr 500.000 i hvert av årene 2012, 2013, 2014 og 2015 til investeringer i

kirkebygg og kirkegårder. Rådmannen viser generelt til skillet mellom drift og investeringer, og forutsetter at Fellesrådet kun gjennomfører tiltak som kan godkjennes som investeringer i henhold til ny regnskapsstandard.

840300	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme		500	500	500	500
<i>Finansiering:</i>					
Lån		460	440	420	400
Momskomp 40%		40	60	80	100
Sum finansiering		500	500	500	500
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		18	36	52	67
Avdrag		9	18	26	34
Netto driftskostnader		28	54	78	101

16) Maskiner og utstyr på kirkegårdene

Rådmannen viderefører kr 250.000,- i 2013 og 2015 i samsvar med prinsippene i gjeldende handlingsprogram. Rådmannen viser generelt til skillet mellom drift og investeringer, og forutsetter at Fellesrådet kun gjennomfører tiltak som kan godkjennes som investeringer i henhold til ny regnskapsstandard.

8121003	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme		-	250	-	250
<i>Finansiering:</i>					
Lån		-	220	-	200
Momskomp 40%		-	30	-	50
Sum finansiering		-	250	-	250
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		-	9	8	15
Avdrag		-	22	22	42
Netto driftskostnader		-	31	30	57

17) Fornye brygge Torskeholmen øst

Kommunal småbåtbygge på østsiden fra Haven og ut til Torskeholmen er i meget dårlig forfatning og medfører en sikkerhetsrisiko. Den gamle bygge må fjernes og ny bygge må bygges. Arbeidet påbegynnes i 2011 og restbeløpet på 0,15 mill. kr legges inn i 2012.

6851003	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	300	150			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		150			
Sum finansiering		150	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader					
Rentekostnader		6	6	5	5
Avdrag		8	8	8	8
Netto driftskostnader		14	13	13	13

18) Utvidelse av parkeringsplass Holvika småbåthavn

Utvidelse av parkeringsplassen i retning mot friområdet på Groos. Prosjektering ble startet i 2011 og utførelse kan starte i 2012. Det avsettes 1,5 mill. kr i 2012.

6851004	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	1 600	1 500			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		1 500			
Sum finansiering		1 500	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Båplassleie		-135	-132	-129	-126
Rentekostnader		60	57	54	51
Avdrag		75	75	75	75
Netto driftskostnader		-	-	-	-

19) Rehabilitering av kai på Torskeholmen

Ytterste del av kaien på Torskeholmen har store skader på bærende konstruksjoner i og over vann. En tilstandsrapport av kaien har konkludert med at belastningen på kaien må reduseres. Dette har medført restriksjoner ifm fortøyning av båter. I tillegg er kaien avstengt for større kjøretøy. Deler av den avstengte kaien er bortfestet til Torskeholmen ANS. Det vil bli fremforhandlet en fordelingsnøkkel der fester og bortfester tar sin del av kostnadene ved rehabiliteringen. Antatt fordelingsnøkkel fester/kommunen er 50/50. Arbeidet er planlagt utført i 2013 og 2014 med hhv kr. 2,0 mill. og kr. 1,5 mill.

6851005	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	3 500		2 000	1 500	
<i>Finansiering:</i>					
Lån		-	2 000	1 500	
Sum finansiering		-	2 000	1 500	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		-	40	78	76
Avdrag		-	50	50	50
Netto driftskostnader		-	90	128	126

Nye investeringsprosjekter

20. IKT VUT Fornye dagens skole-pc (Agderskolen)

Skolene trenger operative og stabile pc-er til bruk for elevene i skolearbeidet, og for de ansatte både i undervisning, planlegging, kommunikasjon og rapportering. Det meste av dagens maskinpark er anskaffet i 2007 og 2008, og er dermed utrangert i forhold til praktisk funksjonalitet, garantitid og lønnsomhet ved reparasjon av feil. Maskiner kjøpt gjennom IKT Agder i Agderskoleavtalen (2008) med 4-årig nedbetaling og planlagt levetid, har en klausul i avtalen at de ikke kan brukes i kommunens nett når de 4 årene er omme. Nye pc-er bør kjøpes inn med garantitid som samsvarer med planlagt levetid. Nye pc-er foreslås innkjøpt med 4-årig garanti, planlagt utskifting etter 4 år og nedbetaling over 4 år. Totalt antall pc-er i skolen er 1 360. Av disse utgjør 50 stk hjelpemiddelmaskiner til elever med særlige behov. Anskaffelseskostnad er 7,6 mill kroner. Årlig kostnad (nedbetaling) blir 1,9 mill kroner. Rådmannen har budsjettet med investering i skole pc-er på 1,9 mill kroner pr. år i hele handlingsprogramperioden.

IKT VUT Fornye dagens skole-pc (Agderskolen)

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	7 616	1 904	1 904	1 904	1 904
<i>Finansiering:</i>					
Lån		1 752	1 676	1 599	1 523
Momskomp (40%)		152	228	305	381
Sum finansiering		1 904	1 904	1 904	1 904
<i>Driftseffekt:</i>					
Reduserte kostnader		-1 904	-1 904	-1 904	-1 904
Rentekostnader		35	90	128	150
Avdrag		350	685	1 005	1 310
Netto driftskostnader		-1 519	-1 129	-771	-444

21. Bolig til psykiatri

Kommunen har i dag brukere med psykiske helseproblemer og spesielt krevende atferd. Disse brukerne har botilbud av ulik karakter og noen bor i boliger som ikke er tilrettelagt verken bygningsmessig eller med tanke på bemanning. Kommunen har behov for boliger med heldøgns bemanning og en type boliger som tåler hard bruk. Det er behov for seks leiligheter på ca 50 m2. Fellesarealer, personalbase 200 m2, til sammen 500 m2.

I handlingsprogrammet har rådmannen lagt inn kr. 15 mill. i 2014. Kommunen har mulighet for inntil 40 % statlige tilskudd. Det budsjetteres med kr. 6 mill. i tilskudd.

Boliger til psykiatri

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	15 000			15 000	
<i>Finansiering:</i>					
Lån				6 600	
Tilskudd				6 000	
Momskomp (40%)				2 400	
Sum finansiering		-	-	15 000	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader					138
Husleieinntekter					-396
Rentekostnader					264
Avdrag					165
Netto driftskostnader		-	-	-	171

22. Bolig til rusomsorg inkl. tomt

Kommunen har ikke et heldøgns bo- og omsorgstilbud til mennesker med rus- og psykisk helseproblem og det er vanskelig å finne adekvate tilbud til disse menneskene. Tjenestene må i dag kjøpes. Kommunen mangler differensierte botilbud, og de nye boligene er ment for brukere med størst behov for omsorg. Flere av disse brukerne bor i dag i boliger med marginal bemanning. Det medfører et dårlig tilbud til brukerne. Andre brukere får også et dårligere tilbud fordi brukere som ikke har et tilrettelagt tilbud påvirker eksisterende tilbud. Dette tilbudet innebærer også en type bolig som tåler hard bruk. Det er behov for fire boenheter á ca 40 m2, en personalbase og et lite fellesareal.

I handlingsprogrammet har rådmannen lagt inn kr. 10 mill. i 2013. Kommunen har mulighet for inntil 40 % statlige tilskudd. Det budsjetteres med kr. 3 mill. i tilskudd.

Boliger til rusomsorg inkl. tomt

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	10 000		10 000		
<i>Finansiering:</i>					
Lån			5 800		
Tilskudd			3 000		
Momskomp (40%)			1 200		
Sum finansiering		-	10 000	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader				90	90
Husleieinntekter				-264	-264
Rentekostnader				232	226
Avdrag				145	145
Netto driftskostnader		-	-	203	197

23. Kjøp av leaset sprinter – bil

Ved Berge gård hjelpmiddellager har en leaset MB sprinter vare 07-modell blitt benyttet i fem år. Sprinteren blir brukt til å levere større hjelpemidler som senger, elektriske stoler og biler. Denne avtalen går ut 21.februar 2012. Det er kontraktfestet at bilen kan kjøpes ut for kr. 100.000.

Hjelpmiddellageret har behov for denne typen bil for å kunne levere ut store hjelpemidler.

Det anses som hensiktsmessig å kjøpe ut bilen fremfor å inngå en ny leasingavtale. Bilen har pr. dato gått 44 000 km, fremstår i god stand og har en salgsverdi på ca. kr. 200 000,-.

Kjøp av leaset Sprinter-bil

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	100	100			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		92			
Momskomp (40%)		8			
Sum finansiering		100	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Reduserte kostnader		-20	-20	-20	-20
Rentekostnader		4	3	2	1
Avdrag		18	18	18	18
Netto driftskostnader		2	1	1	-0

24. Feviktun, parkeringsplasser

Arealet som er vedtatt kjøpt av James Førde, må reguleres til offentlig formål.

Feviktun har pr. i dag for dårlig parkeringskapasitet. Dette fører til parkering langs veien, som igjen kan være til hinder f.eks. for utrykningskjøretøyer. Som en midlertidig løsning på manglende parkeringsdekning, vil en søke om dispensasjon for parkering på dette området. Det er derfor lagt inn midler til opparbeidelse av parkeringsplasser. Det ligger ikke inne at plassen skal asfalteres.

Feviktun parkeringsplasser

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	1 750	300	1 450		
<i>Finansiering:</i>					
Lån		276	1 276		
Momskomp (40%)		24	174		
Sum finansiering		300	1 450	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV					
Rentekostnader		-	31	58	55
Avdrag		15	78	78	78
Netto driftskostnader		15	109	136	133

25. Ung Arena – fritidsklubb Fagskolen

UngArena skal ha fokus på demokratibyggning og kulturaktiviteter (film/foto, dans, skating, teatersport, mekking, mm). Kommunen bør ha driftsansvaret.

De deler av Fagskolen som skal brukes til Ung Arena må ferdigstilles: toaletter, inngang og kaféareal (totalt ca 490m²). Arbeidene inkluderer ventilasjon, elektro, snekkerarbeider, rør, maling og belegg, brann- og tyverialarm. Det bør også installeres heis.

I handlingsprogrammet har rådmannen lagt inn kr. 3,6 mill. i 2013.

Det er foreløpig ikke innlagt kostnader knyttet til bemanning og drift utover FDV. Rådmannen vil komme tilbake med driftskostnader for kommunal drift av Ung Arena i forbindelse med neste års budsjett.

Ung Arena - fritidsklubb Fagskolen

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	3 600		3 600		
<i>Finansiering:</i>					
Lån			2 168		
Tilskudd			1 000		
Momskomp (40%)			432		
Sum finansiering		-	3 600	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV			280	565	565
Rentekostnader			87	85	82
Avdrag			54	54	54
Netto driftskostnader		-	421	704	702

26. Holvikahallen, ny gulvvasker

For å unngå holde driftskostnadene til renhold nede, foreslås det å investere i ny gulvvasker i Holvikahallen. Siden håndballag har begynt å benytte hallen, er det behov for mer grundig vask én gang pr. uke pga. klister som blir benyttet både under trening og på kamper. En gulvvasker vil være en effektivisering av renholdet av Holvikahallen.

I budsjettet for 2012 har rådmannen lagt inn kr. 200 000,- til ny gulvvasker.

Holvikahallen - gulvvasker

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	200	200			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		184			
Momskomp (40%)		16			
Sum finansiering		200	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV-kostnader		-36	-36	-36	-36
Rentekostnader		7	7	6	5
Avdrag		18	18	18	18
Netto driftskostnader		-36	-36	-36	-36

27. Kulturhuset, stoler

I vedtatt budsjett 2010 ble det bevilget 3,0 mill kroner til investeringer på Kulturhuset.

Investeringsmidlene skulle bl.a. benyttes til rehabilitering av maskinrom og nødvendige utbedringer av scenerigg og scenegolv samt utskifting av stoler i kinosalene. De to største kinosalene er i tillegg utstyrt med nødvendig automatikk for styring av lyd og bilde for å være bedre egnet til kurs og konferanser på dagtid. Rådmannen har trukket utskifting av stoler ut i et eget investeringsprosjekt for gjennomføring i 2013, mens det opprinnelige prosjektet, ekskl. utskifting av stoler, regnes som ferdigstilt og avsluttet. Rådmannen har budsjettert med 1,6 mill kroner til utskifting av stoler i 2013. (dette er en del av den tidligere vedtatte investeringen på 3,0 mill kroner).

I Handlingsplanen 2011-2014 ble det vedtatt en ramme på kr 3,0 mill kr. til opprustning og rehabilitering av Kulturhuset. Det er bare stolene som gjenstår i prosjektet. Kr. 1,6 mill er overført til nytt prosjekt.

Kulturhuset stoler

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	1 600		1 600		
<i>Finansiering:</i>					
Lån			1 408		
Momskomp (40%)			192		
Sum finansiering		-	1 600	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader			56	45	45
Avdrag			141	141	141
Netto driftskostnader		-	197	186	186

28. Sauehaven Myråsen, utvikling av tomter

Utvikling av boligtomter for salg i Sauehaven – Myråsen. Pr. d.d er det lagt opp til 22 eneboligtomter. Det er i kostnadsgrunnlaget lagt opp til at kommunen sørger for nødvendig infrastruktur (vei, vann og kloakk) til tomtegrenser og at tomtene selges som råtomter. Dersom en legger markedspris til grunn, vil et salg gi inntekter til kommunen på ca. kr. 10,7 mill. fratrukket investeringskostnader. I tillegg vil tiltaket bedre tomtesituasjonen i kommunen.

Sauehaven Myråsen

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	5 150	5 150			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		4 738			
Momskomp (40%)		412			
Salg			-15 840		
Sum finansiering		5 150	-15 840	-	-

Kun råtomter uten bearbeidelse

29. Hausland Barnehage, søppelbu

Det er behov for egen søppelbu på Hausland barnehage. Det er per i dag sju store søppelcontainere som står løse på parkeringsplassen til barnehagen. Parkeringsplassen kan til tider være svært fullsatt av biler, noe som hindrer renovatøren i å komme fram til dunkene eller skaper en situasjon der renovasjonsbilen må rygge for å komme frem eller tilbake. Over parkeringsplassen går det også en vei til tre boliger som ligger innenfor plassen.

Av trafikksikkerhetsmessige hensyn ville det vært mer hensiktsmessig om en søppelbu ble ført opp i enden av parkeringsplassen mot hovedveien i kombinasjon med nytt pumpehus til VAR.

I budsjett for 2012 har rådmannen lagt inn kr. 100 000 til ny søppelbu på Hausland barnehage.

Hausland barnehage - Søppelbu

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	100	100			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		92			
Momskomp (40%)		8			
Sum finansiering		100	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		4	3	3	3
Avdrag		5	5	5	5
Netto driftskostnader		9	8	8	8

30. Aktivitetsbinge

Fjære barneskole er i gang med oppdatering av uteområdet, og har fått tilsagn om spillemidler på kr. 200.000 for å bygge ballbinge/aktivitetsbinge (50% av kostnad). For å dekke skolens egenandel har de søkt kommunestyret om kr 76.000. Anlegget må ferdigstilles innen mai 2013.

Hensikten med tiltaket er å øke elevenes fysiske aktivitet og trivsel i skoletiden. Anlegget vil også være et nærmiljøanlegg for boligområdene utenom skoletiden. Fjære barneskole er ansvarlig for å organisere byggearbeidene, samt drift og vedlikehold av anlegget i tråd med kravene fra departementet vedr. nærmiljøanlegg. For å få utbetalt spillemidlene, må anleggseier bidra med 50% av godkjent kostnadsoverslag (egenkapital og/eller dugnad). Skolen har fått pristilbud på kr 373.000 inkl. mva. og ber kommunen bidra med kr 76.000,- for å få funnfinansiert prosjektet. FAU Fjære skole bidrar med kr 80.000,- i tilskudd og dugnad verdi kr 17.000. Rådmannen har budsjettert med at kommunen bidrar med kr. 83 000,- for å fullfinansiere aktivitetsbingen i 2012.

Aktivitetssbinge

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	373	373			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		83			
Tilskudd		260			
Momskomp (40%)		30			
Sum finansiering		373	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		3	3	3	2
Avdrag		8	8	8	8
Netto driftskostnader		12	11	11	11

31. Kjøp av brakke på Frivoll skole

Fra høsten 2011 leier Frivoll skole en brakkerigg som inneholder ett klasserom og to grupperom. Leieprisen for brakke er kr. 72 000,- pr. år. Areal 100 m². Frivoll skole hadde et nødvendig behov for å kunne dele et trinn og skolen hadde ikke tilgjengelige arealer. Kostnaden for kjøp av brakkeriggen er kr. 200 000,-. Målet med å kjøpe brakken er å sikre nødvendig undervisningsareal for Frivoll skole. Ved større behov andre plasser kan brakkeriggen flyttes (den er ikke koplet til vann og avløp). Rådmannen har vurdert det som mest hensiktsmessig og økonomisk å kjøpe brakkeriggen og har budsjettet med kr. 200 000,- til kjøp i 2012.

Kjøp av brakke på Frivoll skole

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	200	200			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		184			
Momskomp (40%)		16			
Sum finansiering		200	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Reduserte kostnader		-36	-72	-72	-72
Rentekostnader		7	7	7	6
Avdrag		9	9	9	9
Netto driftskostnader		-19	-56	-56	-57

32. Grunnerverv Fevik, "James Førde"

Kjøp av areal ved siden av Fevik. Det er inngått avtale med hjemmelshaver James Førde om kjøp av tomt. Tomtekjøpet gjennomføres for å sikre økt areal i området ved Fevik. Arealet er tiltenkt offentlig formål. Kostnadene inkluderer omkostninger knyttet til kjøpet.

Grunnerverv Fevik "James Førde"

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	4 126	4 126			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		4 126			
Momskomp (40%)					
Sum finansiering		4 126	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		165	162	158	155
Avdrag		83	83	83	83
Netto driftskostnader		248	244	241	238

33. Tusenårsstedet

Et utvalg nedsatt av Grimstad kommune har utarbeidet en reguleringsplan for området rundt Fjære kirke, som 1000-årsstedet er en del av. I budsjettet for 2011 ble det lagt inn kr. 1,4 mill. til nytt sanitærbygg.

Reguleringsplanen for 1000 års stedet legger opp til en symbolstein av Fjæregrenitt på parkeringsplassen vis-a-vis kirken med et grøntareal med benker omkring. I tillegg legges det opp til økte parkeringsarealer og oppgradering av området.

Rådmannen vil foreslå at kostnadene på Tusenårsstedet (ca. kr. 5,5 mill. inkl. sanitærbygget) bør reduseres. Det vil imidlertid være vanskelig å bare oppgradere parkeringsplassen foran kirken fordi symbolsteinen og grøntarealet omkring denne vil redusere den nødvendige parkeringskapasiteten både for kirken og øvrig aktivitet i området (FMU og Fjæreheia).

Rådmannen har i denne omgang lagt inn kr. 1,5 mill. i 2013. Dette er kostnader begrenset til oppgradering av parkeringsplassen foran kirken, symbolsteinen og området omkring denne.

I løpet av 2012 vil rådmannen komme tilbake med et forslag til løsning som imøtekommer kommunestyrets vedtak fra 2008 om å markere Tusenårsstedet i samsvar med utvalgets forslag, samtidig som en opprettholder den nødvendige parkeringskapasiteten. Målsettingen vil være å redusere kostnadene i forhold til det opprinnelige forslag med minst kr. 2,5 mill.

Tusenårsstedet

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	1 500		1 500		
<i>Finansiering:</i>					
Lån			1 320		
Momskomp (40%)			180		
Sum finansiering		-	1 500	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader			53	50	48
Avdrag			66	66	66
Netto driftskostnader		-	119	116	114

34. Kombinert bil brannvesenet

Brannvesenet har behov for å erstatte dagens kombinert-bil fra år 2000 med en ny. Bruksområde for bilen er å kunne forflytte ekstramannskaper ved større branner og hendelser. Den kan også ta med tilhengerpumpe ved økt slokkevannsbehov. Ved oljevernaksjoner er den egnet til å transportere oljevernlenser og annet utstyr på tilhenger. Brannvesenet har en Rana 17 i beredskap på båthenger som er raskt å henge på ved ulykker i sjøen eller innlandet.

I bakrommet er det montert ekstra røykdykkersett og noe slokkeutstyr for også å kunne fungere som en slokkeenhet.

Bilen brukes også på mange av de småoppdragene som er tillagt enheten, som for eksempel hente og bringe kommunal post og montering av trykksalmer.

Andre akuttoppdrag er utrykning med hjertestarter og på dagtid ofte i med lege fra brannstasjonen legesenter.

Kjøp av tilsvarende ny bil med samme funksjoner vil ligge på rundt kr 500.000,-. Det betyr en bil med plass til 5 personer, firehjulstrekk og noe lastekapasitet. Ved å innrede bilen med Røykdykker seter, kan avgifter til staten reduseres. Ved for eksempel kjøp av Mitsubishi Pajero med monterte RD-seter vil kostnaden være ca kr. 500 000+ mva. Etter tre år kan bilen selges med vanlige seter bak og listepriis på slik bil er ca. kr.700 000. Ved å kjøpe ny bil med RD-seter og nytt salg etter nye tre år vil fortjenesten være nye kr. 200 000. Etter seks år kan en nesten kjøpe ny bil for fortjenesten på innbyttebilene.

Kombinert bil brannvesenet

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	500	500			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		460			
Momskomp (40%)		40			
Sum finansiering		500	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		18	17	15	13
Avdrag		46	46	46	46
Netto driftskostnader		64	63	61	59

35. Kjøp av skjæreslukker til brannvesenet

Skjæreslukker bruker vann under høyt trykk og brukes både til å skjære igjennom konstruksjoner som stål, betong, trevegg og slukke selve brannen. Det siste medfører at brannkonstabelen kan slukke ved hjelp av utvendig innsats og dette igjen øker sikkerheten til mannskapene.

Skjæreslukkeranlegg montert på førsteutrykningsbil kan sikre en rask og sikker slokking uten bruk av mye vann. Ved slokking i tett trehusmiljø som i Grimstad sentrum, anbefales slukkeren som et meget effektivt og anvendelig utstyr ved brann i hulrom, loft, bak kledning mv.

Ny mannskapsbil har allerede montert hydraulikkpumpe ferdig til skjæreslukkeren. Det er også gjort ferdig plass til denne. Sentrale brannmyndigheter (dsb) og andre brannvesen peker også på slukkeren som viktig supplement til andre slukketeknikker.

Innkjøp av skjæreslukkeren og montering koster kr. 350 000. For å kunne nyttiggjøre seg slukkeren må gjennomføres opplæring av mannskapene.

Kjøp av skjæreslukker til brannvesenet

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	350	350			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		322	-		
Momskomp (40%)		28	-		
Sum finansiering		350	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		13	12	10	9
Avdrag		32	32	32	32
Netto driftskostnader		45	44	43	41

36. ENØK-investeringer

Bygg- og eiendomstjenesten forvalter, drifter og vedlikeholder alle kommunale bygg i Grimstad kommune. Det er flere eldre bygg i kommunens portefølje, og derfor er potensialet betydelig for å investere i ENØK-tiltak. Bygg- og Eiendomstjenesten har i dag flere forslag til nye ENØK-investeringer som det vil kunne være fornuftig å jobbe videre med. Inntjeningstiden på disse er estimert til ca 3-5 år. Inntjeningstiden beregnes i hovedsak ut fra reduserte strømavgifter. Noe av tiltakene vil også kunne gi effektiviseringsgevinst. For noen tiltak vil det også kunne være aktuelt å søke om ytterligere midler/støtte fra ENOVA.

Det legges til grunn at Bygg- og Eiendomstjenesten legger frem det enkelte prosjekt med investeringskostnad og driftsgevinst til godkjenning av rådmannen før det iverksettes.

ENØK-investeringer					
	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	8 000	4 000	4 000		
<i>Finansiering:</i>					
Lån		3 680	3 520		
Momskomp (40%)		320	480		
Sum finansiering		4 000	4 000	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Reduserte kostnader	?		-800	-1 600	-1 600
Rentekostnader		-	147	244	216
Avdrag		368	720	720	720
Netto driftskostnader		368	67	-636	-664

37. Redskapsbærer/hjullaster

Kommunalteknisk enhet har behov for ny redskapsbærer/hjullaster, som skal inngå i sommer- og vinterdrift av kommunalt veinett og areal. Maskinen er en multimaskin, som i tillegg til tradisjonell opplasting kan benyttes til snøfres, kantklipping, feiing osv. Hjullasteren vi har i dag er for svak og har for liten kapasitet, og er derfor uegnet til annet en opplasting.

De siste vintrene har vært snørike, og det har flere ganger vært behov for å tømme byen for snø for å holde fremkommeligheten på et akseptabelt nivå. Tidligere kunne vi mellomlagre snø på skoletomta, men nå som den muligheten ikke er tilstede, må snøen ut av byen fortløpende. Det er også prioritert at det ikke lagres snø på parkeringsplassene i sentrum.

Ved å investere i en ny maskin vil den gamle hjullasteren kunne flyttes til anlegget i Gangdalen. I dag benyttes det traktor med frontlesser til lasting av flis og kompost. Den gamle hjullasteren vil være mer tilpasset oppgaven og vil enkelt kunne settes inn i vintervedlikeholdet etter behov. Traktoren som vi har i Gangdalen i dag kan selges.

Redskapsbærer hjullaster					
	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	1 320	1 320			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		1 214			
Momskomp (40%)		106			
Sum finansiering		1 320	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		49	44	39	34
Avdrag		121	121	121	121
Netto driftskostnader		170	165	160	155

38. Kjøp/rehabilitering av tidligere Frivoll videregående skole

Tidligere Frivoll videregående skole benyttes i dag av Kvalifiseringstjenesten (= voksenopplæringen + flyktningstjenesten). Kommunen leier skolen av Aust-Agder fylkeskommune for 1.365 mill kroner pr. år. Alle utgifter til strøm, oppvarming, renhold, kommunale utgifter, snøbrøyting m.m betales av Grimstad kommune. I perioden 2006 – 2009 ble også skolen leid av Grimstad kommune til bruk mens Grimstad ungdomsskole ble bygget om. Da var leieprisen kr. 650 000,- pr. år.

Bygningen har et brutto areal på ca 2 000 m² fordelt på ca. 400 m² i underetasjen og ca. 800 m² i første og andre etasje. Eiendommen utgjør i underkant av 13 dekar. Eiendommen grenser til Frivolltun bo- og omsorgssenter og til tidl. Egra dagsenter (nå Link's mottak for enslige, mindreårige flyktninger).

Kommunen har tidligere fått tilbud om å kjøpe eiendommen fra Aust-Agder fylkeskommune. Bygningene har behov for relativt betydelig opprusting og rehabilitering. For å sikre forutsigbarhet for Kvalifiseringstjenesten og erverve grunn for eventuell fremtidig utvidelse av Frivolltun bo- og omsorgssenter mener rådmannen det vil være riktig å kjøpe eiendommen av fylkeskommunen. Med dagens leiepris vil det være fornuftig å investere 13 mill kroner til kjøp og rehabilitering av tidl. Frivoll videregående skole. Rådmannen har budsjettet med 13 mill kroner i 2012.

Kjøp og rehabilitering Frivoll vgs.

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	13 000	13 000			
<i>Finansiering:</i>					
Lån		13 000			
Momskomp (40%)		-			
Sum finansiering		13 000	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
FDV		100	200	200	200
Reduserte kostnader		-650	-1 365	-1 365	-1 365
Rentekostnader		260	494	468	442
Avdrag		650	650	650	650
Netto driftskostnader		360	-21	-47	-73

Rentekostnad halvårsvirkning i 2012

39. Bro Hesneskanalen

Det er behov for en ny bro over Hesneskanalen. Et eksternt firma foretok kontroll av broa og utarbeidet rapport i 2007 og 2009. På bakgrunn av rapporten fra 2007 ble det gjort midlertidige tiltak i 2008. Den siste rapporten fra 2009 konkluderer med at av sikkerhetsmessige grunner bør ny bro komme på plass innen 3-4 år.

Det går en del tungtrafikk over broa både i forbindelse med campingplassen, båthavna, renovasjon og hyttene i området.

I handlingsprogrammet har rådmannen lagt inn kr. 3,5 mill. til ny bro over Hesneskanalen i 2013.

Bro Hesneskanalen

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	3 500	-	3 500		-
<i>Finansiering:</i>					
Lån		-	3 080	-	-
Momskomp (40%)		-	420	-	-
Sum finansiering		-	3 500	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		-	62	120	117
Avdrag		-	77	77	77
Netto driftskostnader		-	139	197	194

40. Reguleringsplaner for boligområder

I kommuneplanen er det satt av et større areal i Homborsund for bolig. Arealet må reguleres før det kan settes i gang et utviklingsprosjekt. Arealet er grovt anslått til ca. 170-200 daa.

Grimstad kommune har mangel på tomter for salg. Dette prosjektet vil kunne gi kommunen et større tomteareal for salg.

Reguleringsplaner for boligområder

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000
<i>Finansiering:</i>					
Lån		920	880	840	800
Salg		-	-1 000	-1 000	-1 000
Momskomp (40%)		80	120	160	200
Sum finansiering		1 000	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		18	36	35	34
Avdrag		23	23	23	23
Netto driftskostnader		41	59	58	57

41. Rehabilitering av bolig, Berge gård

De eldste delene av hovedhuset på Berge Gård er fra ca. 1550. Øvrig bygning er fra 1600-tallet.

Byggets økonomiske levetid er dermed passert med klar margin.

Grimstad kommune overtok bygget som testamentarisk gave i 1983-85. En tilstandsvurdering av bygget viser at det er store råteskader både i kledning og bunnsviller. Det er krav om at utbedringene som gjøres på bygningen, utføres på en måte som ivaretar bygget særpreg. Dvs. at det skiftes ut så lite som mulig og at de elementer/materialer som lar seg restaurere, blir restaurert og montert tilbake. Det må gjøres utbedringer på kledning med bakenforliggende tømmer, gesims, vinduer, vassheller, karmen, dører, samt terreng mot kledning for å forhindre nye råteangrep. Beløpet på kr. 2.950.000,- inkluderer bedre tilrettelegging for brukere av bygget. Posten på uforutsett er satt til kr. 200.000,-. Det understrekes likevel at dette er et estimat som er gjort i forkant av prosjektet, og at en i rehabiliteringsprosjekter som dette, vil kunne avdekke forhold underveis som krever ytterligere tiltak.

Rehabilitering av bolig Berge Gård

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	2 950	2 950	-	-	-
<i>Finansiering:</i>					
Lån		2 714	-	-	-
Momskomp (40%)		236	-	-	-
Sum finansiering		2 950	-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		54	106	103	100
Avdrag		68	68	68	68
Netto driftskostnader		122	174	171	168

42) Skjøtsels- og bevaringsplan for Kirkegårder

Kommunestyret vedtok 28.01.2008 bestemmelser til reguleringsplan for Fjære. I §8 ble det vedtatt å utarbeide en bevaringsplan for gravminner og en skjøtselsplan for kirkegårdene hvor bevaringshensyn legges til grunn. Planene skal utføres av fagkyndige. I §15 fremgår at det innen to år etter at reguleringsplanen er vedtatt, skal det foreligge bevaringsplan og skjøtselsplan for den delen av kirkegården som er avsatt til spesialområde bevaring.

Grimstad kirkelig fellesråd påtar seg dette arbeidet, og rådmannen foreslår at kommunestyret bevilger kr 300.000,- til formålet i 2012..

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	300				
<i>Finansiering:</i>					
Lån		276			-
Momskomp 40%		24			-
Sum finansiering	300		-	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		11	11	11	10
Avdrag		6	6	6	6
Netto driftskostnader		17	16	16	16

43) Nye orgler i Landvik og Fjære kirke

Rådmannen har ført opp 1,5 mill. kroner i 2012 og 1,5 mill. kroner i 2013 til nye orgler i Landvik og Fjære kirke. Antatt kapitalbehov for å anskaffe og installere to nye kirkeorgler er ca 13 mill. kroner inkl. mva. Investeringen inneholder de medfølgende bygningsmessige arbeidene. Grimstad kommune har forutsatt at menighetene står for den resterende finansieringen. Ettersom Landvik allerede har samlet inn et betydelig beløp til nytt orgel, går Fellesrådet inn for at nytt orgel i Landvik har prioritet i 2012.

	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme	3 000	1 500	1 500		-
<i>Finansiering:</i>					
Lån		1 500	1 500	-	-
Sum finansiering		1 500	1 500	-	-
<i>Driftseffekt:</i>					
Rentekostnader		30	87	114	111
Avdrag		75	75	75	75
Netto driftskostnader		105	162	189	186

42. Salg av eiendom

I 2012 viderefører Rådmannen salg av kommunale eiendommer i henhold til kommunestyres vedtak. For å realisere utbygging av Fevik skole er det nødvendig å selge kommunale eiendommer tilsvarende 30 mill kroner i 2015. Dette kan være havneområder og områdene ved Omre.

	Salg av eiendom				
	Totalt	2012	2013	2014	2015
Brutto ramme		-8 000			-30 000
<i>Finansiering:</i>					
Renter		320	320	320	1 520
Avdrag		160	160	160	760
Netto rente og avdragseffekt		-480	-480	-480	-2 280

Selvfinansierende tjenester

A) Handlingsprogram for vann

Samlet ramme i 2012 for VANN er på kr 15.770.000,-
BILER OG MASKINER, NYINNKJØP – kr 240.000,-

Det er viktig å ha en jevn utskifting av bil og maskinparken, slik at ikke utstyret blir for gammelt og krever for mye vedlikehold og økte driftsutgifter. Det foreslås å skifte ut en av arbeidsbilene i 2012.

MOÅSEN - TRYKKFORSTERKER – kr 700.000,-

Trykkforsterkeren forsyner store deler av byggefeltet Moåsen ved Hausland. Vinteren 2009/2010 har det vært gjentatte driftsproblemer med denne trykkforsterkeren. Den er også bygd med for store pumper slik at den bruker uforholdsmessig mye strøm. Overbygget er meget trangt slik at det er vanskelig å drive vanlig vedlikehold på de tekniske anleggene. Det foreslås å skifte ut hele trykkforsterkeren for å eliminere driftsproblemene, senke driftsutgiftene og øke forsyningssikkerheten til abonnentene.

PRESTEGÅRSKOGEN – TRYKKFORSTERKER – kr 250.000,-

Trykkforsterkeren forsyner de høytliggende delene av Prestegårdskogen boligfelt. Det foreslås å bygge om trykkforsterkeren slik at den blir tilgjengelig i Grimstad kommunes driftskontrollanlegg. Dette vil føre til bedre kontroll med stasjonen fra kommunens personale og øke forsyningssikkerheten.

SOLBERGÅSEN – OVERBYGG HØYDEBASSENG – kr 250.000,-

Solbergåsen høydebasseng er hovedhøydebassenget i Grimstad kommunes vannforsyning. På toppen av bassenget er det en inspeksjonsluke. Det foreslås å bygge et overbygg over luken for å øke sikkerheten slik at uvedkommende ikke skal få tilgang til vannforsyningen.

LAUVÅSEN – OVERBYGG HØYDEBASSENG – kr 250.000,-

Lauvåsen høydebasseng er høydebasseng for vannforsyningen for Fevik og østover mot kommunegrensen. På toppen av bassenget er det en inspeksjonsluke. Det foreslås å bygge et overbygg over luken for å øke sikkerheten slik at uvedkommende ikke skal få tilgang til vannforsyningen.

VIK – OMBYGGING AV TRYKKFORSTERKER – kr 500.000,-

Vik trykkforsterker brukes i dag til å etterfylle Lauvåsen høydebasseng ved høyt vannforbruk. Det foreslås å bygge om trykkforsterkeren med nye pumper og styring slik at den i stedet kan brukes til å bedre vannforsyningen og brannvannskapiteten i området Vik – Moy – Hausland. Tiltaket vil blant annet øke brannvannskapiteten ved Fjære og Vik skoler.

ROSHOLT VANNBEHANDLINGSANLEGG – OMB. SLAMBEHANDLING – kr 1.000.000,-

Slam fra rensing av vann ved Rosholt VBA pumpes i dag i sjøledning i Rore til kommunalt avløpsnett ved Naudenes. Dette slammet fører til betydelige driftsproblemer i avløpsnettet. Det foreslås å bygge om slambehandlingen på anlegget slik at slammet avvannes lokalt og fraktes bort i container.

ROSHOLT VANNBEHANDLINGSANLEGG – OMBYGGING UV – kr 600.000,-

Vannet som produseres ved Rosholt VBA desinfiseres med UV-lys. Det foreslås å bygge om anlegget til mer effektiv drift for å redusere strømforbruket i prosessen.

SKOLEVEIEN – ASBESTSANERING – kr 1.500.000,-

Vannledningsnettet i Skoleveien på Fevik, forbi Fevik skole, var en 100 mm asbestementledning fra 1967 på ca 450 m. 200 m av denne ledningen ble sanert i 2011. Det foreslås å sanere resterende del av ledningen, forbi Trålum til kryss med Rv. 420.

HASSELTANGEN – ASBESTSANERING/BRANNVANN – kr 3.000.000,-

Vannledningsnettet fra krysset Sømsveien/Vessøyveien og ut mot Hasseltangen består av en 150 mm asbestementledning fra 1971 på ca 900 m. Brannvannskapitet i enden av det kommunale ledningsnettet er i henhold til teoretisk beregningsmodell på ca 40 – 42 l/s. Dette er for lite med tanke på næringsvirksomhet/industri som er etablert her. Det foreslås å sanere og oppdimensjonere vannledningsnettet for å oppnå tilstrekkelig brannvannskapitet.

BRANNVANN LANDVIK SKOLE – kr 3.180.000,-

Området ved Landvik skole må ha tilstrekkelig brannvann før ny fløy på skolen skal tas i bruk i uke 8, 2012. Deler av prosjektet er gjennomført i 2011. Det foreslås å slutføre arbeidene i 2012.

VA HOMBORSUND – OMRE – kr 1.500.000,-

Grimstad kommune er i forhandlinger om utbygging av Omre Industripark. Det foreslås at vann- og avløpsanlegg fra påkoblingspunkt i Homborsund til Rv. 420 ved Omre fremføres av Grimstad kommune, da disse anleggene vil kunne benyttes til utvikling av andre områder enn bare industriparken.

OMRE INDUSTRIPARK – ANDEL AV HØYDEBASSENG – kr 2.000.000,-

Omre Industripark er under planlegging. Bevilgningen er ment å dekke Grimstad kommunes andel på 25% av et nytt høydebasseng i området. Bevilgningen er vedtatt i 2010 i tidligere handlingsplan vann, men er nå flyttet til 2012.

B) Handlingsprogram for avløp

Samlet ramme i 2012 for avløp er på kr 9.750.000,-

BILER OG MASKINER, NYINNKJØP – kr 500.000,-

Det er viktig å ha en jevn utskifting av bil og maskinparken, slik at ikke utstyret blir for gammelt og krever for mye vedlikehold og økte driftsutgifter. Det foreslås å skifte ut en lett lastebil i 2012.

RORESANDEN – PUMPESTASJON – kr 1.500.000,-

Roresanden pumpestasjon er en svært viktig pumpestasjon fordi den pumper spillvann bort fra Grimstad kommunes drikkevannskilde. En svikt i denne pumpestasjonen kan fort få svært store konsekvenser. Den eksisterende stasjonen er fra midten av syttitallet. Det foreslås å bygge ny pumpestasjon.

SHELLBRYGGA – PUMPESTASJON – kr 1.200.000,-

Denne pumpestasjonen ligger vegg i vegg med Shellstasjonen i sentrum. På grunn av dårlige grunnforhold er hele stasjonen skjev og derved vanskelig å vedlikeholde. Det foreslås å bygge ny pumpestasjon.

GROOS RESEANLEGG – RISTGODSHÅNDTERING – kr 600.000,-

Det foreslås å bygge om rister og ristgodshåndtering ved Groos renseanlegg. Nytt utstyr vil gjøre det mulig å redusere vekt, og dermed transportkostnader, ved å vaske og presse ristgodset før det sendes til deponi. Ombyggingen vil også bety en bedring av arbeidsmiljøet for de ansatte på grunn av reduksjon av luftbårne mikroorganismer og lukt innendørs.

GROOS RENSEANLEGG – BYTTE AV O² SENSORER – kr 250.000,-

Renseprosessen ved Groos renseanlegg er biologisk og styres automatisk etter O² innholdet i spillvannet. Det er derfor svært viktig med nøyaktige sensorer for måling av O² konsentrasjon i vannet.

GROOS RENSEANLEGG – SLAMAVVANNING – kr 1.000.000,-

Slam ved Groos renseanlegg avvannes i dag i sentrifuger. Disse avgir mye støy, bruker mye strøm og trenger hyppig vedlikehold. Det foreslås å anskaffe nytt utstyr som vil gjøre det mulig å redusere driftsutgiftene ved å redusere strømforbruket og også forbedre arbeidsmiljøet for de ansatte ved reduksjon av støynivå.

GANGDALEN SLAMKOMPOSTERINGSANLEGG – OMB. VENTILASJON – kr 500.000,-

Det foreslås å bedre arbeidsmiljøet for de ansatte ved å bygge om ventilasjonsanlegget slik at antall luftbårne mikroorganismer og lukt blir redusert.

MOLLAND – ØSTERHUSLIEN – kr 2.300.000,-

Flere store boligfelt er under planlegging utover langs Støleveien og på Morholt. For å legge til rette for denne utbyggingen samt tilknytting av eksisterende bebyggelse i området må det bygges en avløpspumpestasjon ved rundkjøringen ved Østerhus industriområde. Denne pumpestasjonen skal pumpe avløp til eksisterende kommunalt nett i Østerhus. Det er allerede lagt noen hundre meter ledningsanlegg i forbindelse med anlegging av gang- og sykkelvei langs Mollandsveien. Gjennomføring av anlegget vil gjøre det mulig å nedlegge en eksisterende avløpspumpestasjon i Østerhus.

VA HOMBORSUND – OMRE – kr 1.500.000,-

Grimstad kommune er i forhandlinger om utbygging av Omre Industripark. Det foreslås at vann- og avløpsanlegg fra påkoblingspunkt i Homborsund til Rv. 420 ved Omre fremføres av Grimstad kommune, da disse anleggene vil kunne benyttes til utvikling av andre områder en bare industriparken.

RENOVASJON – NEDGRAVDE BEHOLDERE FOR AVFALL – kr 495.000,-

16. Budsjettabeller

Tjenesteenheter/områder	RÅDMANNENS FORSLAG TIL ÅRSBUDSJETT 2012 (bruttotall)						Endring (B11 - B12)	Prosent
	R2010 (netto)	B2011 (netto)	B2012 (utgifter)	B2012 (inntekter)	B2012 (netto)			
Fellesområde helse-og sosialsektoren	1 151 185	2 848 000	23 328 000	-	23 328 000	20 480 000	719	
Sosial- og barnevernstjenesten	39 446 646	36 484 000	49 182 000	-9 875 000	39 307 000	2 823 000	8	
NAV samarbeid	18 769 231	21 612 000	38 429 000	-14 746 000	23 683 000	2 071 000	10	
Boveiledertjenesten	56 755 096	59 479 000	80 626 000	-20 881 000	59 745 000	266 000	0	
Kjøkektjenesten	7 067 132	7 213 000	12 436 000	-5 349 000	7 087 000	-126 000	-2	
Helsetjenesten	36 837 244	38 474 000	46 055 000	-5 451 000	40 604 000	2 130 000	6	
Feviktun	29 472 968	29 555 000	36 999 000	-8 542 000	28 457 000	-1 098 000	-4	
Frivolltun	26 112 879	28 058 000	33 181 000	-6 000 000	27 181 000	-877 000	-3	
Frivoll inne - hjemmetjenesten	14 310 459	8 150 000	12 900 000	-1 100 000	11 800 000	3 650 000	45	
Frivoll ute - hjemmetjenesten	31 112 751	1 949 000	29 012 000	-	29 012 000	27 063 000	1 389	
Fevik - hjemmetjenesten	13 705 857	4 702 000	15 113 000	-100 000	15 013 000	10 311 000	219	
Berge gård - hjemmetjenesten	29 777 957	19 426 000	33 216 000	-2 480 000	30 736 000	11 310 000	58	
Bestillerenheten	6 143 834	6 512 000	8 764 000	-1 220 000	7 544 000	1 032 000	16	
ISF (innsatsstyrt finansiering)	-731 406	48 771 000	-	-625 000	-625 000	-49 396 000	-101	
Sum helse- og sosialsektoren	309 931 836	313 233 000	419 241 000	-76 369 000	342 872 000	29 639 000	9	
Fellesområde kultur- og oppvekstsektoren	22 182 763	21 346 000	36 653 000	-3 140 000	33 513 000	12 167 000	57	
Grimstad barnehage	523 469	629 000	4 033 000	-856 000	3 177 000	2 548 000	405	
Hausland barnehage	820 063	984 000	6 386 000	-1 400 000	4 986 000	4 002 000	407	
Tønnevoldskogen barnehage	289 333	1 026 000	6 736 000	-1 460 000	5 276 000	4 250 000	414	
Storgaten barnehage	597 404	655 000	4 983 000	-1 084 000	3 899 000	3 244 000	495	
Eide barnehage	445 679	777 000	5 704 000	-1 303 000	4 401 000	3 624 000	466	
Fevik skole	20 751 859	21 982 000	25 759 000	-2 687 000	23 072 000	1 090 000	5	
Eide skole	8 547 070	8 419 000	9 700 000	-922 000	8 778 000	359 000	4	
Jappa skole	17 221 387	17 024 000	19 936 000	-2 004 000	17 932 000	908 000	5	
Frivoll skole	10 882 455	10 417 000	12 830 000	-1 506 000	11 324 000	907 000	9	
Landvik skole	20 088 663	20 843 000	25 093 000	-3 182 000	21 911 000	1 068 000	5	
Holviga skole	30 981 556	30 296 000	37 391 000	-5 483 000	31 908 000	1 612 000	5	
Fjære barnehage	16 985 023	17 365 000	22 897 000	-4 401 000	18 496 000	1 131 000	7	
Fjære ungdomsskole	21 116 354	19 033 000	21 227 000	-1 100 000	20 127 000	1 094 000	6	
Grimstad ungdomsskole	23 053 587	23 526 000	25 108 000	-561 000	24 547 000	1 021 000	4	
Langemyr skole	-	-	37 714 000	-37 714 000	-	-	-	
Veilednings- og utviklingstjenesten	15 696 392	146 475 000	135 316 000	8 000	135 324 000	-11 151 000	-8	
Kvalifiseringstjenesten	2 477 755	4 918 000	43 248 000	-37 587 000	5 661 000	743 000	15	
Bibliotek	4 693 912	4 874 000	5 192 000	-128 000	5 064 000	190 000	4	
Kulturtjenesten	11 870 364	12 849 000	23 412 000	-6 228 000	17 184 000	4 335 000	34	
Sum kultur- og oppvekstsektoren	229 225 090	363 438 000	509 318 000	-112 738 000	396 580 000	33 142 000	9	
Fellesområde teknisk sektor	930 874	926 000	2 318 000	-	2 318 000	1 392 000	150	
Forvaltningstjenesten	3 597 630	6 126 000	14 892 000	-7 968 000	6 924 000	798 000	13	
Branntjenesten	11 186 787	10 908 000	15 017 400	-2 897 400	12 120 000	1 212 000	11	
kommunaltekniske tjenester	18 038 596	19 508 000	24 408 000	-4 101 000	20 307 000	799 000	4	
Grimstad havn	-160 660	-	4 586 200	-4 586 200	-	-	-	
Bygg- og eiendomstjenesten	35 648 414	35 914 000	59 194 300	-21 716 300	37 478 000	1 564 000	4	
Sum teknisk sektor	69 241 642	73 382 000	120 415 900	-41 268 900	79 147 000	5 765 000	8	
Feiertjenesten	-	-	3 140 700	-3 140 700	-	-	-	
Vann, avløp og renovasjon	-11 664 230	-	72 489 000	-72 489 000	-	-	-	
Sum Selvfinansierende tjenester	-11 664 230	-	75 629 700	-75 629 700	-	-	-	
Den norske kirke	12 605 000	13 158 000	13 380 000	-	13 380 000	222 000	2	
Andre trossamfunn	1 713 267	1 850 000	1 910 000	-	1 910 000	60 000	3	
Sum kirke/trossamfunn	14 318 267	15 008 000	15 290 000	-	15 290 000	282 000	2	

RÅDMANNENS FORSLAG TIL ÅRSBUDSJETT 2012

Tjenesteenheter/områder	(bruttotall)					Endring (B11 - B12)	Prosent
	R2010 (netto)	B2011 (netto)	B2012 (utgifter)	B2012 (inntekter)	B2012 (netto)		
Rådmann	2 314 314	2 699 000	2 399 000	-	2 399 000	-300 000	-11
Rådmannens stab	5 831 174	6 424 000	-	-	-	-6 424 000	-100
Informasjon og service	9 809 509	6 100 000	10 998 000	-983 000	10 015 000	3 915 000	64
Økonomiavdelingen	8 032 455	11 004 000	16 078 000	-3 521 000	12 557 000	1 553 000	14
HR-avdeling	5 878 195	9 531 000	11 493 000	-310 000	11 183 000	1 652 000	17
Fellesområde hele kommunen	31 586 416	52 351 000	58 770 000	-442 000	58 328 000	5 977 000	11
Sum støttefunksjoner og fellesområder	63 452 063	88 109 000	99 738 000	-5 256 000	94 482 000	6 373 000	-4
SUM NETTORAMME SEKTORER/OMRÅDER	674 504 668	853 170 000	1 239 632 600	-311 261 600	928 371 000	75 201 000	3
Frie inntekter (skatt og rammetilskuddF)	-654 644 954	-820 700 000	-	-901 700 000	-901 700 000	-81 000 000	10
Eiendomsskatt	-31 742 686	-39 400 000	-	-46 200 000	-46 200 000	-6 800 000	17
Kompensasjonstilskudd sykehjem/omsorg/skole	-7 723 783	-7 000 000	-	-7 700 000	-7 700 000	-700 000	10
Konsesjonskraft	-1 174 216	-1 470 000	-	-1 581 000	-1 581 000	-111 000	8
Utbytte fra Agder Energi AS	-23 630 040	-23 600 000	-	-14 800 000	-14 800 000	8 800 000	-37
Premieavvik/pensjoner	-8 237 825	-8 000 000	3 081 000	-6 394 000	-3 313 000	4 687 000	-59
Kalkulatoriske avskrivninger og renter (VARF)	-14 865 970	-15 400 000	-	-16 500 000	-16 500 000	-1 100 000	7
MVA-utgifter drift	22 757 611	22 000 000	22 000 000	-	22 000 000	-	-
MVA-kompensasjon drift	-22 757 611	-22 000 000	-	-22 000 000	-22 000 000	-	-
MVA-kompensasjon investering	-10 063 264	-17 000 000	-	-15 000 000	-15 000 000	2 000 000	-12
Diverse andre poster finansområdet	1 744 243	-	400 000	-577 000	-177 000	-177 000	-
Renteutgifter	28 843 712	36 700 000	41 100 000	-	41 100 000	4 400 000	12
Renteinntekter	-6 850 506	-7 100 000	-	-7 500 000	-7 500 000	-400 000	6
Avdrag	35 283 836	32 000 000	36 000 000	-	36 000 000	4 000 000	13
SUM NETTORAMME FINANSOMRÅDET	-693 061 453	-870 970 000	102 581 000	-1 039 952 000	-937 371 000	-66 401 000	8
SUM NETTORESULTAT	-18 556 785	-17 800 000	1 342 213 600	-1 351 213 600	-9 000 000	8 800 000	-49
DISPONERES SLIK:							
Overføring til investeringsregnskapet	2 013 000	6 800 000	9 000 000	-	9 000 000	2 200 000	32
Avsetning til disposisjonsfond	1 282 000	-	-	-	-	-	-
Avsetning til bundet driftsfond	190 777	-	-	-	-	-	-
Dekning av tidl. års regnskapsmessige merforbruk	16 850 189	11 000 000	-	-	-	-11 000 000	-100
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-782 959	-	-	-	-	-	-
Årets udisponerte midler avsatt til disp.fond	-996 222	-	-	-	-	-	-
SUM BRUK/FINANSIERING AV NETTORESULTAT	18 556 785	17 800 000	9 000 000	-	9 000 000	-8 800 000	-49
SUM NETTO	-	-	-	-	-	-	-

RÅDMANNENS FORSLAG HANDLINGSPROGRAM 2012-2015
(alle tall netto)

Tjenesteenheter/områder	R2010	B2011	B2012	B2013	B2014	B 2015
Fellesområde helse-og sosialsektoren	1 151 185	2 848 000	23 328 000	22 653 000	22 653 000	22 653 000
Sosial- og barnevernstjenesten	39 446 646	36 484 000	39 307 000	39 307 000	39 307 000	39 307 000
NAV samarbeid	18 769 231	21 612 000	23 683 000	23 683 000	23 683 000	23 683 000
Boveiledertjenesten	56 755 096	59 479 000	59 745 000	58 470 000	58 470 000	58 470 000
Kjøkkentjenesten	7 067 132	7 213 000	7 087 000	7 087 000	7 087 000	7 087 000
Helsetjenesten	36 837 244	38 474 000	40 604 000	40 827 000	40 827 000	40 827 000
Feviktun	29 472 968	29 555 000	28 457 000	28 457 000	28 457 000	28 457 000
Frivolltun	26 112 879	28 058 000	27 181 000	27 181 000	27 181 000	27 181 000
Frivoll inne - hjemmetjenesten	14 310 459	8 150 000	11 800 000	11 800 000	11 800 000	11 800 000
Frivoll ute - hjemmetjenesten	31 112 751	1 949 000	29 012 000	29 012 000	29 012 000	29 012 000
Fevik - hjemmetjenesten	13 705 857	4 702 000	15 013 000	15 013 000	15 013 000	15 013 000
Berge gård - hjemmetjenesten	29 777 957	19 426 000	30 736 000	30 736 000	30 736 000	30 736 000
Bestillerenheten	6 143 834	6 512 000	7 544 000	7 544 000	7 544 000	7 544 000
ISF (innsatsstyrt finansiering)	-731 406	48 771 000	-625 000	-625 000	-625 000	-625 000
Sum helse- og sosialsektoren	309 931 836	313 233 000	342 872 000	341 145 000	341 145 000	341 145 000
Fellesområde kultur- og oppvekstsektoren	22 182 763	21 346 000	33 513 000	33 013 000	28 513 000	28 513 000
Grimstad barnehage	523 469	629 000	3 177 000	3 177 000	3 177 000	3 177 000
Hausland barnehage	820 063	984 000	4 986 000	4 986 000	4 986 000	4 986 000
Tønnevoldskogen barnehage	289 333	1 026 000	5 276 000	5 276 000	5 276 000	5 276 000
Storgaten barnehage	597 404	655 000	3 899 000	3 899 000	3 899 000	3 899 000
Eide barnehage	445 679	777 000	4 401 000	4 401 000	4 401 000	4 401 000
Fevik skole	20 751 859	21 982 000	23 072 000	23 072 000	23 072 000	23 072 000
Eide skole	8 547 070	8 419 000	8 778 000	8 778 000	8 778 000	8 778 000
Jappa skole	17 221 387	17 024 000	17 932 000	17 932 000	17 932 000	17 932 000
Frivoll skole	10 882 455	10 417 000	11 324 000	11 324 000	11 324 000	11 324 000
Landvik skole	20 088 663	20 843 000	21 911 000	21 911 000	21 911 000	21 911 000
Holviga skole	30 981 556	30 296 000	31 908 000	31 908 000	31 908 000	31 908 000
Fjære barneskole	16 985 023	17 365 000	18 496 000	18 496 000	18 496 000	18 496 000
Fjære ungdomsskole	21 116 354	19 033 000	20 127 000	20 127 000	20 127 000	20 127 000
Grimstad ungdomsskole	23 053 587	23 526 000	24 547 000	24 547 000	24 547 000	24 547 000
Langemyr skole	-	-	-	-	-	-
Veilednings- og utviklingstjenesten	15 696 392	146 475 000	135 324 000	135 324 000	135 324 000	135 324 000
Kvalifiseringstjenesten	2 477 755	4 918 000	5 661 000	5 661 000	5 661 000	5 661 000
Bibliotek	4 693 912	4 874 000	5 064 000	5 064 000	5 064 000	5 064 000
Kulturtjenesten	11 870 364	12 849 000	17 184 000	14 284 000	14 384 000	14 484 000
Sum kultur- og oppvekstsektoren	229 225 090	363 438 000	396 580 000	393 180 000	388 780 000	388 880 000
Fellesområde teknisk sektor	930 874	926 000	2 318 000	2 318 000	2 318 000	2 318 000
Forvaltningstjenesten	3 597 630	6 126 000	6 924 000	6 924 000	6 924 000	6 924 000
Branntjenesten	11 186 787	10 908 000	12 120 000	12 120 000	12 120 000	12 120 000
kommunaltekniske tjenester	18 038 596	19 508 000	20 307 000	20 307 000	20 307 000	20 307 000
Grimstad havn	-160 660	-	-	-	-	-
Bygg- og eiendomstjenesten	35 648 414	35 914 000	37 478 000	36 278 000	36 378 000	37 478 000
Sum teknisk sektor	69 241 642	73 382 000	79 147 000	77 947 000	78 047 000	79 147 000
Feiertjenesten	-	-	-	-	-	-
Vann, avløp og renovasjon	-11 664 230	-	-	-	-	-
Sum Selvfinansierende tjenester	-11 664 230	-	-	-	-	-
Den norske kirke	12 605 000	13 158 000	13 380 000	13 380 000	13 380 000	13 380 000
Andre trossamfunn	1 713 267	1 850 000	1 910 000	1 910 000	1 910 000	1 910 000
Sum kirke/trossamfunn	14 318 267	15 008 000	15 290 000	15 290 000	15 290 000	15 290 000

RÅDMANNENS FORSLAG TIL HANDLINGSPROGRAM 2012 - 2015
(alle tall netto)

Tjenesteenheter/områder	R2010	B2011	B2012	B2013	B2014	B 2015
Rådmann	2 314 314	2 699 000	2 399 000	2 399 000	2 399 000	2 399 000
Rådmannens stab	5 831 174	6 424 000	-	-	-	-
Informasjon og service	9 809 509	6 100 000	10 015 000	10 015 000	10 015 000	10 015 000
Økonomiavdelingen	8 032 455	11 004 000	12 557 000	12 557 000	12 557 000	12 557 000
HR-avdeling	5 878 195	9 531 000	11 183 000	11 183 000	11 183 000	11 183 000
Fellesområde hele kommunen	31 586 416	52 351 000	58 328 000	58 828 000	58 228 000	58 488 000
Sum støttelefunksjoner og fellesområder	63 452 063	88 109 000	94 482 000	94 982 000	94 382 000	94 642 000
SUM NETTORAMME SEKTORER/OMRÅDER	674 504 668	853 170 000	928 371 000	922 544 000	917 644 000	919 104 000
Frie inntekter (skatt og rammetilskuddF)	-654 644 954	-820 700 000	-901 700 000	-901 700 000	-901 700 000	-901 700 000
Eiendomsskatt	-31 742 686	-39 400 000	-46 200 000	-49 900 000	-53 600 000	-57 300 000
Kompensasjonstilskudd sykehjem/omsorg/skole	-7 723 783	-7 000 000	-7 700 000	-7 700 000	-7 700 000	-7 700 000
Konsesjonskraft	-1 174 216	-1 470 000	-1 581 000	-1 581 000	-1 581 000	-1 581 000
Utbytte fra Agder Energi AS	-23 630 040	-23 600 000	-14 800 000	-14 800 000	-14 800 000	-14 800 000
Premieavvik/pensjoner	-8 237 825	-8 000 000	-3 313 000	-3 313 000	-3 313 000	-3 313 000
Kalkulatoriske avskrivninger og renter (VARF)	-14 865 970	-15 400 000	-16 500 000	-16 500 000	-16 500 000	-16 500 000
MVA-utgifter drift	22 757 611	22 000 000	22 000 000	22 000 000	22 000 000	22 000 000
MVA-kompensasjon drift	-22 757 611	-22 000 000	-22 000 000	-22 000 000	-22 000 000	-22 000 000
MVA-kompensasjon investering	-10 063 264	-17 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-6 000 000	-1 000 000
Diverse andre poster finansområdet	1 744 243	-	-177 000	-177 000	-177 000	-177 000
Renteutgifter	28 843 712	36 700 000	41 100 000	40 900 000	45 400 000	48 200 000
Renteinntekter	-6 850 506	-7 100 000	-7 500 000	-6 973 000	-6 173 000	-5 033 000
Avdrag	35 283 836	32 000 000	36 000 000	39 700 000	40 500 000	40 800 000
SUM NETTORAMME FINANSOMRÅDET	-693 061 453	-870 970 000	-937 371 000	-937 044 000	-925 644 000	-920 104 000
SUM NETTORESULTAT	-18 556 785	-17 800 000	-9 000 000	-14 500 000	-8 000 000	-1 000 000
DISPONERES SLIK:						
Overføring til investeringsregnskapet	2 013 000	6 800 000	9 000 000	9 000 000	4 000 000	1 000 000
Avsetning til disposisjonsfond	1 282 000	-	-	5 500 000	4 000 000	-
Avsetning til bundet driftsfond	190 777	-	-	-	-	-
Dekning av tidl.års regnskapsmessige merforbruk	16 850 189	11 000 000	-	-	-	-
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-782 959	-	-	-	-	-
Årets udisponerte midler avsatt til disp.fond	-996 222	-	-	-	-	-
SUM BRUK/FINANSIERING AV NETTORESULTAT	18 556 785	17 800 000	9 000 000	14 500 000	8 000 000	1 000 000
SUM NETTO	-	-	-	-	-	-

BRUTTO INVESTERINGER		TOTAL	Regnskap	Estimert	Forslag investeringsprogram			
Nr.	TEKST	RAMME	< = 2010	2011	2012	2013	2014	2015
TIDLIGERE VEDTATTE INVESTERINGER:								
Fellestjenester:								
1	Egenkapitalinnskudd KLP				2 000	2 000	2 000	2 000
2	Håndholdte pc (PDA) til helsesektoren (8121005)	445		230	215			
3	Utskiftning av pc til nye politikere ifbm.valg (8121003)	1 400		700				700
Helse- og sosial:								
4	Landviktun 16 omsorgsboliger (69707)	30 500	2 150	1 400	18 950	8 000		
5	Landviktun - Boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne (69718)	16 000	620	6 200	9 180			
6	Nødstrøm til sykehjem (6961003)	1 200		200	1 000			
Kultur- og oppvekst:								
7	Langemyr skole - rehabilitering(69722)	13 000	-	-	5 000	8 000		
8	Fevik skole - skolepakke 2 (69071)	230 000	4 080	3 220	95 000	122 700	5 000	
9	Landvik skole - økt skolekapasitet (69077)	26 400	2 120	17 700	6 580			
10	Landvik idrettsanlegg flerbrukshall (69078)	24 600	70	850		12 000	11 680	
11	Landvik kunstgressbane (6981001)	4 600		50	4 550			
Teknisk sektor:								
12	Trafikksikkerhetstiltak (6851001)	7 880		1 280		4 500	2 100	
13	Boligfelt Ramshaugveien, Homborsund (6971102)	6 850		300	6 550			
14	Parkering i fjell (68561)	14 000	2 500				11 500	
Kirken								
15	Handlingsprogram kirkebygg og kirkegårder	24 150			500	500	500	500
16	Maskiner og utstyr på kirkegårdene	2 750				250		250
Sum vedtatte investeringer:			11 540	32 130	149 525	157 950	32 780	3 450
Selvfinsierende tjenester:								
17	Fornye brygge Torskeholmen øst (6851003)	300		150	150			
18	Utvidelse av park.plass Holvika småbåthavn (6851004)	1 600		100	1 500			
19	Rehabilitering av kai på Torskeholmen (6851005)	3 500				2 000	1 500	
Sum vedtatte investeringer - selvfinsierende:			-	250	1 650	2 000	1 500	-

NYE INVESTERINGER

Fellestjenester									
20	IKT - VUT Fornye dagens skole-PC'er	7 616			1 904	1 904	1 904	1 904	
Helse- og sosial									
21	Bolig til psykiatri	15 000					15 000		
22	Bolig til rusomsorg ink tomt	10 000				10 000			
23	Kjøp av leaset sprinter - bil	100			100				
24	Feviktun, parkeringsplasser	1 750			300	1 450			
Kultur- og oppvekst									
25	Ung Arena - fritidsklubb Fagskolen	3 600				3 600			
26	Holvikahallen, ny gulvasker	200			200				
27	Kulturhuset, stoler	1 600				1 600			
28	Sauehaven Myråsen, utvikling av tomter	5 150			5 150				
29	Hausland Barnehage, søppelbu.	100			100				
30	Aktivitetsbinge	373			373				
31	Kjøp av brakke på Frivoll skole	200			200				
Teknisk sektor									
32	Grunnerverv Fevik, "James Førde"	4 126			4 126				
33	Tusenårsstedet	1 500				1 500			
34	Kombinert bil brannvesenet	500			500				
35	Kjøp av skjærslokker til brannvesenet	350			350				
36	Enøk-investeringer	8 000			4 000	4 000			
37	Redskapsbærer/hjullaster	1 320			1 320				
38	Kjøp/rehabilitering av tidligere Frivoll vgs.	13 000			13 000				
39	Bro Hesneskanalen	3 500				3 500			
40	Reguleringsplaner for boligområder	4 000			1 000	1 000	1 000	1 000	
41	Rehabilitering av bolig, Berge gård	2 950			2 950				
Kirken									
42	Skødsels- og bevaringsplan for kirkegårder	300			300				
43	Orgel i Landvik og Fjere kirke	3 000			1 500	1 500			
Sum nye investeringer:			43 119	-	-	37 373	30 054	17 904	2 904

BRUTTO INVESTERINGER Nr. TEKST	TOTAL RAMME	Regnskap < = 2010	Estimert 2011	Forslag investeringsprogram				
				2012	2013	2014	2015	
Selvfinansierende tjenester:								
Vann								
Biler og maskiner								
Utskiftning av varebiler	1 140			240	600	300		
Høydebasseng og pumpestasjoner								
Moåsen trykkforsterker (6801104)	800		150	700				
Prestegårdskogen - trykkforsterker	250			250				
Bieheia - trykkforsterker	900				900			
Solbergåsen - overbygg	250			250				
Lauvåsen - overbygg	250			250				
Vik - ombygging	500			500				
Nordås - ombygging	250				250			
Vannbeh. Anlegg								
Ombygging slambehandling	1 000			1000				
Ombygging UV	600			600				
Le dningsnett								
Diverse saneringsanlegg	6 000				2 000	2 000	2 000	
Diverse mindre anlegg	1 600			400	400	400	400	
Skoleveien Asbestsanering - del 2	1 500			1 500				
Hasselvangen - Asbestsanering/brannvann	3 000			3 000				
Reservevann Lillesand (68061)	6 500				3 500	3 000		
Brannvann Landvik skole (6801107)	4 200		1 020	3 180				
Hasseldalen - oppdimensjonering	300				300			
Nyanlegg	1 800						1 800	
VA H Omre	4 500			1 500	1 500	1 500		
Annet:								
Omre industriområde	2 000			2000				
Diverse mindre anlegg	1 600			400	400	400	400	
Sum vann:		-	1 170	15 770	9 850	7 600	4 600	
Avløp:								
Biler og maskiner:								
Utskiftning av lett lastebil	500			500				
Utskiftning av traktorgraver	800				800			
Utskiftning av traktorhenger	300					300		
Pumpestasjoner:								
Roresanden - pumpestasjon	1 500			1 500				
Shellbrygga - pumpestasjon	1 200			1 200				
Fevik 2 - pumpestasjon	1 000				1 000			
Renseanlegg og utløp:								
Ristgodshåndtering Groos RA	600			600				
Bytte O2-sensorer Groos RA	250			250				
Slamavvanning Groos RA	1 000			1 000				
Gangdalen, Ombygging ventilasjon	500			500				
Le dningsnett								
Diverse mindre anlegg	1 600			400	400	400	400	
Molland - Østerhuslien	2 300			2 300				
Morholt - Molland	2 500				2 500			
VA H Omre	4 500			1 500	1 500	1 500		
Nye anlegg	6 000				2 000	2 000	2 000	
Sum avløp:				9 750	8 200	4 200	2 400	
Renovasjon - Nedgravde beholdere til søppel				495				
Videre utlån av Startlån fra Husbanken				20 000	20 000	20 000	20 000	
Sum investeringer - selvfinansierende		-	1 170	47 665	40 050	33 300	27 000	
SUM INVESTERINGER TOTALT			11 540	33 550	234 563	228 054	83 984	33 354

FINANSIERING

TEKST:	Forslag investeringsprogram					
	2011	Sum 12-15	2012	2013	2014	2015
Lånefinansiering (bruk av tidligere låneopptak)	50 000		30 000	-	-	-
Låneopptak	20 251	300 602	129 180	149 564	18 235	3 623
Låneopptak vann	6 300	37 820	15 770	9 850	7 600	4 600
Låneopptak avløp	8 200	24 550	9 750	8 200	4 200	2 400
Låneopptak renovasjon		495	495			
Låneopptak Havnevesen	6 100	5 150	1 650	2 000	1 500	
Låneopptak Startlån	20 000	80 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Sum låneopptak:			206 845	189 614	51 535	30 623
Tilskudd - Landviktun - Boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne (69718)		4 600	4 600			
Tilskudd - Landviktun 16 omsorgsboliger (69707)		10 300		10 300		
Tilskudd - Boliger til psykiatri		6 000			6 000	
Tilskudd - Boliger til rusomsorg		3 000		3 000		
Tilskudd - Ung Arena		1 000		1 000		
Tilskudd - Aktivitetsbinge		260	260			
Tilskudd - Landvik idrettsanlegg flerbrukshall (69078)		7 000			7 000	
Tilskudd - Landvik kunstgressbane (6981001)		1 380	1 380			
Tilskudd - Trafikksikkerhetstiltak (6851001)		150	150			
Tilskudd:			6 390	14 300	13 000	
Tomte- og boligfond - Boligfelt Ramshaugveien (6971102)		6 026	6 026			
Tomte- og boligfond - Parkering i fjell (68561)		7 000			7 000	
Parkeringsfond - Parkering i fjell (68561)		4 500			4 500	
Ubundet investeringsfond - Egenkapitalinnskudd KLP		8 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Fondsmidler:			8 026	2 000	13 500	2 000
Momskompensasjon (40%/60%/80%/100%)		42 122	13 302	22 140	5 949	731
Salg		45 640	8 000	20 840	5 800	11 000
Sum finansiering			242 563	248 894	89 784	44 354